

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví
Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Rigorózní práce

Mgr. Renáta Salátová

Srovnávací analýza českých a slovenských knihovnických periodik

A comparative analysis of Czech and Slovak librarian periodicals

Praha, 2015

Vedoucí práce: doc. PhDr. Richard Papík, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto rigorózní práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.
V Praze, dne 31. 8. 2015

.....
podpis studenta

Identifikační záznam:

SALÁTOVÁ, Renáta. *Srovnávací analýza českých a slovenských knihovnických periodik = A comparative analysis of the Czech and Slovak librarian periodicals*. Praha, 2015. 162 s., 14 s. příl. Rigorózní práce (PhDr.) Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí rigorózní práce doc. PhDr. Richard Papík, Ph.D.

Klíčová slova:

časopis, elektronický časopis, tištěný časopis, knihovnictví, informační věda, Česká republika, Slovenská republika, citační etika, redakční práce, odborné texty, databáze, bibliografické databáze, publikační činnost.

Klíčová slova (anglicky):

journal, electronic periodical, printed periodical, librarianship, information science, Czech Republic, Slovak Republic, citation ethics, editorial work, specialized text, database, bibliographic database, publishing activities

Abstrakt (česky):

Tématem rigorózní práce jsou česká a slovenská periodika z oboru knihovnictví a informační vědy. Jejich stručná historie, vymezení terminologie oborových periodik a publikační práce. Následuje popis redakční rady a jejích funkcí, recenzního řízení i redakční práce, aplikované na konkrétní příklady tištěného a elektronického časopisu. Vymezení formálních náležitostí odborného příspěvku, citační a informační etika. Následuje charakteristika jednotlivých oborových časopisů. Ve výzkumné části je provedena tematická analýza oborových periodik, včetně dvou realizovaných dotazníků na redakční práci a činnost periodika samotného.

Abstrakt (anglicky):

The subject of the my thesis are Czech and Slovak periodicals in the field of librarian and information science – their concise history, determination of the current terminology in this field and publishing work, description of the editorial staff and the roles of its members, reviewing procedure and editorial work applied to specific examples of both printed and electronic media, specification of formal appurtenances of a specialized article, citation and information ethics. The following chapter deals with the characteristics of the current specialized periodicals issued in the Czech and Slovak Republic. The research oriented part focuses upon the topical analysis of librarian periodicals, further the results of two questionnaires relating to editorial work are discussed as well as various preparatory stages of a specialized periodical.

Obsah

TEORIE	1
Předmluva	1
Úvod	6
1. Terminologie	8
2. Stručná historie oborových časopisů	12
2.1 Zaniklá slovenská oborová periodika	15
2.2 Zaniklá česká oborová periodika	17
3. Redakční práce	23
3.1 Činnosti vedoucí k vytištění Knihovny: knihovnické revue	29
3.1.1 Činnosti předcházející vydání časopisu Knihovna: knihovnická revue	30
3.1.2 Redakční práce vedoucí k vytištění čísla	33
3.1.3 Činnosti následující po vydání tištěného čísla	36
3.2 Činnosti vedoucí ke zveřejnění elektronického časopisu Knihovna plus	39
3.2.1 Činnosti předcházející vydání e-časopisu Knihovna plus	40
3.2.2 Redakční práce vedoucí k publikování e-časopisu Knihovna plus	42
3.2.3 Činnosti následující po vydání elektronického čísla Knihovny plus	43
4. Redakční rada a recenzní řízení	46
4.1 Redakční rada	46
4.2 Recenzní řízení	51
5. Formální náležitosti	56
5.1 Jak by měl vypadat odborný příspěvek	56
5.1.1 Formální úprava textu	57
5.1.2 Struktura vědeckého článku	58
5.2 Citační styly v časopisech	62
5.2.1 Slovensko	63

5.2.1.1 Systém jméno a datum	64
5.2.1.2 Číselný systém	64
5.2.1.3 Průběžné poznámky	64
5.2.2 Česká republika	66
5.2.2.1 Forma jméno – datum (Harvardský systém)	66
5.2.2.2 Forma číselného odkazu	66
5.2.2.3 Průběžné poznámky	67
5.3 Etika, etické kodexy časopisů	68
6. Charakteristika knihovnických periodik	73
6.1 Informace o oborových časopisech	74
6.2 Časopisy s celostátní působností (včetně spolkových a institucionálních časopisů)	74
6.3 Časopisy s regionální působností v České republice	90
6.5 Časopisy s regionální působností na Slovensku	99
6.6 Elektronická a tištěná periodika (výhody a nevýhody)	102
7. Mezinárodní databáze a Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik	105
7.1 ERIH PLUS	105
7.2 Scopus	107
7.3 Web of science	110
7. 4. Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik Rady pro vědu, výzkum a inovace vlády České republiky	111
VÝZKUM	115
1. Témata v oborových periodikách – základní obsahová analýza	115
2. Dotazník I	119
3. Dotazník II	133
Závěr	144
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	146
SEZNAM ZKRATEK	157
SEZNAM TABULEK	159

SEZNAM GRAFŮ.....	160
SEZNAM PŘÍLOH.....	162

TEORIE

Předmluva

Než jsem začala psát tuto práci, pracovala jsem druhým rokem jako výkonná redaktorka časopisů *Knihovna: knihovnická revue* a *Knihovna plus*. Jeden vychází v tištěné podobě, později se převádí do elektronické podoby. Druhý vychází pouze elektronicky. Periodicita obou je dvě čísla ročně a jsou to časopisy s celostátní působností.

Knihovna: knihovnická revue přináší teoretické studie z oboru knihovnictví, informuje o úspěšných projektech českých a zahraničních knihoven, o aktivní účasti Národní knihovny ČR v zahraničních a mezinárodních projektech. Od roku 2009 procházejí hlavní články nezávislým recenzním řízením. Časopis je platformou pro odbornou činnost spočívající v teoretickém bádání s konkrétními výstupy použitelnými v praxi. Každé číslo rovněž obsahuje Novinky zahraniční knihovnické literatury – anotované abstrakty ze zahraničních časopisů, které odebírá *Knihovna knihovnické literatury* Národní knihovny ČR.

Knihovna plus informuje o úspěšných projektech českých a zahraničních knihoven, o aktivní účasti Národní knihovny ČR v zahraničních a mezinárodních projektech. Jako obecný knihovnický časopis přináší zprávy z konferencí, seminářů a dalších knihovnických událostí, informuje o novinkách českých a zahraničních publikací z oboru. Každé číslo rovněž obsahuje Novinky zahraniční knihovnické literatury – anotované abstrakty ze zahraničních odborných časopisů, které odebírá *Knihovna knihovnické literatury* Národní knihovny ČR, nebo jsou dostupné elektronicky.

Redakce obou časopisů je součástí Knihovnického institutu NK ČR, studijního a informačního oddělení. Do tohoto oddělení je organizačně začleněna *Knihovna knihovnické literatury*, v níž jsem také pracovala. *Knihovna knihovnické literatury* (dále KKL) spravuje fond literatury z oboru knihovnictví a informační vědy z české a slovenské provenience a výběrově mezinárodní provenience. Jsou zde uložena taktéž periodika z našeho oboru, která se každý rok vážou a jsou tak připravena k uchování a využívání. *Knihovna knihovnické literatury* je ústředním informačním, dokumentačním a referenčním střediskem České

republiky v oborech knihovnictví a informační věda. Plní studijní a zároveň archivní a dokumentační funkci.

Hlavní náplní mé práce bylo zpracování zahraniční oborové literatury, zpracování rešerší s oborovou tematikou, služba Ptejte se knihovny z oboru knihovnictví a informační vědy, spravování sociálních sítí Knihovnického institutu, příprava informačních materiálů Knihovny knihovnické literatury, novinky KKL, aj. Poslední čtyři činnosti mám na starosti dodnes.

Před svým příchodem do Národní knihovny ČR jsem pracovala v oddělení bibliografie a informačních služeb Krajské knihovny F. Bartoše ve Zlíně. Zde jsem se, kromě knihovnické, bibliografické a informační činnosti a služeb uživatelům, podílela na ediční činnosti oddělení. Dále jsem analyticky zpracovávala regionální periodika a spolupracovala na vzdělávacích, kulturních a jiných projektech knihovny.

Několik let jsem členkou redakční rady časopisu Čtenář, což mi pomáhá sledovat trendy ve vydávání příspěvků v periodiku s měsíční periodicitou, celostátní působností, které je určeno pro širokou knihovnickou veřejnost.

Moje rozmanitá knihovnická praxe je velmi dobrým předpokladem pro výkon profese redaktorky oborového periodika.

Psaní této práce mne nesmírně obohatilo. Donutilo mne přemýšlet nad vydáváním oborových periodik poněkud jinak, dále se například zamyslet nad pojmy: oborový časopis, impact faktor, open access, recenzovaný časopis, DOI, repozitáře apod. Tyto pojmy zapracovat do koncepce odborného periodika.

Začala jsem analyzovat česká a slovenská oborová periodika z různých hledisek (například četnost vydávání, recenzní řízení, počet výtisků, redakční práce aj.) Analýzu jsem prováděla na základě studia jednotlivých periodik, odborné literatury, databází, vyhodnocení zaslaných dotazníků i osobních konzultací s kolegy redaktory.

Psaní rigorózní práce mne donutilo dohledat literaturu nejen k historii tištěných médií, redakční práci samotné, psaní odborného textu, ale také literaturu z právní oblasti (autorské právo, zákon o ochraně osobních údajů aj.), dále literaturu k psaní odborných vědeckých textů a mnohé jiné.

Je nutno se také vzdělávat v typografických úpravách, normách (citačních, úpravy textu), v grafických programech. Jsou kladeny čím dál větší nároky na zvládnutí nejednoho grafického programu, redakčního systému, správy webových stránek a sociálních sítí.

Specifikum redakční práce spočívá v tom, že redaktor musí sledovat nejnovější trendy v našem oboru. Dále se vzdělávat v jazykové a stylistické průpravě.

Vycházím ze svých každodenních redakčních zkušeností. (Po vydání několika čísel časopisů Knihovna: knihovnická revue a Knihovna plus jsem si začala uvědomovat určité rozdíly ve vydávání tištěného a elektronického periodika, rozdíly mezi recenzovaným a nerecenzovaným periodikem.) Je to práce velmi náročná, ale krásná. Náročná na odbornost, znalost, čas a energii redaktorů, jazykovou vybavenost. Odměnou je, když redaktor drží v ruce výtisk nebo vidí elektronickou verzi časopisu.

Další odměnou může být spolupráce s autory, kteří redaktora oslovují na různých konferencích či akcích s dotazem, zda a za jakých okolností by mohli publikovat zrovna v „jeho“ konkrétním časopise. Jejich důvěra v redaktora, v časopis či v instituci, která je vydavatelem.

Nezanedbatelným přínosem je také to, když se časopis stává známějším a to nejen mezi odbornou veřejností.

Dnes se považuje za samozřejmost, že vedle výborné znalosti českého jazyka bude redaktor umět nejlépe na stejné úrovni anglický jazyk a navíc se bude orientovat i v jiných jazycích. Do oborových časopisů přicházejí například příspěvky ve slovenském jazyce, které se samozřejmě umisťují v originále. Jejich korektura je však odlišná od českého jazyka. Bohužel dnešní generace vysokoškolských studentů mnohdy tomuto jazyku nerozumí, což je velmi smutné a alarmující. Vedle slovenštiny by to mohla být ruština, němčina aj. Záleží na typu periodika (v mnohých se zpracovávají anotované abstrakty příspěvků ze zahraničních periodik, kde znalost cizího jazyka je naprostou nezbytností).

Navíc v oborových periodikách je redaktor také občas autorem některých příspěvků nebo rubrik.

V případě, že redaktor nemá vystudovaný český jazyk či bohemistiku, lze se přihlásit na univerzitu do programu celoživotního vzdělávání.

Navíc redaktor potřebuje určitou ekonomická zdatnost, neboť má také na starosti ekonomické záležitosti časopisu, kde musí „hlídat“ rozpočet, který je mu určen na autorské honoráře, na překlady, na vytištění daného čísla (nesmí překročit počet stran aj.).

Další stěžejní oblastí je marketing časopisu a jeho propagace. Časopis se může prezentovat prostřednictvím redakční rady a osoby samotného redaktora. Pomáhají v tom také sociální sítě, elektronické konference, mediální partnerství na odborných konferencích. Navíc pomáhá aktivně jednat nejen s autory a s redakční radou, ale i navazovat kontakty s redakcemi jiným periodik. Důležité je nebát se mluvit o svojí práci, neboť mnoho lidí nemá vůbec ponětí o tom, co představuje redakční práce.

Práci jsem tvořila tak, že jsem si kromě teoretického základu psala poznámky k formálním nedostatkům v textech, k tomu, co je potřeba zlepšit, kam bychom se mohli ubírat (nové vize časopisu) a tak je v práci hodně mých praktických zkušeností.

Aktivně jsem vyhledávala příspěvky v jiných knihovnicko-informačních periodikách a narazila jsem na určité oblasti, které je potřeba analyzovat. Tyto časopisy jako součást našeho oboru, a proto musíme vyhledávat i zkušenosti ze zahraničí, zvláště u periodik, která jsou v mezinárodních databázích.

Sama jsem byla na služební cestě v Nizozemí (červen 2014) a v Londýně (prosinec 2014) a navštívila jsem několik redakcí oborových periodik (Journal of Documentation, CILIP, Omslag, QUERENDO). Ptala jsem se na problematiku vydávání odborných periodik, jejich financování, recenzní procesy, překlady, zvláště v Nizozemí, oslovování autorů, klesající či stoupající náklady tištěných výtisků, trendy v publikování, složení redakčních rad (měnící se či neměící složení redakčních rad), zařazení do SCOPUSU, přidělení DOI, open access aj.

Zatím nikdy jsem se nedostala tak blízko k oborovým časopisům, jako při psaní této práce. Mnohá z nich jsem procházela několikrát, analyzovala, porovnávala z různých hledisek. Neustále jsem u sebe měla tužku a papír, kdyby mne napadla nějaká myšlenka. Tu jsem potom zapracovala do své rigorózní práce a někdy i uvedla v praxi (zpřehlednění pravidel pro autory, šablona pro autory, etický kodex aj.).

Specifikem redakční práce, kterou se profesně zabývám, je, že časopis (respektive dva časopisy) má několik modifikací: elektronickou a tištěnou. Samozřejmě, že kolem tištěného časopisu je více práce. Když je zjištěna chyba v elektronickém časopise, lze ji opravit hned,

v tištěném nikoliv. V současné době se téměř všechny tištěné časopisy převádějí do elektronické verze. Jsou autoři, kteří z určitých důvodů preferují tištěné číslo a jiní elektronické.

Během psaní své rigorózní práce se v časopise, který spravuji, změnil redakční systém, web časopisů (obou), vytvářeli jsme nová loga, začali jsme dávat k překladu recenzovanou část časopisu, změnili pokyny pro autory, podali jsme přihlášky do mezinárodních databází (ERIH PLUS, SCOPUS), změnil se Seznam nerecenzovaných neimpaktovaných periodik Rady vlády ČR pro vědu, výzkum a inovace.

Geneze tématu rigorózní práce jsem z důvodu zpětné vazby prezentovala výsledky svého výzkumu na konferenci Inforum (2014) a Infos (2015). Část dílčích závěrů moji rigorózní práce se odrazilo ve vydaném článku v Bulletinu SKIP 1/2015.

V úzkém styku jsme také se slovenskými redakčními kolegy. Je potřeba si neustále předávat svoje zkušenosti a tím posunovat naši práci dál. Je nutností, aby se široká knihovnická veřejnost dozvěděla o našich časopisech. Aby kolegové věděli, nejen kam se mohou obrátit, ale i kolik práce a úsilí stojí za vydáním jednotlivých čísel.

Snad k tomu a hlavně k většímu a lepšímu pochopení redakční práce oborových periodik moje práce přispěje. Moc bych si to přála.

Úvod

Moje rigorózní práce má celkový rozsah 162 s., z toho je 14 s. obrazové příloh. Věnuji se tématu českých a slovenských knihovnických periodik a jejich srovnání. Práce má dvě části – teoretickou a výzkumnou. Teoretická část je dále rozdělena do sedmi kapitol.

V první kapitole se zabývám terminologií dané problematiky. Vysvětluji například pojmy: periodikum, časopis, odborný časopis, open access, elektronický časopis a mnohé jiné.

Ve druhé kapitole stručně popisuji historii tuzemských oborových periodik, která byla do rozdělení Československé republiky v roce 1993 společná. Věnuji se zaniklým českým i slovenským periodikům. Podklady pro tuto práci jsem čerpala z lístkového katalogu Knihovny knihovnické literatury Národní knihovny ČR a dále ověřovala v databázi NKC-seriály a databázi KKL.

Třetí kapitola pojednává o redakční práci samotné: co je jejím obsahem, jaké jsou rozdíly mezi publikováním tištěných a elektronických časopisů. Popisuji zde také osobnost redaktora samotného, jaké musí mít osobnostní i profesní předpoklady. Vše dokládám na případové studii tištěného periodika Knihovna: knihovnická revue a elektronického periodika Knihovna plus.

Čtvrtá kapitola popisuje práci redakční rady a povinnosti vyplývající z členství v redakční radě oborových periodik. V této kapitole popisuji práva a povinnosti členů redakční rady, šéfredaktora, předsedy redakční rady a dalších. Druhá část kapitoly se je zaměřena na recenzní řízení a jeho úskalí. Vše je doloženo opět na příkladu časopisu Knihovna: knihovnická revue, který je recenzovaným periodikem. Kapitola je doplněna grafy a tabulkami.

V páté kapitole jsou popsány formální náležitosti, které by měl mít příspěvek v odborném periodiku, druhy příspěvků, které oborových periodikách vycházejí. Věnuji se citační etice a citačním stylům používaným v oborových časopisech.

Šestá kapitola charakterizuje oborová periodika z různých hledisek. Podrobněji se zabývá zvláště celostátními českými i slovenskými periodiky. Poté nastiňuje výhody a nevýhody elektronického a tištěného časopisu. Kapitola je doplněna tabulkami jednotlivých periodik

a v případě slovenských oborových periodik s regionálním dosahem jsou tabulky řazeny dle jednotlivých krajů.

Sedmá kapitola se věnuje světovým oborovým databázím a podmínkám přijetí oborových časopisů pro excerpci do těchto databází. Zaměřuje se na ERIH PLUS, Scopus, Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik RVVI, Web of science.

Výzkumná část analyzuje knihovnická periodika, která jsou excerpována do české databáze KKL, z hlediska tématu. Tato analýza byla provedena za období 2009–2014. Dále jsou zde zpracovány výsledky dvou dotazníkových šetření. Jeden dotazník byl zaslán do všech redakcí českých a slovenských oborových periodik. Druhý byl zaměřen na periodika s celostátním dosahem. Analyzují také počet českých příspěvků ve slovenských oborových periodikách a slovenských v českých oborových periodikách.

Cílem této rigorózní práce je analyzovat česká a slovenská knihovnická periodika, popsat redakční práci, problémové oblasti, s nimiž se potýkají redaktoři oborových periodik, nastínit jejich možný vývoj. Dále seznámit s touto oblastí našeho oboru, která je podceňována a neprobádána.

Ke zpracování této práce bylo využito informačních materiálů dostupných v tištěné i elektronické verzi.

Za odborné vedení mojí rigorózní práce a cenné rady během dvouletého období tvorby této práce bych ráda poděkovala vedoucímu svojí práce doc. PhDr. Richardu Papíkovi, Ph.D. Dále mojí redakční kolegyni PhDr. Anně Machové za její cenné rady, postřehy a zkušenosti, které mi k tomuto tématu poskytla. Také bych chtěla poděkovat svým rodičům za jejich podporu a pomoc.

1. Terminologie

Je třeba vymezit terminologii týkající se této práce a vyskytující se v souvislosti s oborovými periodiky, která jsou zde uvedena. **Oborová periodika** zmíněná v této práci jsou periodika publikovaná v informačně-knihovnické sféře či knihovnicko-informační sféře.

Je lépe použít obecnějšího termínu, než specifikovat, zda se dané periodikum věnuje více oblasti knihovnictví či informační vědě. Například časopis a periodikum není jedno a totéž. Časopis je pouze jedním z druhů periodik.

Hlavním pojmem je pokračující informační zdroj - *Druhé označení pro každý informační zdroj docházející do knihovny postupně (po svazcích, číslech, sešitech, aktualizacích - např. periodika, vícesvazková díla, edice, sešitově vydávané slovníky, aktualizace pro tištěné databáze i aktualizované databáze na CD-ROM atd.). (Matušík, 2003c)*

Definice periodika

Periodikum - *Dokument vydávaný postupně v samostatných částech spojených společným názvem, označením posloupnosti (např. průběžným číslováním), jednotnou úpravou a obsahovým zaměřením v pravidelných intervalech se záměrem stálého pokračování, např. noviny, časopisy, periodické sborníky. (Matušík, 2003c)*

Časopis - *Dokument, vycházející pod týmž (nebo dlouhodobě stabilním) názvem v pravidelných týdenních až půlročních intervalech, který obsahuje příspěvky více autorů a má předem stanovený program i zaměření. Seriál určený pro čtenáře zajímající se o určitý předmět nebo profesi. (Matušík, 2003a)*

Časopis je tiskovina, která vychází pravidelně, v určitém místě a má nejméně půlroční a nejvíce týdenní periodicitu. Do odborné časopisecké produkce spadají i vědecké časopisy. (Encyklopedie praktické žurnalistiky, 1999).

Odborné časopisy jsou periodický tisk vydávaný v pravidelných intervalech - nejméně však dvakrát ročně - pod stejným názvem. Jsou určeny pro oblast určité odborné činnosti; neslouží aktuálnímu všeobecnému dennímu zpravodajství. (Matušík, 2003b)

Naproti tomu **vědecký časopis** (learned journal, scholarly journal) je časopis s cílovým segmentem čtenářů v oblasti vysokých škol a vědeckého výzkumu; často je produktem určité akademické společnosti nebo vědeckého ústavu. (Matušík, 2003c)

Impaktovaný časopis - Odborný časopis, jehož články procházejí před publikováním náročným recenzním řízením, a proto je uznáván odbornou veřejností, o čemž svědčí jeho vysoký impakt faktor, který je mu přiznáván v hodnocení časopisů. To znamená, že na něj, resp. na jeho články odkazují často autoři článků v mnoha jiných uznávaných časopisech. (Havlová, 2003)

Otevřený časopis (open access journal) - Recenzovaný **vědecký online časopis**, který je budován ve smyslu otevřeného přístupu. Ve srovnání s klasickým vědeckým časopisem se liší především v modelu financování nákladů na vydání článku v časopise. Zpravidla za vydání a zpřístupnění článku platí plnou cenu autor nebo jeho instituce, nikoli koncový uživatel, jak je běžné u klasického časopisu (předplatné). Rozdílný bývá také autorskoprávní podklad uzavření smlouvy mezi autorem a vydavatelem. Uzavírání smluv mezi autorem a vydavatelem se řídí politikou daných otevřených časopisů, která se může lišit u jednotlivých vydavatelů. Pro konkrétní případ je vždy nutné se držet konkrétních podmínek daného vydavatele. Otevřený **časopis** může někdy vzniknout i přeměnou klasického časopisu. (Havlová, Marek, 2003)

Elektronické periodikum - *Periodická publikace, často odborná, která je přístupná v elektronické podobě a obvykle distribuovaná v síti internet. Může mít souběžné vydání nebo historického předchůdce v tištěné podobě. K elektronickým periodikům patří zejména elektronické časopisy a elektronické noviny. V souvislosti s rozšiřujícím se vydáváním elektronických časopisů na internetu se v současné době zavádí pro účely bibliografického popisu pojem pokračující zdroj, tedy zdroj průběžně aktualizovaný.* (Celbová, 2003a)

Elektronický časopis - Elektronická publikace, která má charakteristiky časopisu, publikovaná v elektronické podobě dostupné obvykle online. Může se jednat o elektronické verze tištěných časopisů nebo originální časopis dostupný pouze v elektronické podobě (e-zine, web-zine). (Celbová, 2003b) Též online verze, printed.

Článek (z lat. articulas) – je to samostatný žánr, obsahující jasné, věcné a logické vysvětlení události nebo myšlenky, či také faktů a jevů. Autor v článku hledá souvislosti, příčiny,

následky, analyzuje a třídí fakta, doplňuje svými argumenty. Obsah tvoří základní myšlenka neboli teze, argumentace a závěry. Mimo zprávy je historicky nejstarším a nejvíce používaným žánrem. (*Encyklopedie, 1999*)

Editor (z lat. editio) – osoba redaktora odpovědná buď za celé číslo časopisu, nebo za jednotlivé stránky, případně rubriky. (*Encyklopedie, 1999*)

Errata (lat. erratum) tisková chyby, seznam chyb, jenž je připojen včetně správného znění, příslušnou stranou i opravou. Může být umístěna na konci časopisu či vložením opravného lístku. V redakční praxi to může vypadat tak, že do dalšího čísla redakce errata umístí s příslušným vysvětlením „V minulém čísle jsme Vás informovali...“ Seznam errat obsahuje pouze chyby, které zůstaly po korektuře, a nebylo je možno opravit. Nejsou to poškozená písmena a nečistoty. (*Encyklopedie, 1999*)

Esej – pojednání či stať, žánr na hranici mezi publicistikou a literaturou, který využívá uměleckých výrazových prostředků. Někdy se esej ztotožňuje s jakoukoli písemnou prací či kompozicí na zadané téma. (*Encyklopedie, 1999*)

Font - kompletní sazba písma, odlietek písma, písmene. (*Encyklopedie, 1999*)

Fotoreportáž – fotografická výpověď vytvořena jako osobní svědectví fotoreportéra tvořená sérií fotografií, součástí fotoreportáže je i text s upřesňujícími informacemi, které nelze vyjádřit obrazem. V našem oboru jsou to fotoreportáže z různých knihovnických akcí, jako jsou výstavy, akce pro děti, akce pro seniory apod. (*Encyklopedie, 1999*)

Interview (rozhovor) – posloupnost otázek a odpovědí, kde jsou jasně vymezeny role dotazovaného a tazatele. Rozhovor většinou iniciuje redakce, která má zájem o zodpovězení otázek k danému tématu. Otázky mohou být kladeny při osobním setkání a později dochází k jejich co nejpřesnějšímu zachycení nebo dotazovaný přímo odpovídá na jemu zasláné dotazy. Může dojít i ke zpřesňujícím otázkám. (*Encyklopedie, 1999*)

Logotyp – písmová (slovní) značka ztvárňující název periodika. Může to být základ jednotného propagačního stylu, za podmínky důsledného používání tohoto logotypu. (*Encyklopedie, 1999*)

Medailon – subjektivně laděný portrét osobnosti uvádějící základní bibliografické údaje a kladoucí důraz na specifické rysy osobnosti (profesní i osobní). (*Encyklopedie, 1999*)

Nekrolog – první ucelené zhodnocení právě zemřelé, veřejnosti známé osobnosti, psané publicistickou formou, subjektivně zabarvené a prezentované s pozitivním akcentem. Je to vlastně druh medailonku. (*Encyklopedie, 1999*)

Úvodník (editorial) vychází z faktů, která již jsou známá a zpracovaná. Ve většině periodik bývá psán výkonným redaktorem, šéfredaktorem nebo předsedou redakční rady a bývá zhodnocením a představením předkládaného čísla. (*Encyklopedie, 1999*)

Recenze – shrnující zhodnocení a posudek. Je to druh publicistického textu, jenž má za úkol představit veřejnosti vydané dílo. Autor recenze se soustřeďuje na kladné či záporné hodnoty daného díla, zároveň může stručně přestavit autora díla. (*Encyklopedie, 1999*)

Reportáž – autentická výpověď konkrétního zážitku, kterého se autor většinou osobně zúčastnil. V oborových periodikách se reportáž většinou píše do měsíčníků, například reportáže z konferencí (domácích i zahraničních). (*Encyklopedie, 1999*)

Revue – časopis složený z mnoha materiálů různého charakteru s minimální periodicitou (čtvrtletní či pololetní), do kterého přispívají výrazné tvůrčí osobnosti. (*Encyklopedie, 1999*)

2. Stručná historie oborových časopisů

Tato kapitola se opírá o studium fondu oborových periodik v Knihovně knihovnické literatury (KKL), který byl do rozdělení Československa v r. 1993 doplňován na základě zákona o povinném výtisku, což zajišťovalo celistvost tohoto fondu. Tabulky zpracované na základě tohoto studia jsou řazeny dle signatur fondu periodik v KKL. Následná kontrola probíhala prostřednictvím databáze NKC.

První český knihovnický časopis vyšel 1. října 1900 zásluhou **Zdeňka Václava Tobolky**¹, který byl jeho redaktorem i vydavatelem v jedné osobě. Tento první samostatný český knihovnický časopis dostal název **České knihovnictví** s podtitulem „časopis věnovaný potřebám českých knihovníků“. Byl to měsíčník. Vzhledem k tomu, že byl financován pouze z vlastních prostředků Z. V. Tobolky, bylo zapotřebí získat dostatečný počet odběratelů. To se ovšem nepodařilo a časopis po vydání prvních sedmi čísel přestal vycházet. (Šromová, s. 21) Na vydání knihovnického zákona v roce 1919² reagovali členové knihovnické obce v Praze vydáním prvního čísla časopisu **Knihy: revue pro knihovnictví a bibliografii**. Redaktorem byl Ladislav Jan Živný³. Časopis vycházel jako příloha časopisu *Země*, zanikl dvojčíslem 9/10 v roce 1920. (Kubíček, s. 100).

Dále vycházel časopis **Knihy a knihovny**, který vydával František Řivnáč v Praze. Časopis vyšel jen v roce 1920 a to čtvrtletně. Z dalších časopisů lze jmenovat **Časopis československých knihovníků**, **Slovanská knihověda**, **Lidová knihovna**, **Knihy a čtenáři** (Kubíček, s. 101) aj. (Více v tabulce 2)

Knihovnická periodika na začátku dvacátého století byla určena pouze knihovníkům. Ti se zde měli dozvědět, jak vzdělávat lid v českých zemích. Časopis **Česká osvěta** s podtitulem „lidovýchovný obzor“ byl vydán za podpory Ministerstva školství a národní osvěty a výchovné sekce Hlavního štábu československého vojska. Zájem o knihovny byl tehdy nevelký. Až do poloviny 20. století vycházelo malé množství knihovnických časopisů a to hlavně z důvodů drahého papíru. Příspěvky v nich uveřejněné byly poměrně obsáhlé.

¹ **Zdeněk Václav Tobolka (1874–1951)**: PhDr., docent knihovědy, politik, historik, publikace z oboru historie, politiky, knihovědy, editorská a redakční činnost. Více na:

http://aleph.nkp.cz/F/ATH75CBRT792MV5YP3LVX9NHUJXMNK2NSNTIQCG5FP7Q65UUN7-12820?func=find-b&find_code=WRD&request=zden%C4%9Bk+v%C3%A1clav+tobolka&adjacent=N&x=18&y=8

² Zákon o veřejných knihovnách obecních č. 430/1919 Sb.

³ **Ladislav Jan Živný (1872–1949)**: Učitel, bibliograf, publikační a redakční činnost z oboru knihovnictví a bibliografie, překlady z angličtiny. Více na: http://aleph.nkp.cz/F/TNAYVLA12ES1DK8YC8L9HPLE64UYANM6GHR3E6PE6QS3HAGEF8-13668?func=find-b&find_code=WRD&request=Ladislav+Jan+%C5%BDivn%C3%BD&adjacent=N&x=43&y=5

Zveřejňovaly se například výroční zprávy, statistiky, návody, jak přilákat čtenáře do knihoven apod. (Šromová, s. 25-26).

V první polovině 20. století vycházely pouze knihovnické časopisy, zaměřené na každodenní rutinu a problémy knihoven. Od padesátých let začaly také vycházet tituly, které se zaměřovaly na nový obor informatiky, respektive informační vědy. Příspěvky se věnovaly problematice spojené s tímto oborem a vývojem informačních technologií. Tato periodika byla až do počátku devadesátých let 20. století „izolována“, poté se ovšem začlenila tematika informační vědy do knihovnických časopisů. (Šromová, s. 22)

Končící dvacátá léta 20. století se začínala projevat tím, že se osvětová práce změnila, prosazovala se více budovatelská tematika. V časopise Československých knihovníků se již v roce 1931 uvádí, že „v knihovnách je třeba mít jen knihy, které pomáhají pracovat ke společnému cíli“. Knihovnická periodika měla podporovat snahy knihoven o vzdělávání lidu, vysvětlovat jak se stavět k novým zákonům týkajících se knihovnictví apod. V těchto periodikách se objevuje více obrázků, fotografií, grafů, tabulek aj. Pokud jde o vnější podobu časopisů, obálky byly velmi jednoduché a obsahovaly jen název, podnázev, rok vydání a číslování. (Šromová, s. 26)

Po roce 1945 se do časopisů začaly dostávat i ohlasy samotných čtenářů. K tomu je vybízely redakce. Knihovníci si tak začínali předávat zkušenosti. Nejvíce z obsahu zabíraly seznamy doporučených knih a příspěvky, pojednávající o veřejných i specializovaných knihovnách (např. vězeňských).

Časopisy, které se zabývaly problematikou informační vědy, začaly vycházet v druhé polovině 20. století. Měly zajímavější obálku a lepší grafické zpracování. Cílem informační činnosti a práce informačních středisek, ke které měly tyto časopisy přispívat, bylo zvyšování efektivity ve vědecké, technické a výrobní činnosti. K náplni práce informačních středisek patřila mimo jiné činnost knihovnická, dokumentační, studijní, rozborová, publikační a také vědeckotechnická propaganda. Časopisy se tak zabývaly tématy: mezinárodní desetinné třídění, technické normy, třídění informací, využití děrných štítků apod. (Šromová, s. 26)

Vycházel časopis **Čtenář** (více o tomto periodiku v kapitole 6) se zaměřením na veřejné knihovny. Odborné knihovny si vytvořily jinou publikační platformu a tou byl časopis

Technická knihovna. Vycházel formou příloh při časopisu Přírůstky technické literatury ve vědeckých knihovnách v ČSR v období 1957–1962, poté se stal samostatným časopisem, který vydávalo Ústředí vědeckých, technických a ekonomických informací v Praze. Časopis vycházel do roku 1990.

Po vzniku Národního informačního střediska v Praze začal vycházet časopis **I: časopis informačních pracovníků** jako pokračovatel časopisu Československá informatika (1971–1990) a Technická knihovna (1960–1990). Časopis přinášel články o informačních systémech, odborných knihovnách i jejich uživateli. Národní informační středisko zaniklo a s ním i časopis **I**. Po roce 1989 některé krajské knihovny začaly vydávat vlastní zpravodaje (Světlík, Duha, U nás, Sova aj.), některé tyto regionální časopisy existovaly již před rokem 1989. (viz kapitola 6)

V devadesátých letech se periodika stávají barevnějšími, čtenářsky přitažlivějšími. Hlavními tématy jsou automatizace, příspěvky o zahraničních knihovnách, internet, databáze, navíc je více zastoupena problematika informační vědy. Začínají se objevovat první elektronické časopisy. (Šromová, s. 27)

2.1 Zaniklá slovenská oborová periodika

NÁZEV PERIODIKA	VYDAVATEL	OBDOBÍ	POZNÁMKA
Čitateľ: mesačník pre prácu s čitateľmi	Martin: Osveta	1952–1991	
Osveta: časopis slovenskej ľudovýchovy	Bratislava: Pover. inform. a osvety	1945–1949	
Odborárska knižnica: metodický spravodajca	Bratislava: Ústredna knižnica ROH v SSR	1981–1988	
Stredoslovenské knižnice: časopis pre jednotnú sieť knižníc v Stredoslovenskom kraji	Zvolen: Krajská knižnica	1986–1987	
Osvetová práca: týždenník kultúrnych a osvetových pracovníkov	Bratislava: Osveta	1941–1990	
Zvesti ministerstva školstva a ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky	Bratislava: SPN	1951–1989	
Informačný bulletin 8. pracovnej skupiny Ministerstva kultúry socialistických krajín: knižničná technika a technológia	Martin: Matica Slovenská	1986–1990	
Informačné a riadiace systémy	Bratislava: Ústav pro informácie a riadenie kultúry	1976–1989	
Súpis slovenskej knižničnej literatúry za rok ...	Martin: Matica Slovenská	1968–1990	Prehľady knižničnej literatúry. Špeciálna bibliografia. Séria A, Základné bibliografie vedných oborov
Bulletin špeciálnych druhov technickej literatúry	Bratislava: Slovenská technická knižnica	1966–1990	
Informácie a materiály pre potreby jednotnej sústavy knižníc na Slovensku	Martin: Matica Slovenská	1975–1990	
Informačný a metodický spravodajca pre sieť vysokoškolských knižníc na Slovensku	Bratislava: Univerzitná knižnica	1966–1992	.
Matičné čítanie: kultúrno-spoločenský dvojtýždenník	Martin: Matica Slovenská	1968–1977	
Knižnice a vedecké informácie	Martin: Matica Slovenská	1969–1992	

Za socialistickú knižnicu	Bratislava: Mestská knižnica	1964–1988	
Školské knižnice	Bratislava: Ústav informácií a prognóz školstva	1966–1999	
Spravodajca Slovenskej technickej knižnice	Bratislava: Slovenská technická knižnica	1970–1996	
Bulletin absolventov a poslucháčov knihovedy o práci s deťmi a mládežou	Martin: Matica slovenská	1967–1979	Dále jako: Bulletin o práci s knihou medzi deťmi a mládežou (1980-1992)
InfoMedLib: bulletin Slovenskej lekárskej knižnice	Bratislava: Slovenská lekárska knižnica	2000–2006	Dříve jako Metodický informátor
Metodický informátor: pre sieť zdravotníckych knižníc a stredísk vedeckých a technických informácií	Bratislava: Slovenská lekárska knižnica	1966–1999	Do r. 1991 jako Metodický informátor pre sieť zdravotníckych knižníc a informačných stredísk Od r. 2000 jako InfoMedLib
Zväzový bulletin	Bratislava: Zväz slovenských knihovníkov a informatikov	1970–1999	Od roku 1990 změna názvu: Bulletin Spolku slovenských knihovníkov
Informačný bulletin ÚK SAV	Bratislava: Ústredná knižnica SAV	1970–1988	
Prírastky príručného fondu študovne knihovníckej literatúry	Bratislava: Univerzitná knižnica	1976–1991	
Bulletin Univerzitetnej knižnice v Bratislave	Bratislava: Univerzitná knižnica	1990–1996	
Knihovnícky žurnál	Bratislava: Matica slovenská - Slovenská národná knižnica	1991–1992	
Prečítali sme za vás: Zborník prekladov vybraných článkov zo zahraničných časopisov	Bratislava: Slovenská technická knižnica - Centrum VTI SR	1994–1996	

Tabulka 1 Zaniklá slovenská oborová periodika (archivní fond KKL)

2.2 Zaniklá česká oborová periodika

PERIODIKUM	VYDAVATEL	OBDOBÍ	POZNÁMKA
Grand BIBLIO: časopis pro čtenářskou veřejnost	GRAND PRINC, a. s.	2007–2011	
České knihovnictví	Praha: Zdeněk Václav Tobolka	1900–1901	
Česká osvěta: list věnovaný zájmům veřejného knihovnictví a organizaci lidového vzdělávání	Velvary: Kamil Harmach	1904–1948	Vydávání zastaveno v r. 1942, obnoveno 1946
Český bibliofil: časopis Spolku českých bibliofilů: věstník odboru ex libris	Praha: Spolek českých bibliofilů	1910–1945	
Knihy a knihovny: revue věnovaná knihovnictví, knihopisu a knihomilství	Praha: František Řivnáč	1920	
Naše kniha	Praha: Zemědělské knihkupectví A. Neubert	1920–1943	
Časopis československých knihovníků	Praha: Ústřední spolek československých knihovníků	1922 –1939	1939 - 1944 Časopis českých knihovníků, Praha: Ústřední spolek českých knihovníků
Knihy a čtenáři: čtrnáctideník	Ústřední knihovny hl. m. Prahy	1937–1948	Zanikl v roce 1942, obnoven v období 1946-1948
Metodický zpravodaj Československé soustavy VTEI	Praha: ÚVTEI	1973–1990	
Lidová knihovna: časopis pro veřejné obecní knihovny na venkově	Praha: Ústav pro národní výchovu	1938–1948	Vydávání přerušeno 1944-1945. Od r. 1946 obnoveno
Knihovna: časopis Svazu českých knihovníků	Praha: Svaz českých knihovníků	1945–1955	Vydávání zastaveno v r. 1948, obnoveno 1950
Za čtenářem: měsíčník pro pracovníky s knihou	Praha: Orbis	1954–1962	1960- Časopis sdružení československých nakladatelů a knižního obchodu

Knihovník: časopis Ústřední knihovnické rady	Praha: Orbis	1956–1968	
Metodický zpravodaj	Praha: Státní knihovna ČSSR	1958–1990	
Zlatý máj: časopis o dětské literatuře a umění	Praha: Albatros	1957–1997	
Metodika a technika informací: materiály pro pracovníky v technicko ekonomických informacích	Praha: ÚVTEI	1960–1970	1971–1990 Československá informatika: teorie a praxe, Praha: SNTL
Zpravodaj západočeských knihovníků	Plzeň: Státní vědecká knihovna	1961–1991	
Vesnický knihovník: měsíčník pro pracovníky místních lidových knihoven olomouckého okresu	Olomouc: Okresní knihovna	1961–1972	1973– 2002 Naše knihovna: časopis pro pracovníky knihoven olomouckého okresu
Zpravodaj Státní knihovny ČSSR: dvouměsíčník pro jednotnou soustavu knihoven a pro uživatele Státní knihovny ČSR	Praha: Národní knihovna	1963–1968	1969– 1990 Zpravodaj Státní knihovny ČSR => 1990– 1995 Informační bulletin Národní knihovny v Praze
Knížní kultura: měsíčník pro knižní tvorbu, ediční činnost a otázky knižního trhu	Praha: Orbis	1964–1965	
Knihovnické zprávy: metodicko-informační bulletin pro knihovníky jednotné soustavy knihoven Severočeského kraje	Ústí nad Labem: Krajská knihovna M. Gorkého	1964–1965	1969 - 1971 Listy severočeských knihovníků: Informační bulletin pro pracovníky knihoven jednotné soustavy Severočeského

			kraje, Ústí nad Labem: Krajská knihovna M. Gorkého ⁴
Zpravodaj Státní vědecké knihovny v Brně	Brno: Státní vědecká knihovna	1966–1975	
Bibliografický časopis	Praha: Orbis	1968–1971	
Dokumentační zpravodaj	Praha: Institut řízení	1968–1973	
Bude vás zajímat, že... : informační leták Státní vědecké knihovny v Brně pro knihovníky odborných a vědeckých knihoven v Jihomoravském kraji	Brno: Státní vědecká knihovna	1970–1986	
Knižní a dokumentační zpravodaj	Brno: Vysoká škola zemědělská	1968–1978	Dále vychází jako Informační zpravodaj 1978– 1992
Zpravodaj Okresní knihovny v Přerově	Přerov: Okresní knihovna	968–1981	
Informace Technického ústředí knihoven	Praha: Technické ústředí knihoven	1972–1992	
Zpravodaj pro knihovny Středočeského kraje	Kladno: Státní vědecká knihovna	1972–1988	1989–1991 Zpravodaj knihoven Středočeského kraje => 1990– 2000 Zpravodaj knihoven středních Čech,

⁴ Dále: 1980 - 1983 Listy severočeských knihovníků a informačních pracovníků, Ústí nad Labem 1966 - 1971 Zpravodaj => 1972 Knihovnicko - informační zpravodaj, 1975. Zpravodaj informačních pracovišť jihočeského kraje, 1977 Metodický zpravodaj pro knihovny Jihočeského kraje, 1980 Jihočeské knihovny: zpravodaj pro potřeby knihoven a středisek VTEI Jihočeského kraje, 1983 -1990 Regionální informační prameny, Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích

Knihovnictví a bibliografie	Praha: Panorama	1972 –1990	Samostatná bezplatná příloha časopisu „Čtenář“ pro teoretické otázky knihovnictví a bibliografie
Infocus: Informační zdroje, služby, systémy, sítě	Praha: Infocus, s. r. o.	1995–1996	
Knihářský bulletin	Černošice: ARCUS	1995–2000	
KAVKa: zpravodaj	Uherské Hradiště: Klub automatizace v knihovnictví	1996–2000	
Zpravodaj Národní lékařské knihovny	Praha: Národní lékařská knihovna	1991–1995	Dříve jako Zdravotnická dokumentace. Dále jako Lékařská knihovna
Zdravotnická dokumentace: Časopis pro knihovny a vědecké informace ve zdravotnictví	Praha: Ústav vědeckých lékařských informací	1962–1990	
Bulletin Plus	Praha: NK ČR	1999–2004	Zvláštní číslo Informačního bulletinu NK ČR
Kapka: knihovnické aktuality Pardubického kraje	Pardubice: Krajská knihovna v Pardubicích	2007–2011	
Dokumentace a desetinné třídění	Praha: Československá dokumentační spol.	1949–1950	
Ladění: časopis pro teorii a kritiku dětské literatury	Brno: Ústav literatury pro mládež Pedagogické fakulty MU v Brně	1996–2011	
Česká bibliografie	Praha: Česká akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění	1903–1914	
Marginálie: Věstník spolku čs. Bibliofilů	Praha: Spolek českých bibliofilů	1934–1951	
Vědecké informace ČSAV	Praha: ČSAV	1967–1979	
Naše zkušenosti	Liberec: Knihovna V. Kopeckého	1964–1981	
Slovanská knihověda	Praha: Knihovědná společnost	1931–1947	
Novinky knihovnické literatury	Praha: Státní knihovna ČSR	1958–1992	Příloha časopisu Knihovník

Předpoklady rozvoje vědy a techniky	Praha. ÚVTEI	1963–199+	
Vědecké informace v kultuře	Praha: Státní knihovna ČSR	1981–1987	
Knihovnický zpravodaj	Praha: Metodické středisko kulturně výchovné činnosti ROH	1982–1984	
Zpravodaj IFLA	Praha: Státní knihovna ČSR	1985–1989	
Knihovnický zpravodaj pro potřeby odborových knihoven na železnici	Praha: Ústřední kulturní dům železničářů	1976–1991	
Online informátor	Praha: ÚVTEI-ÚTZ	1986–1990	Od r. 1991 Online kontakt
Informační bulletin NK Č	Praha: NK ČR	1990–2004	Do č. 5/1995 název: Informační bulletin Národní knihovny v Praze
Osvětová práce	Praha: Orbis	1947–1966	
Knihovny a informatika ve škole	Praha: Ústav pro informace a vzdělávání – Státní pedagogická knihovna Komenského	1991–1992	Od r. 1993 Knihovny vysokých škol
Kniha: revue pro knihovnictví a bibliografii	Praha: Stanislav Minařík	1919–1920	
Technická knihovna	Praha: Státní technická knihovna	1957–1990	
Zpravodaj České informační společnosti	Praha: Česká informační společnost	1992–2000	
Metodika a technika informací	Praha: ÚVTEI	1959–1970	
Československá informatika	Praha: ÚVTEI	1971–1990	Do r. 1970 jako Metodika a technika informací. Od r. 1991 jako I': Časopis informačních pracovníků, knihovníků a uživatelů informací (vycházelo jako I'91, I'92 atd.)
I': Časopis informačních pracovníků, knihovníků a uživatelů informací	Praha: Národní informační středisko ČR	1991–1997	

Zpravodaj Městské knihovny v Praze	Praha: Městská knihovna v Praze	1991–1999	
Bulletin techn. a ekonomických informací	Praha: ÚVTEI	1961–1968	

Tabulka 2 Zaniklá česká oborová periodika (archivní fond KKL)

3. Redakční práce

Redakční práci vykonává redaktor. Ten musí být znám odborné veřejnosti, a to nejen jako jméno uvedené v tiráži časopisu. Proto je důležitá osobní přítomnost na konferencích, seminářích a jiných odborných akcích, jeho živý kontakt s kolegy v oboru.

Osobnostní předpoklady, které jsou pro tuto práci důležité: komunikativnost, slušnost, spolehlivost, rozhodnost, trpělivost, schopnost vyjít vstříc, vysoký morální kredit. Dále *odborné předpoklady*: vysoká odborná úroveň, umění jednat s lidmi, pečlivost, chuť neustále se vzdělávat, všeobecný přehled, vysoká počítačová gramotnost, znalost platných a potřebných norem, typografických pravidel, zákonů, schopnost rychle řešit nenadálé situace a také schopnost zvládat zátěžové situace – jak ty, které se mohou vyskytnout při osobní komunikaci, tak ty, které nastávají při dokončování každého čísla. Jde o konečné úpravy (odborné i jazykové, předtiskovou i tiskovou korekturu atd.). Při dokončování čísla dochází také ke kumulaci velkého množství práce a je potřeba pracovat bez ohledu na běžnou pracovní dobu, obvykle i během svátků a víkendů.

Na základě vlastní zkušenosti lze konstatovat, že redakční práce v knihovnických periodikách zahrnuje všechny tyto činnosti, popsané výše, dohromady. Odlišnosti tkví v rozsahu textu, kdy na periodikum je dán určitý počet stran, články jsou limitované, například počtem 20 normostran. Rubriky jsou také ve své velikosti omezeny. Pro rytmus práce redaktora je určující harmonogramem vydávání periodika (termíny uzávěrek, korektur, předání grafikovi, zaslání do tiskárny apod.). U odborných časopisů je periodicitu různá od měsíčních po čtvrtletní nebo i pololetní.

Redakční práce spočívá v:

- přípravě témat a náplně časopisu,
- stanovení si koncepce časopisu,
- zjištění pro koho je určen časopis,
- oslovení autorů,
- příjmu příspěvků,
- nalezení a oslovení vhodného recenzenta/recenzentů,
- jazykové a předtiskové korektury příspěvků,

- komunikaci s autory, s redakčními kolegy, s tiskárnou aj.,
- správě webových stránek časopisu,
- práci s redakční radou (svolávání redakční rady, komunikace s jejími členy),
- správě ekonomických záležitostí týkajících se časopisu,
- redakční administrativě, (*Pokorná, Pokorný 2010*)
- dodržování časového harmonogramu,
- marketingu časopisu (jeho propagaci),
- stanovení a dodržování etických pravidel časopisu.

1) Stanovení koncepce časopisu

Koncepce je vlastně pojetí, rozvržení, představa, základní hledisko, vedoucí idea, myšlenková osnova. (Petráčková, 1997) Jaké jsou cíle a úkoly časopisu, cílová čtenářská skupina, zaměření spíše na aktuální události oboru nebo na vědecká témata?

Výkonný redaktor spolu s redakční radou musí stanovit koncepci časopisu. To znamená, kam by chtěli, aby časopis směřoval. Jaký účel má plnit? Jaký bude mít rozpočet. Od tohoto rozpočtu se lze později „odrazit“. Když jsou peníze, mohou lidé z redakce kupříkladu jet na zahraniční stáže do jiných knihoven a poznat jiné prostředí, než domácí, což je velká výhoda. Mohou jezdit i více na zahraniční konference, semináře. Dostačuje-li rozpočet, lze zařazovat barevné fotografie, mít celý barevný časopis, lépe honorovat autory (viz dále ekonomické záležitosti). Od financí se také odvíjí, kolik stránek může mít periodikum. Dle toho jsou rozděleny sekce/části časopisu a stálé rubriky, inzerce apod.

2) Komu je časopis určen?

Komu je určen, pro jakou věkovou a vzdělanostní strukturu? Koho chceme informovat? Je knihovnické periodikum určeno spíše odborníkům z oboru, vysokoškolsky odborně vzdělané, nebo pro řadové knihovníky či dobrovolníky pracující v knihovnách? Chce časopis oslovit mladé, začínající knihovníky nebo spíše studenty z oboru? Nebo se časopis bude profilovat spíše jako platforma pro knihovníky s praxí?

3) Příprava témat a náplně časopisu

Jak již bylo napsáno výše, práce redaktora nekončí při odchodu z redakce. Při sledování médií je zaujat nějaké tématem vhodným pro zpracování. Jezdí na konference, semináře, kde přímo komunikuje s potenciálními autory. Může se stát, že autoři konferenčních příspěvků sami nechtějí publikovat z jakýchkoliv, nejčastěji časových důvodů. V tom případě mohou dát redakci kontakt na jiné autory, kteří by měli zájem publikovat k danému tématu. Dochází k navazování tzv. neformálních kontaktů/vztahů.

Redakce může například reagovat i na aktuální témata (např. otevření nové knihovny, spuštění nového systému, portálu aj.), toto se děje spíše u měsíčníků. Periodika s nižší periodicitou si nemohou všimnout a citlivě reagovat na aktuální témata. Jde jim spíše o dlouhodobé záležitosti, např. výstupy z projektů, interpretace nových poznatků, hypotéz, teorií, analýzy atd.

Nejčastěji autoři zasílají do redakce příspěvky sami. Na webových stránkách časopisu se zveřejňují pokyny pro autory a termíny redakčních uzávěrek, dále kontakt na redakci samotnou, většinou přímo na výkonného redaktora nebo šéfredaktora.

Redaktor může dostat také návrhy nebo dokonce zadání od členů redakční rady, jakými tématy se má časopis zabývat či na jaká témata se má zaměřit. V tomto případě mu členové redakční rady doporučí potenciálního autora příspěvku.

Některé příspěvky také redakce mohou odmítnout. Jde o příspěvky nedosahující požadovaných kritérií pro konkrétní časopis. Redakce také může reagovat na významná výročí osobností i institucí, musí reagovat na nové trendy v oboru apod.

4) Oslovení autorů

Oslovení autorů se děje většinou na zmiňovaných odborných akcích, tzn. na seminářích, konferencích, přednáškách apod. Dále se tak stane po předání kontaktů, například prostřednictvím členů příslušných redakčních rad. Redakce tedy hledá iniciativně kontakty sama, ale velkou práci zde odvedou i lidé mimo redakci samotnou. Později se autoři oslovují hlavně prostřednictvím e-mailu.

5) Přijetí příspěvků

Autoři svůj příspěvek zašlou na adresu redakce, ať už z vlastní iniciativy nebo z iniciativy redakce. Ta potvrdí přijetí příspěvku a dochází k prvnímu posouzení textu, tzn. redakce má právo již v této fázi článek zamítnout z různých příčin. Nejčastěji z důvodů otištění příspěvku jiným časopisem, formálních nedostatků, nevyřešených otázek autorského práva například u použitých fotografií aj.

6) V případě recenzovaných rubrik – nalezení vhodného recenzenta/recenzentů

Pokud časopis je recenzovaným periodikem, musí redakce důsledně dbát na to, aby příspěvek splňoval požadavky na recenzovaný článek. Výkonný redaktor zašle příslušný článek členům redakční rady. Jednotliví členové se poté vyjádří, zda článek přijmout nebo nepřijmout k recenznímu řízení. Při nepřijetí může nastat situace, kdy redakční rada doporučí, aby článek nebyl přijat k publikování vůbec či byl zařazen do nerecenzované části periodika.

Samotné hledání recenzentů není věc snadná. Recenzenti by měli být vždy dva. Recenzní řízení by mělo být plně anonymní, tzn. recenzent obdrží článek bez jména autora a autor samozřejmě nesmí vědět, kdo jeho článek recenzoval. V případě, že se jeden recenzent vyjádří kladně a druhý záporně, tj. jeden doporučí článek vydat, byť s doplněním, a druhý nedoporučí článek k vydání, hledá se recenzent třetí, který má rozhodnout. Recenzní posudky se archivují v redakci a musí být podepsány příslušnými recenzenty.

Recenzenty vyhledává výkonný redaktor sám či za pomoci členů redakční rady. Ti mohou jednotlivé recenzenty doporučit. Člověk, který má vypracovat recenzní posudek, musí být vysokoškolsky vzdělán, nejlépe s titulem Ph.D., doc., prof. Redaktor poté zašle potenciálnímu recenzentovi anonymní článek s dotazem, zda by byl ochoten na něho vypracovat posudek. Pokud oslovený odborník souhlasí, redakce zasílá další náležitosti (formulář recenzního posudku, termíny) k příspěvku.

Posudky jsou zaslány na adresu redakce, ta je pošle autorům a určí lhůtu pro zapracování připomínek recenzentů. Občas se stane, že příspěvek je po zapracování připomínek zaslán recenzentovi ještě jednou.

Redakce recenzovaných periodik mívají na svých webových stránkách pokyny pro autory recenzních posudků, včetně formuláře pro vypracování recenze.

7) Jazyková a předtisková korektura příspěvku

Po zaslání příspěvků (ať recenzovaných či nerecenzovaných) se provádí jazyková korektura. Záleží na redakci časopisu, ale také na jazykové kvalitě předloženého příspěvku, kolikrát a jakým způsobem tyto jazykové korektury provádí. Některé redakce opravují přímo v textu a s autory již změny nekonzultují, což není dobře (děje se tak hlavně u měsíčníků), jiné redakce korektury provedou přímo a zašlou je autorovi ke schválení; třetí varianta je, když redakce udělá korektury a autor je přímo v textu musí odsouhlasit nebo reagovat na připomínky redakce, teprve poté jde příspěvek ke grafickému zlomu. Dbá se na stylistiku, pravopis, správné používání výrazů i na faktografickou správnost. Redaktoři také opravují chyby v citacích a konzultují je s autory. Redakce má k dispozici normy, slovníky a různé materiály sloužící k důsledné korektuře. Výhodou je, když alespoň jeden člen redakce je bohemista. Po jazykové korektuře dochází, v případě tištěných periodik, k zaslání příspěvku grafikovi. Po zpracování příspěvku grafikem do tiskové podoby dochází k předtiskovým korekturám (používají se korektorské značky - viz příloha 5).

8) Komunikace s autory

Ke komunikaci mezi autorem a redakcí vlastně dochází již *na prvopočátku spolupráce*. Většinou se s autory komunikuje prostřednictvím e-mailu či mobilního telefonu. Na začátku autoři vyplňují v některých časopisech (např. Knihovna: knihovnická revue) formulář pro autory, kde uvádějí svoje osobní údaje.

9) Správa webových stránek časopisu

Redakce má na starosti také správu webových stránek, respektive má za úkol dohlížet na jejich aktualizaci. Jedná se především o texty přibližující profil časopisu, pokyny pro recenzenty, pokyny pro autory, o termíny uzávěrek, aktuální číslo aj. Redaktor zašle příslušné materiály webmasterovi a ten obsah na stránky umístí. Webové stránky jsou často prvním kontaktem, který potenciální autoři příspěvků naleznou, proto je nesmírně důležité, aby byly v pořádku.

10) Redakční administrativa

Na rozdíl od velkých nakladatelství či nakladatelů knih musí v redakci odborného časopisu vést většinu redakční administrativy redaktoři sami. Mnohdy mají i hmotnou zodpovědnost, kdy musejí připravovat podklady pro vyúčtování (autorské honoráře, překladatelské smlouvy, dohody o provedení práce apod.). Musí vést autorské formuláře, formuláře pro recenzní řízení (je-li periodikum recenzované), smlouvy uzavřené se správcem zahraničních databází aj.

Striktně dbát na dodržování platné legislativy (například Zákona o ochraně osobních údajů, Autorského zákona, Občanského zákoníku).

11) Dodržování časového harmonogramu

Záleží na periodicitě vydávání časopisu, lhostejno, zda je odborné periodikum vydáváno měsíčně, čtvrtletně, pololetně. Redaktor musí pracovat s ohledem na termíny, jejich dodržování je součástí jeho pracovní náplně, plánování jednotlivých etap redakční práce, a je za to zodpovědný (jestliže se termíny nedodrží, hrozí například finanční sankce ze strany tiskárny). Termíny se většinou stanovují na rok dopředu. Jsou schvalovány redakční radou, výkonný redaktor je poté sdělí všem, kterých se týkají nebo mohou týkat.

12) Marketing časopisu

V současné době, kdy jsme přesyceni informacemi a médii, není jednoduché prokázat si cestu k veřejnosti, zvláště u odborného periodika týkajícího se oboru jako je knihovnictví a informační věda. Časopis se sám neprodá, je potřeba mu udělat „reklamu“. Je potřeba ho prezentovat na různých akcích – seminářích, odborných konferencích apod. I osoba samotného redaktora/redaktorů je důležitá. Známa jména členů redakční rady také „nejsou k zahození“. Je velmi důležité, aby se o časopise vědělo. Autoři pak sami zasílají příspěvky. Je-li časopis recenzovaný a navíc ještě i dohledatelný prostřednictvím zahraničních databází, je situace značně ulehčena. Vymyslet dobrou marketingovou strategii je také důležitým úkolem pro redakční radu.

13) Etika časopisu

V českých a slovenských knihovnických periodikách není v současné době dobře rozpracována etika pro autory, etika časopisu a například etika pro autory recenzních posudků (na články i monografie). Výjimku tvoří ProInflow (zpracována publikační etika obsahující: průběh recenzního řízení, pravomoci a povinnosti redakční rady, pravomoci a povinnosti výkonné redakce časopisu, pravomoci a povinnosti autorů, pravomoci a povinnosti vydavatele) a Knihovna: knihovnická revue (etika pro autory, etický kodex časopisu, etika pro recenzenty), Knihovna plus (etika pro autory, etický kodex časopisu, etika pro recenzenty).

3.1 Činnosti vedoucí k vytištění Knihovny: knihovnické revue

Charakteristika časopisu

Původně dvouměsíčník Národní knihovna: knihovnická revue (ISSN 0862-7487), první číslo vyšlo v roce 1990, od roku 2000 vychází jako čtvrtletník (ISSN 1214-0678); knihovnické periodikum sborníkového typu; formát A4. Od roku 2009 časopis vychází pod názvem Knihovna – knihovnická revue

Knihovna: knihovnická revue (ISSN 1801-3252) vychází od roku 2005 dvakrát ročně ve formátu A5, s přibližným počtem 120 stran a v nákladu 200-300 kusů. Časopis je spravován redakcí ve spolupráci s redakční radou. Redakční rada je složena z českých a zahraničních odborníků z oboru knihovnictví a informační věda.

Časopis přináší teoretické studie z oboru knihovnictví, informuje o úspěšných projektech českých a zahraničních knihoven, o aktivní účasti Národní knihovny ČR v zahraničních

a mezinárodních projektech. Od roku 2008 procházejí hlavní články nezávislým recenzním řízením.

Časopis je platformou pro odbornou činnost spočívající v teoretickém bádání s konkrétními výstupy použitelnými v praxi. Každé číslo rovněž obsahuje Novinky zahraniční knihovnické literatury – anotované záznamy článků ze zahraničních časopisů, které odebírá Knihovna knihovnické literatury Národní knihovny ČR, zčásti i z elektronických odborných periodik volně dostupných na internetu.

Periodikum je převáděno do elektronické podoby (ISSN 1802-8772) <http://knihovnarevue.nkp.cz/>. V anglické verzi je k němu přidán překlad (od roku 2014) recenzovaných příspěvků <http://knihovnarevue-en.nkp.cz/>.

Preferovanými tématy jsou: archivace, autorské právo, bibliografie, digitalizace, digitální knihovny, historické fondy, informační etika, informační politika, informační technologie, informační zdroje, informační věda, katalogizace, katalogy a databáze, knihovnictví, knihovny, knihovnické a informační služby, projekty, právo, terminologie.

Časopis má pravidelné rubriky: *Recenzované příspěvky, Knihovny a informace doma a ve světě, Recenzenze, Novinky zahraniční knihovnické literatury.*

3.1.1 Činnosti předcházející vydání časopisu Knihovna: knihovnická revue

Časopis Knihovna: knihovnická revue je vydáván Národní knihovnou ČR, která je institucí s rozvinutou, složitou strukturou (tj. plánováním řady věcí, které se později dotýkají časopisu, se zabývají jiné útvary, které mají zase svoje další úkoly a návaznosti termínů.

Navíc redakce časopisu redakce tohoto časopisu je začleněna do odborného oddělení (Studijní a informační oddělení Knihovnický institut NK ČR) jako jedna z jeho činností a redaktor/ři jsou pověřeni dalšími úkoly oddělení.

Před samotnou redakční prací dochází ještě k **plánování ediční činnosti**, tj. kolik kusů časopisu má být vytištěno, oslovení vhodných tiskáren (to oslovuje vydavatelské oddělení a oddělení veřejných zakázek, neboť se vypisuje výběrové řízení, redakce potom dostává oznámení). Musí se stanovit **rozpočet časopisu** (jednání s oddělením ekonomiky a rozpočtu

NK ČR). Vyčíslit počet recenzovaných příspěvků, kde redakce platí autorům recenzních posudků. Poté spočítat, kolik finančních prostředků bude potřeba na překlady či na cizojazyčnou jazykovou korekturu (redakce navrhovala, aby se upustilo od jazykové korektury anglického abstraktu, klíčových slov a názvu, to však bylo ze strany redakční rady důrazně odmítnuto!). Dále finanční prostředky na technickou redakci a autorské honoráře.

Následně dochází ke schůzce odpovědného redaktora (šéfredaktora), výkonného redaktora a předsedy redakční rady, kde mohou **stanovit priority pro publikování**, tzn. *tematické okruhy, okruh autorů* apod.

Dále je **schůzka s technickou redakcí**, to je grafik (v případě časopisu Knihovna: knihovnická revue grafička), který má na starosti zlom časopisu a s ním se musí dohodnout termíny, přesně dle data. **Časový harmonogram** (viz tabulka 3) musí vyhovovat všem stranám, což není vůbec lehké (navíc se může stát, že někdo onemocní). *Toto je jedna z nejnáročnějších činností*. Redakce musí mít na zřeteli, kdy je nutno dodat hotové číslo do tiskárny, kdy musí být ukončeny poslední korektury (korektury jsou jazykové, ty mohou být tři a předtiskové, ty jsou také tři. Před poslední předtiskovou korekturou se časopis posílá autorům k vyjádření a ke kontrole). Do pracovní náplně grafika nespadá pouze časopis, nýbrž i výroční zprávu pro Národní knihovnu ČR, reklamní letáky, skládačky, tištěné publikace a mnohé další. Pokud by se číslo nezaslalo včas do tiskárny, může dojít ze strany tiskárny k finančním sankcím.

Do činností technické redakce také spadá práce **webmaster**, který má na starosti umístění elektronické verze časopisu na web, dále spolu s výkonným redaktorem správu webu, tzn. aktualizaci termínů uzávěrek, aktualit apod. Vše v českém i anglickém jazyce.

Dalším důležitým úkolem pro redaktora je **účast na odborných konferencích**, především kvůli sledování vývoje oboru, ale také jako mediální partner, nebo přednášející. Zvláště zahraniční konference je třeba pečlivě plánovat a podat včas návrh na zahraniční služební cesty. Domácí odborné konference se musí zapracovat do plánu oddělení a v tomto případě za sebe najít náhradu například na službu ve studovně. Je tomu bohužel tak, že redaktoři, ač dělají svoji práci na plný úvazek, musejí vykonávat i jiné činnosti v rámci své pracovní náplně, které nesouvisejí s redakční prací. Bylo by výborné, kdyby do budoucna redakce odborných časopisů byly samostatné a mohly se věnovat pouze redakční práci a záležitostem kolem časopisu.

Udělat rozhodnutí, na jakých konferencích, by se časopis měl podílet jako **mediální partner** a potom oslovit organizátory s nabídkou. (Návrhy na mediální partnerství podává výkonný redaktor šéfredaktorovi nebo svému nadřízenému. Ten potom rozhodne dle zaměření konference, významnosti, časového harmonogramu oddělení.). Většinou jde o domluvu e-mailem, někdy je ošetřena i smluvně a jsou dohodnuty podmínky výhodně jako pro periodikum, tak pro konferenci. Cílem mediálního partnerství má být propagace jako časopisu, tak konference samotné. Redakce může nabídnout uveřejnění upoutávky na konferenci či odbornou akci na webových stránkách časopisu či na sociálních sítích, poté může oslovit autory příspěvků, které zazněly na konferenci a vyzvat je k uveřejnění v časopise s odkazem na konferenci apod.

Další povinností je dát webmasterovi pokyn k aktualizaci termínů uzávěrek a vydání časopisu. Zkontrolovat, zda jsou správně zapsáni **členové redakční rady** (změna pracoviště, dosažení titulu, noví členové redakční rady), **pokyny pro autory** (redaktor musí průběžně procházet **pokyny pro autory**, zda vzhledem k legislativním změnám či technologickému pokroku nejsou zastaralé), **aktuality, kontakty na redakci** aj. To vše v češtině i angličtině.

Dochází k **uzavření dohod o provedení práce** s webmasterem, vždy na jedno tištěné a jedno elektronické číslo. Dohody o provedení práce s překladatelem vždy na každé jednotlivé číslo. Tyto dohody musejí být vyplněny dle platného formuláře a podepsány výkonným redaktorem, ředitelem odboru a pracovníkem vykonávajícím příslušný úkol.

Redaktor musí zaměstnavatele, v tomto případě Národní knihovnu ČR, požádat o kontrolu svého **technického zázemí**, tzn. služební mobilní telefon, flash disky, DVD, notebook, připojení k internetu, konto pro práci z domova (korektury se nedají dělat v rušné redakci, kde zvoní telefony a doléhá hluk z chodby). Technické vybavení podléhá také revizi ze strany NK ČR.

Redakce musí dbát na to, aby dodržela počet stran, které má pro dané číslo časopisu stanoveno. Neměla by je překročit, a pokud ano, tak s odůvodněním. Počet normostran neodpovídá počtu vytištěných stran, proto záleží na zkušenosti a dobrém odhadu redaktora, aby skloubil rozsah textu, velikost ilustrací atd. Nemůže také slíbit vydání příspěvku všem, když je číslo zcela zaplněno. (V tomto případě může dojít k dohodě mezi autory a redakcí, kdy autoři odloží vydání své ho příspěvku do dalšího čísla.)

Přislíbené příspěvky ještě nemusí být dodány. Redakce musí mít tudíž vždy nějaký „záložní plán“. Nejlépe předem připraveny nějaké příspěvky k publikování. Do okamžiku, než drží redakce příspěvek „v ruce“, nemůže si redaktor být ničím jist. Naštěstí tato situace nenastává příliš často.

V tištěném časopise bohužel neřešitelná situace. Vzhledem k časovému harmonogramu nelze umístit pozdě dodané příspěvky. Harmonogram neumožňuje být více flexibilní.

3.1.2 Redakční práce vedoucí k vytištění čísla

1. **Oslovení autorů** na doporučení redakční rady (mailem, osobní schůzkou) či přímo na konferencích redaktorem. V období, kdy se řeší aktuální problémy našeho oboru, může dojít k přímému oslovení autorů členem redakční rady.
2. Autoři **sami oslovují redakci**, zasílají abstrakt příspěvku, domlouvají se, zda mohou v časopise publikovat a za jakých podmínek. Zde se ptají na termíny uzávěrky konkrétního čísla <http://knihovnavue.nkp.cz/terminy-a-uzaverky>, podmínky recenzního řízení <http://knihovnavue.nkp.cz/pro-recenzenty/recenzni-rizeni>, termíny vydání tištěného čísla nebo pozdějšího zveřejnění elektronické verze tištěného čísla, dostupnost časopisu, jeho renomé v odborných kruzích apod.
3. Autoři zasílají vyplněný **autorský formulář** (včetně abstraktů a klíčových slov a názvu v češtině i angličtině), poté zasílají celý příspěvek. Autorský formulář by měl být osobně autorem podepsán a zaslán redakci. Podpisem tohoto formuláře se autor zavazuje k respektování pokynů pro autory (mimo jiné i vypořádání se s autorskými právy obrazového materiálu, který je použit v příspěvku). **Název, abstrakt a klíčová slova** se mohou měnit jen do určitého okamžiku, neboť podléhají jazykovým korekturám, které lze také dělat jen do chvíle, než je příspěvek dán grafikovi ke zlomu. Do té doby by mělo také dojít ke kontrole překladu ze strany překladatele.
4. **Redakce příspěvek přečte a pečlivě zváží, zda ho přijmout.** Zkontroluje například **formální náležitosti**. V případě, že se příspěvek tematicky nehodí do daného čísla, tak se redakce s autorem domlouvá na jiném termínu. V případě, že nejsou splněny formální náležitosti, redakce dá termín na jejich splnění. Pokud do tohoto termínu

nejsou splněny, může být příspěvek odmítnut z důvodů nesplnění formálních náležitostí.

5. **Redakce bohužel musí udělat stručnou rešerši, kde si ověří, zda příspěvek někde již nevyšel.** Autoři sice v autorském formuláři podepisují, že příspěvek nikde jinde nepublikovali, ale již nejdennkrát se stalo, že byl vytištěn či elektronicky vydán jiným časopisem. V tomto případě je autorovi **písemně sděleno**, že příspěvek nebude v časopise vytištěn a jsou mu důrazně připomenuty **etiky pro autory** <http://knihovnavue.nkp.cz/etika/etika-pro-autory>.
6. Pokud příspěvek aspiruje na uveřejnění v **recenzované části**, zasílá redakce členům redakční rady a žádá je o vyjádření do určitého data (musí se stihnout oslovit recenzent, vypracovat recenzní posudek aj.). Většina členů, většinou všichni, se vyjádří k zařazení či nezařazení do recenzované části a navrhnou jména vhodných recenzentů. Pokud se polovina členů redakční rady vyjádří pro uveřejnění konkrétního příspěvku v recenzované části a druhá polovina je proti, rozhoduje předseda redakční rady.
7. **Hledání a oslovení vhodných recenzentů** (viz předcházející bod). Jména navrhuje redakční rada. Někdy to ale nestačí. Odborníci z našeho oboru jsou velmi zaneprázdnění a nemusejí mít čas k vypracování recenzního posudku. Redakce sama má své kontakty nebo osloví dle tematiky příspěvku odborníky, kteří by mohli recenzní posudek vypracovat. Je nutností se s recenzenty dohodnout na termínu dodání recenzního posudku. Po jejich souhlasném vyjádření zaslat formulář posudku, například: http://knihovnavue.nkp.cz/dokumenty/formular_recenzniho_posudku.pdf.
8. **Příspěvek je zaslán anonymně dvěma recenzentům a ti vypracují recenzní posudky.** Redakce se snaží vyhledat recenzenta z našeho oboru a jednoho recenzenta mimo náš obor, který je s danou problematikou dobře seznámen. Dochází tak k přesahu jednoho oboru do druhého. V praxi je testováno, zda se informace z našeho oboru využívají i jinde a jak jsou s nimi spokojeni (například problematika starých map, odkyselení papíru, digitalizace, celoživotního vzdělávání, průzkumy čtenářské gramotnosti, lékařské informace aj.)
9. **Posudky jsou zaslány redakci.** Redakce si je přečte. Posudky jsou zaslány autorovi. Jestliže je jeden posudek kladný a druhý záporný, hledá se třetí recenzent, který by rozhodl. Pokud se tento třetí recenzent vysloví kladně, příspěvek je otištěn v recenzované části. Pokud se vysloví záporně, dochází k domluvě s redakcí. Ta může

postupovat tak, že doporučí autorovi dopracovat příspěvek a dát ho znovu k recenznímu řízení nebo umístit příspěvek v nerecenzované části. Autoři s jedním nebo druhým postupem většinou souhlasí. Také se může stát, že se jim podaří příspěvek vydat v jiném recenzovaném periodiku a redakci to jen oznámí.

10. Posudky autorovi musejí být poslány taktéž anonymně, tj. bez podpisu recenzenta. Ten později posílá redakci svůj recenzní posudek poštou a vlastnoručně podepsaný. Tento podepsaný posudek je uchován v archivu časopisu.

11. Redakce zasílá autorovi recenzní posudky a dává mu termín na zapracování připomínek.

12. **Autor zapracuje připomínky** vyplývající z recenzního posudku a zašle příspěvek zpět redakci.

13. **Redakce zkontroluje**, zda bylo vyhověno připomínkám recenzentů.

14. **V případě nerecenzovaných příspěvků**, nedochází k bodu 6–13. Jsou rovnou udělány jazykové korektury a zaslány autorovi.

15. Dochází k **jazykové korektuře**, redigování textu. *To může probíhat až třikrát.* Vždy je potřeba dobré spolupráce mezi autory a redakcí. Bohužel mnohdy se stává, že redakce musí kontaktovat autora i prostřednictvím služebního mobilu a mimo pracovní dobu, jinak by příspěvek nebylo možné dodat včas ke *zlom*u.

16. Poté jsou **zaslány korektury autorovi** a ten je zapracuje.

17. **Příspěvek je zaslán grafikovi, včetně obrazových příloh.** Obrazové přílohy musejí být uloženy zvlášť a v příspěvku pouze označeno místo, kam je chce autor umístit. Stejně je tomu tak v případě poznámek (vysvětlivky) pod čarou, ty musejí být na konci textu a grafik si je umístí na konkrétní stranu dle zlomu textu. Ten vše zkontroluje, hlavně kvalitu fotografií, obrázků, grafů, tabulek a vyjádří se k tomu. Pokud jsou z jeho strany připomínky, jsou zaslány prostřednictvím redakce autorům.

18. Grafik text (po proběhlých jazykových korekturách) zlomí a zašle redakci.

19. **Zpracovávají se předtiskové korektury**, které jsou také tři.

20. **Redakce zašle číslo před vytištěním autorům.** Ti se k textům naposledy vyjádří. Bohužel někdy mají připomínky, které již nelze zapracovat (například umístění fotografií). Nicméně redakce se vždy snaží vyjít maximálně vstříc požadavkům autorů.

21. **Grafik zasílá číslo redakci ke schválení.**

22. **Redakce dává svůj souhlas** k zaslání čísla do tiskárny.

23. Zaslání časopisu do tiskárny.

24. Vytištění časopisu.

DATUM	CO SE BUDE DÍT
2. 3.2015	uzávěrka časopisu
KDYKOLIV	odeslat grafikovi obsah + ukázky příspěvků (včetně fotek)
6. 4. 2015	VELIKONOČNÍ PONDĚLÍ
10. 4. 2015	grafik dostane minimálně půlku čísla (příspěvky od prvního)
17. 4. 2015	Grafik dostane zbytek čísla
11. 4. – 24. 4.	Zlom čísla ve vydavatelském oddělení (VO)
25.4. -2. 5. 2015	redakce dostane průběžně číslo po 1. zlomu/taktéž průběžná 1. předtisková korektura. TAKTÉŽ PRŮBĚŽNÉ ZASÍLÁNÍ PRVNÍCH KOREKTUR A PRŮBĚŽNÉ ZAPRACOVÁNÍ
1.5.	STÁTNÍ SVÁTEK
4.5. -7.5.	zanesení 1. korektury ve VO. 7. 5. odpoledne zpět do redakce – elektronicky, v případě potřeby vytištěné (dle domluvy)
8.5.	STÁTNÍ SVÁTEK
9.5. -12.5.	2. korektura v redakci
13.5. -14.5.	zpracování 2. korektury ve VO
15.5.	náhled v redakci – 3. korektura
19. 5. 2014	odeslání grafikem do tiskárny (příprava pro tiskárnu, předání dat do tiskárny ve VO)
1. 6. 2015	vychází číslo

Tabulka 3 Cesta časopisu od redakce ke grafikovi a zpět (na příkladu časopisu Knihovna: knihovnická revue 1/2015)

3.1.3 Činnosti následující po vydání tištěného čísla

Po vydání tištěného čísla musí redaktor zpracovat upoutávku například do elektronických konferencí.

Dodání výtisků do vydavatelského oddělení, poté zaslání redakci. Ta vyhotoví seznam autorů, včetně jejich adres, kterým se zasílá výtisk. Poté seznam redakční rady, spolupracovníků podílejících se na vydání (např. překladatel), výtisk se zasílá překladatelce a také do EBSCO.

Poté dochází k **vyúčtování čísla, vyplnění formuláře autorských odměn, odměn technické redakci, podepsání již vystavených** dohod o provedení práce (DPP) a všechny tyto účetní podklady vytisknout v několika exemplářích, nechat podepsat v „účetárně“. K vyúčtování potřebuje redakce znát osobní data autorů, ta autoři zasílají redakci na požádání. Je nutné zajistit, aby osobní data autorů byla v redakci uložena tak, aby se nedostala do nepovolaných rukou (tj. nutno dbát na ochranu osobních údajů). Honorář lze vyplatit na účet nebo v hotovosti. Problém nastává při zasílání honorářů autorům ze zahraničí, kde jsou vysoké bankovní poplatky.

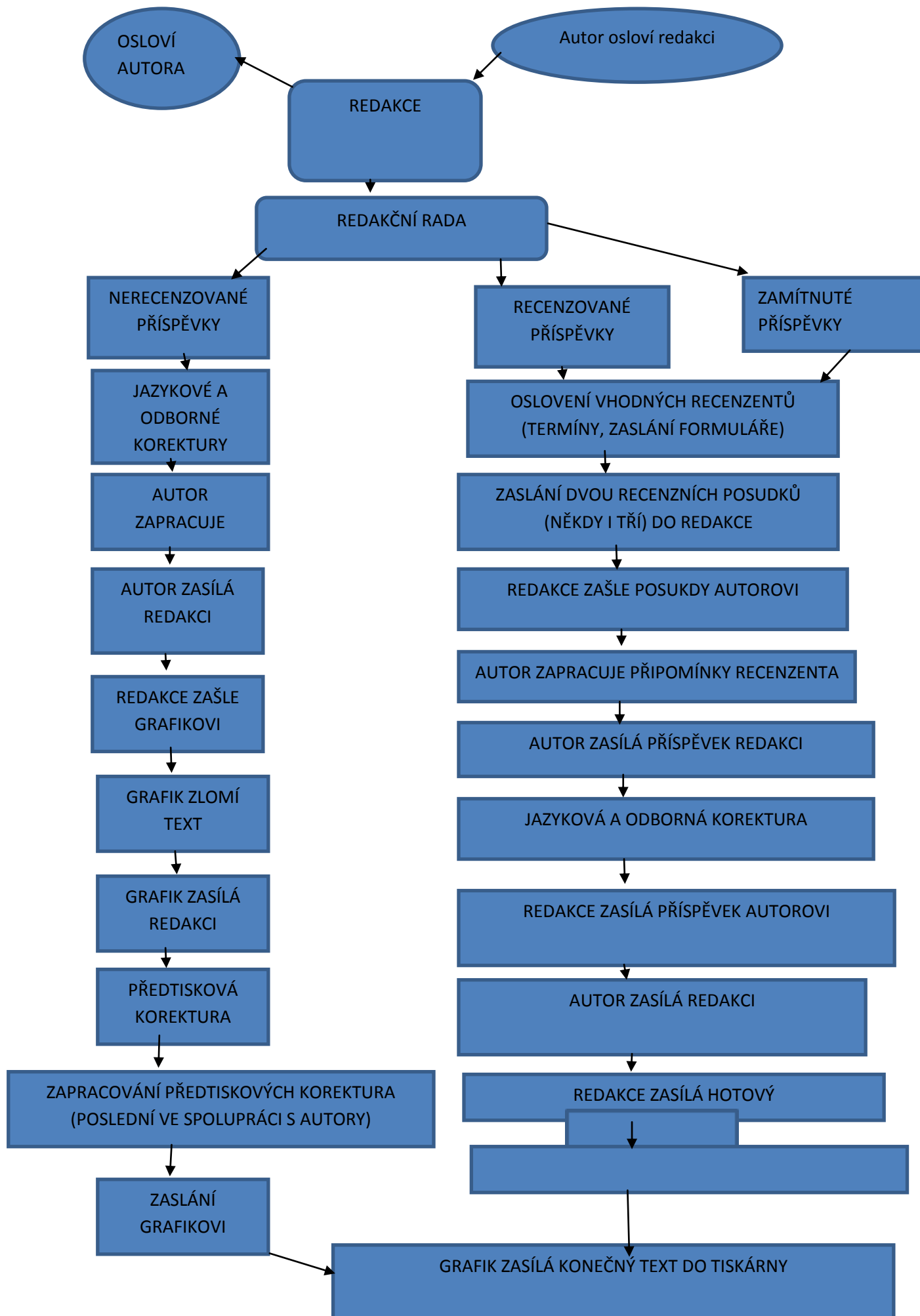
Odepsat si příslušnou částku z rozpočtu a dále sledovat, aby nedošlo k jeho překročení.

Analyzovat vytištěné číslo z hlediska kvality tisku apod. Redakce dostává ohlasy autorů a ty se poté snaží zapracovat do své další práce, aby ji co nejvíce zkvalitnila.

Zasílání recenzovaných příspěvků na překlad či po domluvě si tyto příspěvky autoři přeloží sami či nechají přeložit, přeložené anglické příspěvky jsou součástí elektronického čísla. Dnes již má časopis Knihovna: knihovnická revue oddělenou anglickou a českou verzi, což je náročnější z hlediska webmastera, ale příjemnější z hlediska uživatele.

Poté se **převádí tištěné číslo na elektronické**, včetně přidání anglických překladů. Elektronická verze tištěného čísla se po nějaké době zveřejňuje.

Po vytištění čísla dochází k **zálohování celé redakční práce**, včetně všech korektur, jednání redakční rady, termínů a vypálení na DVD. Vypálena samozřejmě nejsou data potřebná k vyúčtování, ta se nikde nezveřejňují a jsou součástí pouze účetnictví časopisu. DVD je uloženo do archivu redakce. **Předtiskové korektury**, které se dělají pouze „papírově“, jsou součástí archivu časopisu po dobu jednoho roku, poté se skartují.

3.2 Činnosti vedoucí ke zveřejnění elektronického časopisu Knihovna plus

Charakteristika Knihovny plus

Původně (od roku 2005) Knihovna plus vycházela 4x ročně, z toho 2x jako elektronická podoba časopisu Knihovna: knihovnická revue a 2x jako platforma pro kratší příspěvky, pro začínající autory atd. Od roku 2006 již vychází jako samostatný časopis.

V současnosti je **Knihovna plus** <http://knihovnaplus.nkp.cz/> samostatným časopisem vycházejícím dvakrát ročně v elektronické podobě. Časopis je spravován redakcí ve spolupráci s redakční radou. Redakční rada je složena z českých a zahraničních odborníků našeho oboru

Periodikum informuje o úspěšných projektech českých a zahraničních knihoven, o aktivní účasti Národní knihovny ČR v zahraničních a mezinárodních projektech. Jako obecný knihovnický časopis přináší zprávy z konferencí, seminářů a dalších knihovnických událostí, informuje o novinkách českých a zahraničních publikací z oboru. Každé číslo rovněž obsahuje Novinky zahraniční knihovnické literatury – anotované abstrakty ze zahraničních odborných časopisů, které odebírá Knihovna knihovnické literatury Národní knihovny ČR, nebo jsou dostupné elektronicky.

Preferovanými tématy jsou: archivace, autorské právo, bibliografie, digitalizace, digitální knihovny, historické fondy, informační etika, informační politika, informační technologie, informační zdroje, informační věda, katalogizace, katalogy a databáze, knihovnictví,

knihovny, knihovnické a informační služby, projekty, právo, odborná terminologie nebo terminologie obecně.⁵

Časopis má pravidelné rubriky: *Historie a současnost, Informace a konference, Recenze, Novinky zahraniční knihovnické literatury.*

3.2.1 Činnosti předcházející vydání e-časopisu Knihovna plus

Před přípravou čísla musí redakce zkontrolovat pokyny pro autory, zda jsou tam uvedeny platné formáty dokumentů, nezměnily se normy, formáty fotografií aj. <http://knihovnaplus.nkp.cz/pro-autory/pokyny-pro-autory>

Musí se stanovit **rozpočet časopisu**. Vyčíslit počet plánovaných příspěvků. Redakce platí autorům recenzí odborných monografií nebo vyžádaných příspěvků. Poté spočítat, kolik finančních prostředků bude potřeba na překlady či na cizojazyčnou jazykovou korekturu. Dále finanční prostředky na technickou redakci a případně autorské honoráře.

Následně dochází ke schůzce zodpovědného redaktora (šéfredaktora), výkonného redaktora a předsedy redakční rady, kde si mohou **stanovit priority pro publikování**, tzn. *tematické okruhy, okruh autorů* apod.

Dále je **schůzka s technickou redakcí**. Do technické redakce v tomto případě spadá **webmaster**, který má na starosti umístění elektronické verze časopisu na web, dále spolu s výkonným redaktorem správu webu, tzn. aktualizaci termínů uzávěrek, umístění aktualit apod.

Stejně jako v případě Knihovny: knihovnické revue je dalším důležitým úkolem pro redaktora **účast na odborných konferencích**, buď jako mediální partner či jako přednášející.

S tím je spojeno rozhodování, na jakých konferencích, by se časopis měl podílet jako **mediální partner** a potom oslovit organizátory s nabídkou. Většinou jde o prostou domluvu mailem, někdy je zakotvena i smluvně a jsou dohodnuty výhodné podmínky jako pro periodikum, tak pro konferenci. Cílem mediálního partnerství má být propagace jak časopisu,

⁵ <http://knihovnaplus.nkp.cz/zakladni-informace/o-casopise>

tak konference samotné. Redakce může nabídnout uveřejnění upoutávky na konferenci či odbornou akci na webových stránkách časopisu či na sociálních sítích, poté může oslovit autory příspěvků, které zazněly na konferenci a vyzvat je k uveřejnění v časopise s odkazem na konferenci apod.

Na rozdíl od Knihovny: knihovnické revue je Knihovna plus jako e-časopis mnohem vhodnější k mediálnímu partnerství. Lze vydat mimořádné číslo Knihovny plus, což v případě tištěného časopisu by bylo obtížné a nerealizovatelné.

Redakce poté musí dát webmasterovi pokyn k aktualizaci termínů uzávěrek a vydání časopisu. Zkontrolovat, zda jsou správně zapsáni **členové redakční rady** (změna pracoviště, dosažení titulu, noví členové redakční rady), **pokyny pro autory, aktuality, kontakty na redakci** aj. To vše v češtině i angličtině.

Dochází **k uzavření dohod o provedení práce** s webmasterem a překladatelem, vždy na jedno tištěné a jedno elektronické číslo a dohody o provedení práce s překladatelem na jedno číslo. Tyto dohody musejí být vyplněny dle platného formuláře a podepsány výkonným redaktorem, ředitelem odboru a pracovníkem vykonávajícím příslušný úkol.

Redaktor také musí zkontrolovat své **technické zázemí**, tzn. služební mobilní telefon, flash disky, volné DVD, notebook, připojení k internetu, konto pro práci z domova (korektury se nedají dělat v rušné redakci, kde zvoní telefony a doléhá hluk z chodby). Technické vybavení podléhá také revizi ze strany NK ČR.

V případě **elektronického čísla** není nutné omezovat celkový počet stran. Lépe je mít kratší příspěvky, než dlouhé příspěvky, neboť se lépe čtou.

Čtenáři si dnes chtějí časopis přečíst za pomoci čtečky, chytrého telefonu, notebooku či jiných zařízení. Je třeba mít přívětivý profil časopisu, aby ho mohli číst na libovolném moderním zařízení.

Přislíbené příspěvky ještě nemusí být dodány, tak jako v případě tištěného čísla. V případě e-časopisu se taková situace lépe a flexibilněji řeší, než u tištěného časopisu. I když autor dodá příspěvek pozdě, lze ho umístit do e-časopisu.

Je nutné, zvláště u elektronického čísla, připomínat autorům termíny uzávěrek, to například prostřednictvím sociálních sítí. Velmi se to osvědčilo.

3.2.2 Redakční práce vedoucí k publikování e-časopisu Knihovna plus

1. **Oslovení autorů** na doporučení redakční rady (mailem, na osobní schůzce) či přímo na konferencích redaktorem. V období, kdy se řeší aktuální problémy našeho oboru, může dojít k přímému oslovení autorů členem redakční rady.
2. Autoři **sami oslovují redakci**, zasílají abstrakt příspěvku, domlouvají se, zda mohou v časopise publikovat a za jakých podmínek. Zde se ptají na termíny uzávěrky konkrétního čísla, termíny zveřejnění e-časopisu, dostupnost časopisu na webových stránkách, jeho anglická verze apod.
3. Autoři zasílají vyplněný **autorský formulář** (včetně abstraktů a klíčových slov a názvu v češtině i angličtině), poté zasílají celý příspěvek. Autorský formulář by měl být osobně autorem podepsán a zaslán redakci. Podpisem tohoto formuláře se autor zavazuje k respektování pokynů pro autory (mimo jiné i vypořádání se s autorskými právy obrazového materiálu, který je použit v příspěvku).
4. **Redakce příspěvek přečte a zváží, zda ho přijmout.** Zkontroluje například **formální náležitosti**. V případě, že se příspěvek tematicky nehodí do daného čísla, domluví se redakce s autorem na jiném termínu. V případě, že nejsou dodrženy formální náležitosti, redakce dá termín na jejich zapracování. Pokud do tohoto termínu nejsou splněny, může být příspěvek redakcí odmítnut.
5. **Redakce v některých případech musí udělat rešerši, kde si ověří, zda příspěvek někde již nevyšel.** Autoři se při vyplnění autorského formuláře zavazují, že příspěvek nikde jinde nepublikovali, ale již nejméně jednou se stalo, že publikován jiným časopisem. V tomto případě je autorovi **písemně sděleno**, že příspěvek nebude v časopise vytištěn a jsou mu důrazně připomenuta **etika pro autory** <http://knihovnaplus.nkp.cz/etika/etika-pro-autory>.
6. **Hledání a oslovení vhodných recenzentů k vypracování recenze na vycházející odborné tituly.** Pokyny jsou zveřejněny v sekci *pro autory odborných monografií* <http://knihovnaplus.nkp.cz/pro-autory/pokyny-pro-recenzenty-odbornych-monografiu>. Jména navrhuje redakční rada. Redakce sama má své kontakty nebo osloví dle tematiky příspěvku odborníky, kteří by mohli recenzní posudek vypracovat.
7. **Jazyková korektura**, redigování textu. **To může probíhat až třikrát.** Vždy je potřeba dobré spolupráce mezi autory a redakcí. Poté jsou **zaslány korektury autorovi** a ten je zapracuje.

8. **Příspěvek je zaslán webmasterovi, včetně obrazových příloh.** Obrazové přílohy musejí být uloženy zvlášť a v příspěvku pouze označeno místo, kam je chce autor umístit. Stejně je tomu tak v případě poznámek pod čarou, ty musejí být na konci textu. Poznámky musejí být číslovány arabsky, nikoli římsky, neboť římské číslice splývají s textem. Webmaster vše zkontroluje, hlavně kvalitu fotografií, obrázků, grafů, tabulek a vyjádří se k tomu. Pokud jsou z jeho strany připomínky, jsou zaslány prostřednictvím redakce autorům.
9. **Webmaster text (po proběhlých jazykových korekturách) uveřejní a zašle redakci.**
10. **Redakce zašle číslo před zveřejněním autorům.** Ti se k tomu naposledy vyjádří.
11. **Webmaster zasílá číslo redakci ke schválení.**
12. **Redakce dává svůj souhlas ke zveřejnění čísla.**
13. **Číslo je zveřejněno.**

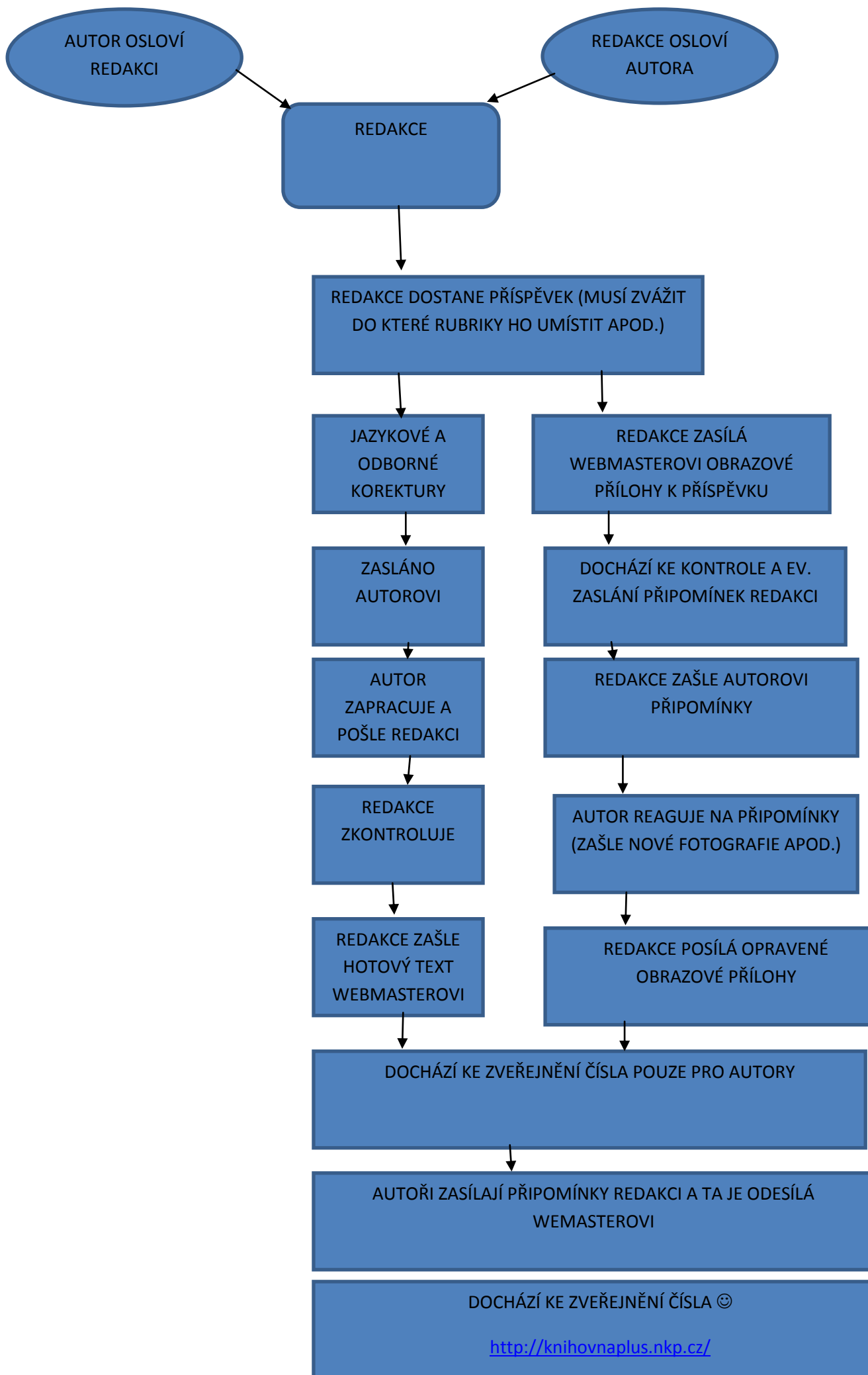
3.2.3 Činnosti následující po vydání elektronického čísla Knihovny plus

Po vydání elektronického čísla musí redaktor vymyslet upoutávku například do elektronických konferencí. **Vyúčtování čísla, vyplnění formuláře autorských odměn, odměn technické redakci, podepsání již vystavených DPP** (dohod o provedení práce) a všechny tyto účetní podklady vytisknout v několika exemplářích, nechat podepsat v „účetárně“. K vyúčtování potřebuje redakce znát osobní data autorů, které jí zasílají na požádání. Honorář lze vyplatit na účet nebo hotově. Problém nastává se zahraničními honoráři, kde jsou vysoké bankovní poplatky. Řeší se to plnou mocí a převzetím honoráře druhou osobou, kterou pověří autor.

Odepsat si příslušnou částku z rozpočtu a dále sledovat, aby nedošlo k jeho překročení.

Analyzovat elektronické číslo. Redakce dostává ohlasy autorů a ty se poté snaží zapracovat do své další práce, aby ji co nejvíce zkvalitnila.

Po vydání čísla se **zálohuje celá redakční práce**, včetně všech korektur, jednání redakční rady, všech termínů a vypálení na DVD. Vypálena samozřejmě nejsou data potřebná k vyúčtování, ta se nikde nezveřejňují a jsou součástí pouze účetnictví časopisu. DVD je uloženo v archivu redakce.

V čem se nejvíce liší příprava tištěného a elektronického čísla:

- Do tištěného čísla je vždy nutno zaslat příspěvky včas.
- Autor si v tištěném periodiku musí předem ujasnit, kde chce umístit obrázky a grafy. Po zlomení textu již nelze provádět změny.
- Tištěné číslo, neboť je zčásti recenzované je časově náročnější na přípravu.
- E-časopis je více vhodný k mediálnímu partnerství.
- E-časopis může pružněji reagovat na události.
- Do tištěného čísla lze umístit delší příspěvku, čtenář neztrácí pozornosti (více v kapitole 6.6).

4. Redakční rada a recenzní řízení

4.1 Redakční rada

Redakční rada je poradním a řídicím orgánem časopisu. Záleží na tom, zda je periodikum recenzované či nerecenzované. Pro periodika recenzovaná platí následující kritéria.⁶

*Odborným recenzovaným periodikem je vědecký časopis s redakční radou, jež je tvořena z nadpoloviční většiny členy, kteří nejsou zaměstnanci vydavatele. Členy těchto redakčních rad by se měly stát především osoby s vědeckou hodností nebo s hodností docent či profesor, kteří jsou odborníky/specialisty ve svém oboru. Minimální počet členů redakční rady jsou tři, nejvyšší počet je neomezen.*⁷ Stává se tradicí, že recenzovaná periodika, nejen z našeho oboru, mají zahraniční členy.

V ČR jsou v současné době jen tři oborové recenzované časopisy – Knihovna: knihovnická revue, vydávaná NK ČR, Knihy a dějiny vydávané Knihovnou Akademií věd ČR, časopis ProInflow vydávaný KISK FF MU, tak se jedná o zaměstnance těchto institucí, kteří by svým počtem neměli být v nadpoloviční většině členy těchto redakčních rad. Na Slovensku je stejná situace u časopisu ITlib (vydávaný Centrum vedecko-technických informací v Bratislave).

Redakční rada: má úlohu konzultační a kontrolní a na redakci je nezávislá - v některých ohledech je jí dokonce nadřazená, například při rozhodování o tom, zda nějaký článek přijmout k publikování či nikoli, koho vybrat jako recenzenta apod.

Redakční rada má být garantem odbornosti a kvality původních vědeckých prací, které jsou vydávány v daném periodiku. Redakční rada též bývá poradním odborným orgánem příslušného nakladatelství či vydavatelství. Činnost redakční rady spočívá především ve formování odborného profilu či koncepce periodika, posuzování edičního plánu, termínů vydávání, tematické náplně časopisu, komunikace s potenciálními autory. Má hlavní slovo při rozhodování o přijetí či odmítnutí všech příspěvků. Chtějí-li autoři zařadit svoje příspěvky do recenzované části, pak redakční rada hlasuje o přijetí či nepřijetí, eventuálně o osobách recenzentů.

⁶ http://www.vyzkum.cz/storage/att/373C18E8F5E1311F5B8AF2BD17FAB115/M2013_v95.pdf

⁷ <http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=679030>

U nerecenzovaných knihovnických periodik nejsou tyto podmínky povinné. Tyto časopisy spíše mají v redakčních radách více členů vydavatele. Záleží samozřejmě i na věkovém složení redakčních rad apod. Členové redakční rady mají být redaktorům nápomocni svojí radou, nápadem, praktickou pomocí a nezáleží, zda jde o recenzované či nerecenzované periodikum. Jsou to specialisté ve svém oboru, mají mnoho kontaktů, vědí na koho se v jaké situaci obrátit. Netýká se to jen výběru témat a recenzentů či potenciálních autorů. Může také nastat problém s grafiky, s tiskárnou, s autorskými právy na fotografie apod. To vše mohou pomoci vyřešit. Měli by být také kreativní a nebát se přispět svými novými myšlenkami nebo konstruktivní kritikou. Vždyť tvář odborných periodik se neustále mění a není dobré zůstat na místě a lpět na stávajícím stavu.

Výkonný redaktor, šéfredaktor se také pravidelně schází se členy redakční rady. Může to být fyzicky a dnes již také ve virtuálním prostoru. Mohou mít vytvořenu diskusní skupinu, kde si sdělují své poznatky, nápady apod. Většinou ji řídí právě šéfredaktor/výkonný redaktor. Proč virtuální prostor? Členové redakčních rad jsou většinou zaneprázdnění lidé a stanovit termín, fyzického setkání (zvláště když někteří členové jsou ze zahraničí nebo ze vzdáleného konce republiky) není opravdu jednoduché.

Přesto, že průběžná elektronická komunikace usnadňuje práci redakční rady, je potřeba, aby se po určité době redakční rada sešla „fyzicky“. Například z důvodu řešení tematických i organizačních záležitostí, rozpočtu apod. Z jednotlivých zasedání redakčních rad se pořizuje výstup ve formě zápisu, který slouží redaktorovi jako podklad pro jeho další činnost, jsou v něm zaznamenány úkoly pro redaktora a žádosti pro členy redakční rady. Jsou-li členové redakční rady aktivní a ztotožňují se s cíli časopisu, jsou jejich připomínky a stanoviska pro výkonného redaktora skutečnou pomocí.

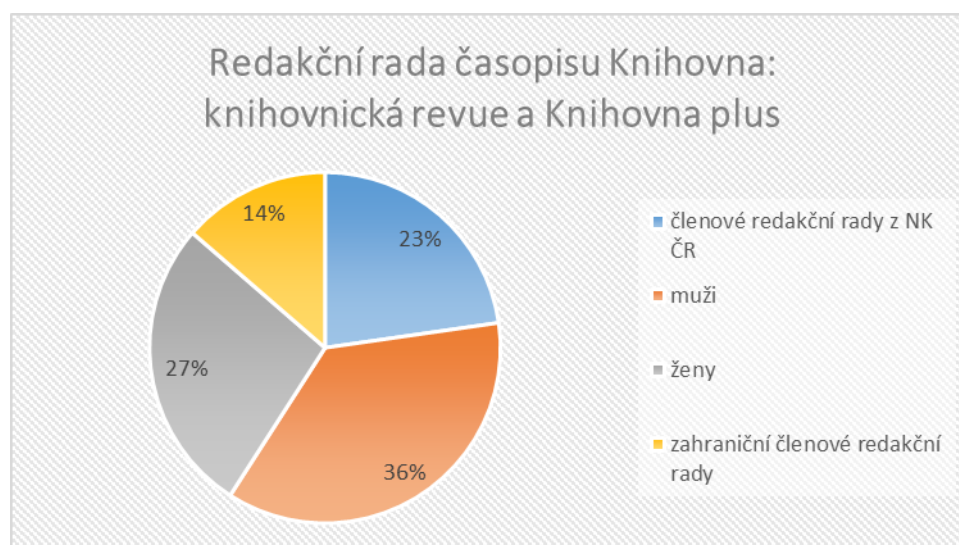
Členy redakční rady navrhuje většinou šéfredaktor či stávající předseda redakční rady (viz dále). Volbu nového člena schvalují všichni členové redakční rady. Tato osoba je pozvána na jednání, je jí vysvětleno, jaké budou její úkoly či jaký by měl být její přínos pro práci redakční rady. Poté se rozhodne, zda přijme či nepřijme členství. Může se také stát, že jednotliví členové nemohou/nechtějí pokračovat v práci v redakční radě a navrhnou za sebe náhradu. Stává se tak hlavně z důvodů odchodu do důchodu či pracovní zaneprázdněnosti. Proces schvalování a přijetí nového člena je stejný jako v prvním případě.

Je dobré, když složení rady je pestré a není zastoupen jen obor, na který se časopis soustřeďuje (v našem případě knihovnictví, informační věda, knihověda aj.), ale i příbuzné obory (např. muzejnictví, archivnictví atd.). Odborníci z jiných oblastí mají jiný pohled na problematiku našeho oboru a jejich zkušenosti a znalosti jsou velmi obohacující.

REDAKČNÍ RADA ČASOPISŮ KNIHOVNA:KNIHOVNICKÁ REVUE A KNIHOVNA PLUS

Počet členů	14
členové redakční rady z NK ČR	5
muži	8
ženy	6
zahraniční členové redakční rady	3

Tabulka 4 Složení redakční rady časopisu Knihovna: knihovnická revue a Knihovna plus

Graf 1 Redakční rada časopisu Knihovna: knihovnická revue a Knihovna plus

Počet redakčních rad v období září 2013 až září 2015: 7 a 3 (online z důvodu nemoci výkonné redaktorky)

2(2015)+2(2014) + 3(2013)

- Redakční rada je svolána pomocí formuláře doodle.com.⁸
- Ten je přístupný zdarma. Výkonná redaktorka zde zadává termíny ve formě datum – čas.
- Členové se zapisují dle svých časových možností.
- Pokud hrozí, že by se neměl sejít dostatečný počet členů redakční rady, uskuteční se tzv. online redakční rada, kdy výkonná redaktorka napíše redakční radě body k projednání a jednotliví členové se k nim vyjadřují.
- Občas je na redakční radu pozván i host.
- V „mezidobí“ mezi jednotlivými redakčními radami komunikuje redakce se členy redakční rady mailem či telefonicky, nebo na odborných setkáních (např. konference).
- Je potřeba stanovit termín, vypracovat program, pozvat členy redakční rady, u zahraničních členů, pokud přijedou, zajistit ubytování; připravit malé občerstvení.
- Po jednání redakční rady je nutno vyhotovit zápis a ten archivovat. V zápise jsou úkoly, které je třeba splnit. Zápis z redakční rady je přiložen k programu následující redakční rady.
- Redakční rada má nezastupitelnou úlohu při vedení časopisu. Oslovuje potenciální autory, doporučuje redakci kontakty na recenzenty, překladatele.
- Redakční rada se podílí na tematickém profilu časopisu (navrhuje vhodná témata a s nimi i autory).
- Členové redakční rady mohou svoje bohaté zkušenosti zúročit v profilování časopisu.
- Rozhodují o umístění příspěvků do recenzované části. Výkonný redaktor zasílá příspěvek všem členům redakční rady a ti hlasují o jeho zařazení či nezařazení. Pokud je hlasování nerozhodné, rozhoduje hlas předsedy redakční rady.
- Podporují časopis v jeho zařazení do mezinárodních databází (rozhodují o zaslání přihlášky).
- Důsledně dbají na to, aby při výběru vhodných recenzentů nedocházelo ke střetu zájmů.
- Členství v redakční radě je funkcí čestnou.
- Nového člena navrhují členové stávající redakční rady sami nebo ho za sebe, při odchodu, navrhne člen redakční rady.

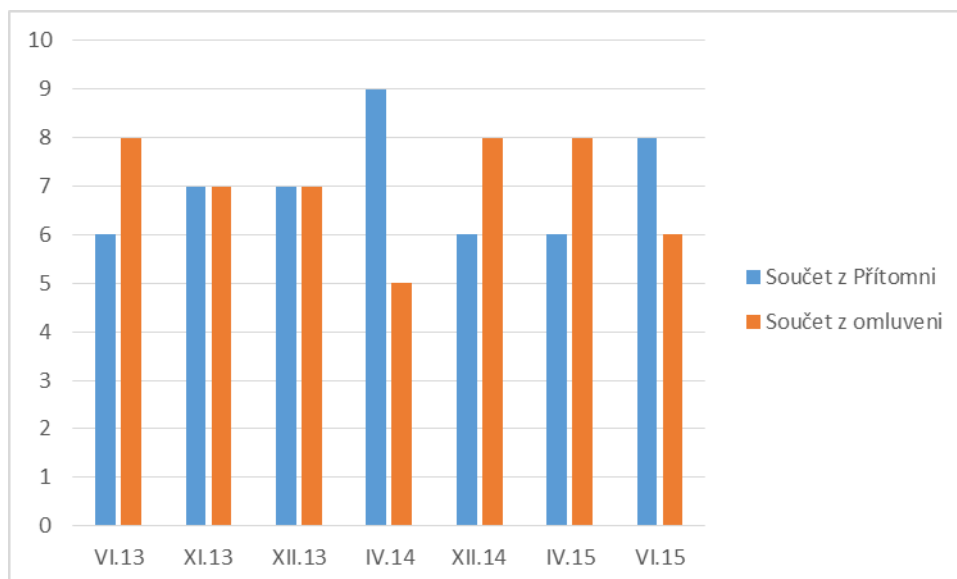
⁸ <http://doodle.com/cs/>

- Mohou schvalovat například postup při překladech v časopise, změny v pokynech pro autory, termíny uzávěrek, etiku pro autory, etický kodex časopisu a organizační věci, které jim výkonný redaktor připraví.
- Rozhodují o změnách v tištěném nebo elektronickém čísle časopisu. Od barvy obálek, přes velikost písma, umístění anglického textu apod.
- Jednání bývají dlouhá a podnětná.
- Složení redakční rady časopisu Knihovna: knihovnická revue a Knihovna plus je totožné. Celkový počet členů této redakční rady je 14 členů (8 mužů a 6 žen).

Redakční rada	Přítomni	Omluveni*
listopad 2013	7	7
červen 2013	6	8
prosinec 2013	7	7
duben 2014	9	5
prosinec 2014	6	8
duben2015	6	8
červen 2015	8	6

Tabulka 5 Účast na redakčních radách časopisu Knihovna: knihovnická revue a Knihovna plus

*Mnozí z členů redakční rady, kteří se z jednání omluvili, se vyjádřili k jednotlivým příspěvkům, k celému čísle či k dalším záležitostem časopisu písemně.

Graf 2 Účast členů redakční rady na redakčních radách

4.2 Recenzní řízení

Vydání článku v odborném periodiku (časopisu) či jeho recenzované části předchází recenzní (posuzovací) řízení. Členové redakční rady dostávají příspěvek, aby posoudili jeho vhodnost pro použití v recenzované části periodika. Většinou dojde nejprve k zaslání abstraktu, včetně klíčových slov potenciálního příspěvku určeného k recenznímu řízení či dotaz (e-mailem, telefonem na výkonného redaktora), zda by mělo periodikum o příspěvek zájem. O tom nerozhoduje výkonný redaktor ani šéfredaktor (ti mohou pouze po prvotní analýze, která zahrnuje formální náležitosti, splnění tematického profilu periodika, vyloučení duplicity ve vydávání v jiném (nejen oborovém) periodiku) doporučit členům redakční rady příspěvek k přijetí či zamítnutí. V internetové či osobní diskusi pak každý člen redakční rady vyjádří svůj názor a až poté padne rozhodnutí. Pokud je polovina členů pro a polovina členů proti zveřejnění příspěvku, rozhoduje předseda redakční rady.

Jednotliví členové, jsou-li požádáni či z vlastní iniciativy, navrhnou vhodného recenzenta/y, ti jsou osloveni výkonným redaktorem. Příspěvek jim může (ale nemusí) být zaslán anonymně. Posudky by měly být zpracovány nejméně dva. Někdy si redakce vyžádá posudků více. Děje se tak především v případě protichůdných názorů obou recenzentů, pak rozhoduje stanovisko třetího recenzenta. Mohou nastat případy, kdy recenzent nemá například odpovídající titul, ale má neocenitelné zkušenosti a znalosti dané problematiky. Autor recenzního posudku nesmí být zaměstnancem stejného pracoviště jako autor či spoluautor a v žádném případě nesmí dojít ke konfliktu zájmů v souvislosti s recenzováním příspěvku⁹.

Recenzent většinou dostává formulář na recenzní řízení a termín, kdy by měl posudek zaslat. Termín musí být dostačující jednak pro recenzenta, jednak pro autora příspěvku, aby měl autor čas zpracovat připomínky recenzenta, a v neposlední řadě také pro redakci, aby byl dostatek času pro jazykovou korekturu.

Vypracování recenzních posudků může a nemusí být samozřejmě honorované. Pro mnoho autorů je vypracování recenzního posudku spíše otázkou cti než výdělku.

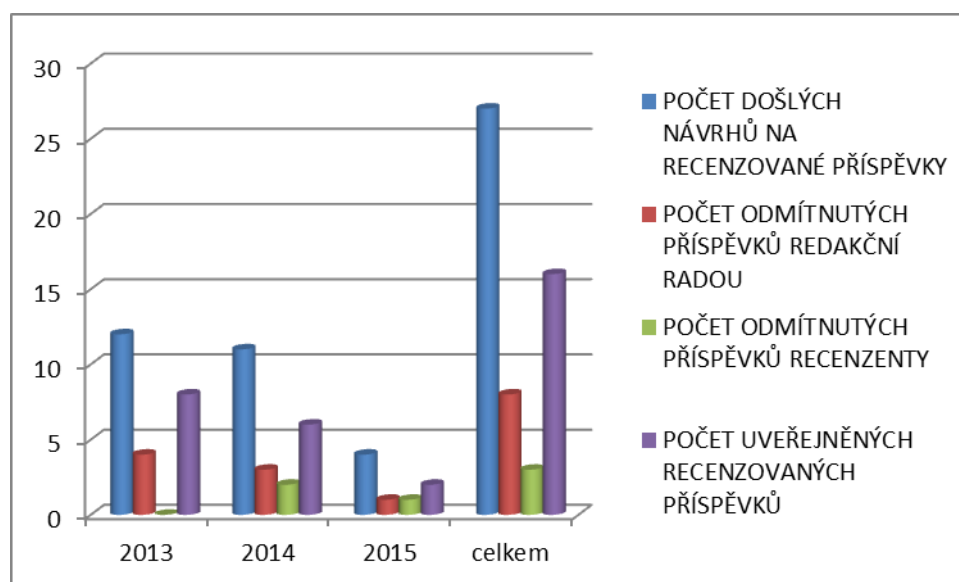
⁹ http://www.vyzkum.cz/storage/att/558A64CB35E7E3E8823F11572E0B27D6/Seznam_Jrec_Aktualizace.doc

Po vyškrtnutí knihovnických časopisů ze Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik (viz pozdější kapitola), autoři z našeho oboru nemají, kde publikovat. Pokud chtějí obdržet za svůj článek body, nemají publikační platformu v domácím prostředí, a tudíž mají jedinou možnost a to publikovat v zahraničních časopisech (na Slovensku je situace velmi podobná jako v ČR).

Recenzní řízení může být **uzavřené (anonymní recenzní řízení, tzv. peer review (peer-rovňý, rovnocenný))**, kdy se navzájem neznají autoři příspěvků a autoři recenzních posudků a **otevřené**, kdy periodikum zveřejňuje jména autorů recenzních posudků. (Šanderová, s. 165)

ROK	POČET NÁVRHŮ NA RECENZOVANÉ PŘÍSPĚVKY ZASLANÝCH AUTORY	POČET ODMÍTNUTÝCH PŘÍSPĚVKŮ REDAKČNÍ RADOU	POČET ODMÍTNUTÝCH PŘÍSPĚVKŮ RECENZENTY	POČET UVEŘEJNĚNÝCH RECENZOVANÝCH PŘÍSPĚVKŮ
2013	12	4	0	8
2014	11	3	2	6
2015 *	4	1	1	2
Celkem	27	8	3	16

Tabulka 6 Odmítnuté a přijaté příspěvky do recenzované části časopisu Knihovna: knihovnická revue v období 2013-2015. *Sledované období do 30. 5. 2015

Graf 3 Odmítnuté a přijaté příspěvky do recenzované části časopisu Knihovna: knihovnická revue v období 2013-2015

Redakční rada je odborným orgánem, který garantuje profil a strukturu časopisu a jeho odborné úrovně. Členství v redakční radě je dobrovolné, bezplatné a zaniká vzdáním se členství. Členové redakční rady mají nárok na jeden exemplář z tištěné verze vydaného čísla časopisu.

Úkoly redakční rady:

- Na jednání redakční rady projednává obsahovou náplň jednotlivých čísel časopisu.
- Schvaluje formu a redakční standardy pro zpracování příspěvků.
- Přijímá systémová řešení ke zlepšení časopisu.
- Členové redakční rady se podílejí na propagaci časopisu, získávání nových příspěvků.
- Navrhuje vhodné recenzenty.
- Členové redakční rady nesmí sdělit autorům příspěvků ani jiným třetím osobám jména recenzentů ani recenzentům či jiným třetím osobám jména autorů posuzovaných příspěvků.
- Projednává zásadní opatření pro vydavatelskou činnost.
- Stanovuje koncepci časopisu a schvaluje obsah jednotlivých čísel.
- Redakční rada schvaluje termíny uzávěrek, pokyny pro autory, obsah a formu recenzních posudků a jiné podklady předložené výkonným redaktorem.
- Navrhuje vhodné spolupracovníky redakce (například překladatele apod.).
- Členové redakční rady mají povinnost zúčastnit se jednání redakční rady (nebo se z něho omluvit) a jejich místo je nezastupitelné.
- Redakční rada se seznamuje s materiály předloženými redakcí, připomínkuje je a plní úkoly obsažené v zápise z redakční rady.
- Vyjadřuje se k odborným příspěvkům, doporučuje a schvaluje je k publikování nebo navrhuje úpravy, vrácení či odmítnutí jednotlivých příspěvků.

- Vyjadřuje se k rozdílným názorům autora i recenzenta, pokud tyto vzniknou.

Předseda redakční rady:

- Řídí činnost redakční rady.
- Jedná jménem redakční rady, zejména ve vztahu k okolí.
- Navrhuje změny ve složení redakční rady.

Zasedání redakční rady:

- Redakční radu svolává výkonný redaktor podle potřeby.
- Zasedání redakční rady se koná minimálně dvakrát v kalendářním roce, jinak dle aktuálních potřeb redakce.
- Redakční rada je usnášeníschopná, je-li přítomna nadpoloviční většina všech členů redakční rady.
- Zasedání redakční rady je neveřejné a pořizuje se z něho zápis, který je předkládán členům redakční rady, a posléze je uložen v archivu časopisu.

Úkoly šéfredaktora/výkonného redaktora:

- Řídí redakci časopisu.
- Přípravuje podle předem stanoveného tematického plánu číslo časopisu.
- Autorsky se podílí na přípravě článků a zajišťuje redigování časopisu (získávání a příprava rukopisu k tisku, odborné a jazykové korektury, komunikace s autory a recenzenty odborných článků i dalšími externími spolupracovníky).
- Přípravuje zasedání redakční rady a vyhotovuje zápis z jednání redakční rady.

- Předkládá odborné články a příspěvky aspirující na recenzovanou část k projednání redakční radě.
- Odpovídá za vydávání časopisu, jeho obsahovou náplň a za práci redakce.
- Přípravuje tematické plány pro jednotlivá čísla časopisu.
- Sestavuje harmonogram výroby časopisu.
- Kontroluje postup prací v redakci.
- Překládá iniciativní návrhy týkající se řízení časopisu i jeho obsahové stránky a grafického designu.
- Před odevzdáním do tisku má pro vydavatele a členy redakční rady k dispozici náhled čísla.
- Přípravuje podklady k proplacení autorských honorářů a zajišťuje styk s grafikem.

5. Formální náležitosti

5.1 Jak by měl vypadat odborný příspěvek

Cesare Beccaria jednou na stránkách časopisu *Il Caffè* podotkl, že časopisy šíří poznání dál a rychleji než knihy. Dále, že časopis je vůči čtenáři vlídnější než kniha a „působí jako přítel, který ti chce jen něco pošeptat do ucha.“ (Burke, 2007, s. 201)

Je pravda, že sebeobjevnější a sebezprinosnější výsledky i závěry výzkumů jsou k ničemu, pokud se o nich nedozví veřejnost. (Široký, 2008) Aktuálnost odborných knižních monografií je odhadnuta na 1-2 roky, naproti tomu kvalitní příspěvek uveřejněný v odborném periodiku až 10 a více let. (Meško, 2006) V dnešní době je několik informačních kanálů/toků a jedním z nich by mělo být odborné periodikum, ať již v tištěné či elektronické podobě. Pro všechny čtenáře je potřeba dosáhnout vysoké úrovně srozumitelnosti a čitelnosti. To lze za předpokladu dodržování pravidel pravopisu a stylistiky.

Je důležité zaměřit se na to, komu je výsledný text určen. Vědecký článek je klasifikovaným výstupem výzkumu, vědecká stať má doporučenou strukturu. Záleží také na formální úpravě, neboť zanedbaná a nekvalitně provedená formální úprava znehodnotí i velmi kvalitní text. Stránky by měly mít v celém textu jednotnou úpravu. (Široký, 2008)

Než se autoři rozhodnou zaslat příspěvek do vybrané redakce, měli by zvážit tyto okolnosti:

- seznámit se s tematickým zaměřením časopisu,
- prostudovat si pokyny pro autory a důsledně se jimi řídit,
- zjistit si termíny odevzdání příspěvku, případně se domluvit přímo s redakcí časopisu,
- ujasnit si spoluautorství – pokud příspěvek píše více autorů, musí si určit jednoho hlavního autora a pořadí dalších autorů. Hlavní autor je později zodpovědný za komunikaci s redakcí a také za včasné zaslání korektur, obrazových příloh apod.
- zjistit si, zda je časopis recenzovaný či nikoli, případně jaký je jeho impact faktor,

- pokud je to v pokynech pro autory příslušného časopisu zajistit si překlad do světového jazyka.

5.1.1 Formální úprava textu

Formální úprava textu musí být hlavně jednotná a autor ji musí zachovávat po celou dobu psaní. Každá redakce má své pokyny pro autory uvedeny na svých webových stránkách či přímo v tištěném časopise (například na vnitřní obálce). Jednotlivé redakce oborových periodik vyžadují různé způsoby zpracování příspěvku. Autor se musí řídit jejich pokyny. Jiná situace vzniká při vydávání elektronického periodika, jiná při vydávání tištěného periodika. Při grafické úpravě tištěného periodika je grafik více závislý na dodání kvalitních podkladů od autorů i redakce samotné. Záleží nejen na výsledné podobě textu, ale také na přílohách (fotografiích, grafech, tabulkách apod.). Jsou určité náležitosti, které by se měly dodržovat bez ohledu na druh vydávaného periodika, například autorskoprávní hledisko.

- **Obrázky** mají být vždy popsány a uveden také zdroj. Mají být v odpovídající kvalitě, kterou určuje grafik spolupracující s redakcí. Mají mít také vyřešenu otázku autorského práva. Obrázky se popisují pod obrázkem samotným. Tzn., že v textu musí být uvedeno vlastnictví fotografií (například archiv autora, archivní fond NK apod.).
- **Graf** je názornější ilustrační pomůckou než tabulka. Grafy mohou být dvojrozměrné i trojrozměrné. Graf by určitě neměl být větší, než je nezbytně nutné (maximálně do velikosti jedné stránky). Nejvíce používanými typy dvojrozměrných grafů jsou: sloupcový, bodový, spojnicový, výsečkový. Grafy se také popisují pod grafem samotným.
- **Tabulka** naproti tomu je přesnějším ilustračním prostředkem než graf. Měla by obsahovat číslo tabulky, název, hlavičku, legendu, sloupce a řádky. Tabulky mohou být očíslovány například dle pořadí v textu. Název by měl být stručný, výstižný a jasně dávající signál, oč v tabulce jde. V tabulce by mělo být pokud možno více řádků než sloupců a to kvůli lepšímu srovnání hodnot. Tabulky mohou být číselné či slovní. Čísla by měla být v přiměřené veličině rozměru hodnoty. Číselné hodnoty stejného řádu by měly být pod sebou a bez zarovnání na střed. (Široký,2011) Tabulka má svoji popisku nad tabulkou. Náležitosti tabulky jsou podrobně popsány v *ČSN 6910 (2014) o úpravě dokumentů zpracovaných textovými editory*.

- **Osoba „vypravěče“ textu** může být buď: *1. osoba čísla jednotného nebo 3. osoba čísla jednotného* či *1. osoba čísla množného*. Zvolený způsob by se měl v celém textu používat jednotně, proto je nutné, aby si autor tuto otázku vyřešil již na začátku.

- 1) Většinou se v odborných textech používá neosobní vyjadřování prostřednictvím 3. osoby jednotného čísla (*opisné pasivum*) či spojení 3. osoby jednotného čísla se zájmenem „se“ (*zvrtné pasivum*). Autor píše, *jak je problém řešen*, nikoli *jak problém řeší*.
- 2) Autorský plurál (1. osoba čísla množného) se častěji používá při psaní učebnic. Je znám tzv. *inkluzivní plurál* (věnujeme se nyní...). (Široký, 2011)
- 3) První osoba singuláru (1. osoba jednotného čísla) je běžná například u vysokoškolských prací a dává přednost vlastním aktivitám, vyjadřuje vlastní zaujetí problematikou.

5.1.2 Struktura vědeckého článku

Vědecký článek může mít dvě formy: *původní vědecký článek*, který přináší nová zjištění, výsledky a závěry, naproti tomu *přehledový článek* shrnuje údaje o daném problému na základě předchozích prací a nastiňuje další vývoj. Původní vědecký článek je ceněn více. Požadavky kladené na vědecký článek:

- Předmět výzkumu.
- Výsledek výzkumu.
- Užitečnost výzkumu.
- Potvrzení či vyvrácení hypotéz a předpokladů. (Eco, 1997)

Příspěvek musí obsahovat kromě výstižného názvu abstrakt (resumé) a klíčová slova. **Název článku** má stručně, jednoznačně a srozumitelně vyjádřit obsah článku. Je nutné omezit počet sloves, neboť název nemá být větou; nepoužívat zkratky, nýbrž celá slova. (**is.muni.cz**)

Abstrakt a resumé znamenají téměř totéž. Abstrakt je výtah a resumé shrnutí. Abstrakt (původně abstract) navazuje na anglosaskou tradici a je úspornější, poskytující jen základní informace, tzn. identifikuje (popisuje) problém a shrnuje závěry. Naproti tomu resumé (anglicky summary) vychází z francouzské tradice a poskytuje více informací, popisuje problém, shrnuje závěry, dává základní argumenty, proto bývá delší. (Šanderová, 2005, s. 41)

Zatímco abstrakt je nutnou součástí odborného příspěvku a je ve většině případů přeložen do jednoho světového jazyka (nejčastěji angličtiny), resumé již tak časté není, zvláště v našich oborových časopisech. (Šanderová, 2005)

Abstrakt je zkrácený přesně vyjadřující obsah dokumentu bez dodatečné interpretace jeho výkladu či kritiky a bez hodnotícího stanoviska toho, kdo je autorem abstraktu. (Meško, 2006)

Abstrakty mohou být **nestrukturované** (tj. jeden celek, odstavec) a *strukturované* (je psán v odstavcích a kopíruje základní členění textu dokumentu).

Dále jsou abstrakty **informativní** (věnované jednomu tématu, bývají strukturované, umožňují rychle identifikovat obsah dokumentu), **deskriptivní** (stručné, opisným způsobem popisují, mají max. 100 slov), **indikativní** (seznamují s dokumentem rámcově a všeobecně, **informativně-indikativní** (celková charakteristika obsahu, včetně informací o jednotlivých částech příspěvku). (Meško, 2006)

Resumé je určeno především čtenářům, kteří práci již prostudovali; bývá nejčastěji autorské nebo redakční. (Švejda, 2003c). Je to krátká rekapitulace výsledků práce, stručné zopakování významných přínosů a závěrů. Obsahuje celkovou informaci, jak se autor dopracoval k daným výsledkům, a neobsahuje informaci o cíli práce ani o použitých metodách. (Meško, 2006)

Klíčová slova, která mají vystihnout tematiku příspěvku. Jsou také překládána do jednoho světového jazyka (nejčastěji angličtiny).

Anotace je redukovaný text stručně charakterizující obsah dokumentu a popř. informující o autorovi, zaměření, vědecké nebo umělecké hodnotě dokumentu. **Anotace** může mít vysvětlující nebo doporučující charakter a obsahovat informace převzaté z jiných dokumentů. Funkce **anotace** je především signální (upozorňuje na existenci anotovaného dokumentu). Ve spojení s bibliografickými záznamy anotovaných dokumentů se **anotace** publikuje např. v nakladatelských a knihkupeckých katalozích, v anotovaných bibliografiích apod. Podle charakteru zpracování lze vyčlenit informativní, doporučující, textologickou, analytickou, skupinovou, bibliografickou, nakladatelskou, redakční a autorskou anotaci. Krátký popis obsahu dokumentu. Pozn.: **Anotace** se obvykle skládají z pouze jedné fráze nebo věty. (Švejda, 2003a)

Některá naše oborová periodika zveřejňují anotace, a to anotace o nové knize, která v našem oboru vyšla (ČR – Čtenář, SR – Knížnica, ITlib). V záhlaví anotace je uvedena celá citace díla dle platné normy. Příslušná kniha bývá popsána úsporným způsobem. Autor anotace popíše, o čem anotovaná kniha pojednává, potom popisuje strukturu knihy (plné názvy hlavních částí knihy), jakou problematikou se konkrétní část zabývá. Anotace na rozdíl od recenze neobsahuje hodnocení knihy a většinou se zde ani nepředstavuje autor. Tyto anotace v odborných časopisech mají rozsah maximálně poloviny tiskové strany, navíc jsou tištěny menším typem písma než stati. (Šanderová, s. 43)

Anotace může být na rozdíl od recenze zveřejněna redakcí ihned po vydání knihy. V případě, že lze sestavit monotematické číslo časopisu, je přínosné, aby se tam objevily anotace příslušných děl k danému tématu (samozřejmě pokud vyšly).

Recenze je většinou nedílnou součástí obsahu našich odborných oborových periodik a má tudíž stálou rubriku. Redakce mívají svůj okruh autorů, zpracovávají recenze na odborná díla z oboru (knihy, sborníky). Záleží na redakci konkrétního časopisu a také na rozhodnutí celé redakční rady, jaké dílo se bude recenzovat a kdo bude autorem recenze. Některé časopisy mají přímo pro autory recenzí předepsáno, co má recenze obsahovat, jako pokyny pro recenzenty odborných monografií¹⁰. Tato pravidla mají spíše charakter doporučení, neboť recenze píše odborníci z oboru.

Recenze je uvedena celou citací díla dle platné normy ČSN ISO 690:2011. Jsou zde prvky informační (informace o autorovi, jeho minulá díla, srovnání aj.) a hodnotící (např. členění

¹⁰ Například: <http://knihovnavue.nkp.cz/pro-recenzenty/pokyny>

knihy, autorova vlastní charakteristika obsahu a účelu knihy atd.). Nelze od sebe tyto dva prvky oddělit, ale z formulací musí být jasně patrné, co je ještě informace a co je již hodnocení (názor) recenzenta. (Šanderová, s. 45). Hlavním cílem hodnocení je posoudit, jak daný titul přispívá k rozvoji oboru. Autor recenze musí vzít v úvahu (a také to uvést), zda jde o učebnici, sborník, o studii věnovanou konkrétnímu problému, syntetickou monografii a tomu také přizpůsobit své hodnocení. (Šanderová, 2005)

Kompilát – *Kvalitní kompilát má být tvůrčí syntézou cizích myšlenek, ne pouze jejich mechanickým spojením* (Šanderová, 2005, s. 70). Kompilace (z lat. compilare) znamená vykořistit nebo vykrást. Kompilace je jedním z nejspornějších a nejkontroverznějších žánrů odborného textu. Nekvalitní kompilace se vyznačuje například neuspořádaným přehledem pramenů k dané problematice, chybí její seřazení, klasifikace apod. Kvalitní kompilace má být velmi systematické shrnutí toho, co o dané problematice vyšlo. Přínos kvalitní kompilace tkví v tom, že poskytuje přehled o stavu bádání v určité oblasti do určité doby. Autor kompilátu musí důsledně dbát na dodržování citační etiky, všechny převzaté poznatky a formulace označí a odkáže na jejich zdroj. Pak nemůže být kompilát považován za plagiát (přivlastnění si cizího uměleckého, odborného, vědeckého díla (Encyklopedie, 1999)). Navíc ušetří dalším autorům čas shrnutím různých aspektů dané problematiky, propojí různé koncepce atd. Je potřeba v úvodu kompilátu zodpovědět otázku, kterou si autor klade, důvody proč se danou problematikou zabývá, význam problematiky. Dále by měl seznámit s daty, která musí stručně představit, charakterizovat a zařadit do širšího kontextu, zdůvodnit jejich výběr, a to hlavně v případě, kdy se jedná o díla neznámá či málo známá odborné veřejnosti. Zdůvodnit by měl

i to, když nějaké práce necituje a bývají přitom považovány za základní. Metodou jsou otázky, na něž se hledají odpovědi. Jádrem textu by měla být vlastní analýza. Nesmí se zapomenout na odkazy. Ty představují v kompilaci základní argumenty. Závěr kompilace nebývá diskusí, ale spíše odpovědí na základní otázku položenou v úvodu. V závěru by měl autor shrnout, k čemu ve své práci dospěl. (Šanderová, 2005)

Komparace – srovnání problematiky dle určitých společných kritérií. V úvodu autor charakterizuje problém, kterému se věnuje. Dá ho do kontextu, ukáže význam, důležitost, aktuálnost. Texty mohou být chápány jako primární data (dána přímo výzkumnou otázkou) či data sekundární (srovnání pojetí, výkladů aj., autor musí dobře zvážit jejich použití). Na

začátku nastíní metodu komparace (srovnání) a zdůvodní strukturu práce. Průběh a výsledky komparace je nutno podložit empirickou evidencí (odkazy, citace, parafráze). Závěrem komparace je diskuse, k jakým kritériím autor dospěl, jejich užitečnosti a relevanci. Je dobré zhodnotit přínosy i omezení daných kritérií. (Šanderová, 2005)

Přehledová stat' – před psaním přehledové stati je nutno se důkladně seznámit s tematikou včetně literatury, která se k ní váže. Měla by obsahovat výčet všech vyšlých statí v recenzovaných časopisech a knižních publikacích, dále také interní texty (z univerzit, výzkumných ústavů apod.). Je povinnou součástí vědeckých prací. Autor by měl v úvodu představit téma a strukturu textu, informovat o kontextu, v němž přehledovou stat' zpracoval. (Šanderová, 2005)

Původní teoretická stat' – autor přichází s novým, původním zpracováním dané problematiky. V úvodu autor formuluje problém, nastíní, proč chybí jeho řešení nebo v čem je stávající řešení neuspokojivé. Shrne stěžejní práce na dané téma. Jádrem práce je kritickou analýzou prací/děl, na niž navazuje koncept vlastní. V závěru nesmí chybět diskuse, kde autor zvažuje platnost, podmínky, uplatnění své teorie. (Šanderová, 2005)

Recenzní stat' (rozběr díla) – není pouze popisem recenzovaného díla či autora samotného, musí jít o výklad a hodnocení zasazeného do širšího kontextu. (Šanderová, 2005)

5. 2 Citační styly v časopisech

Citační desatero:

1. Bibliografické citace vytváříme „s knihou v ruce“.
2. Citujeme z důvěryhodných zdrojů.
3. Neuvádíme informační zdroje nesouvisející s naší prací.
4. Dodržujeme citační pravidla vydavatele.

5. Dodržujeme pravidla pravopisu příslušného jazyka.
6. Údaje psané jiným písmem než latinkou transliterujeme.
7. Dodržujeme jednotnou podobu citací podle citačního stylu.
8. Citacemi jednoznačně identifikovat použitý zdroj.
9. Překlady cizojazyčných citátů uvádíme v textu.
10. Údaje převzaté odjinud než z původního textu dáváme do []. (Kratochvíl, 2014b)

Citační styl – soubor pravidel, která určují používanou citační metodu a podobu citací (například citační pokyny v časopisech). Citační styl obsahuje příklady citací a bibliografických citací. Mohou zde být uvedeny i konkrétní pokyny, jak jednotlivé údaje psát.

Citační metoda – způsob, jakým při citování uvádět citace v textu (za použití číslice či příjmení autora + rok vydání) a jak řadit bibliografické citace v soupisu literatury (chronologicky či abecedně). Popisuje základní způsob odkazování z textu. (Kratochvíl, 2014b)

5.2.1 Slovensko

Metody citování využívající normu ISO 690:2012:

- systém jméno a datum (harvardský systém)
- číselný systém
- průběžné poznámky

V této normě se neuvádí ani u jedné metody „citace pod čarou“. Při použití metody systému „*jména a datum + číselný systém*“ má citace pod čarou tři základní údaje: autor (příjmení verzálkami) název a rok. U *metody průběžné poznámky* se používá autor + název.

5.2.1.1 Systém jméno a datum

Jméno autora je uvedeno přímo v textu, v závorce za jménem je rok *Kimlička (1998)*. Pokud jméno autora není v textu uvedeno, potom je v závorce spolu s rokem vydání (*Kimlička 1998*). V citování konkrétních částí informačního pramene, je možno za rokem vydání uvést údaj o lokaci, například *Kimlička (2002, s. 108-120)*. V případě, že mají dva nebo více informačních pramenů stejného autora i s rokem vydání, odlišují se malými písmeny, které jsou za rokem vydání, *Kimlička (1998a, s. 100)*. Jestliže jsou citace ze dvou pramenů, uvádí se v závorce takto (*Novotný 2001; Kimlička 2002*). Seznam literatury na konci příspěvku je složen z bibliografických odkazů v abecedním pořadí dle příjmení autorů, rok vydání a za ním v případě jména stejného autora a roku malé písmeno, z důvodů odlišení jednotlivých odkazů (Kucianová, 2014).

5.2.1.2 Číselný systém

Při této citační metodě jsou v textu uvedena čísla buď v kulatých, nebo hranatých závorkách, případně jako horní indexy, které odkazují na informační prameny v pořadí, v jakém se citují poprvé. Pokud se citují konkrétní části informačního pramene, lze spolu s číslem uvést lokaci. Odkazy na informační prameny jsou pak v seznamu bibliografických citací uspořádané v číselném pořadí v číslovaném seznamu. (Kuciánová, 2014)

5.2.1.3 Průběžné poznámky

Pořadové číslo citovaného pramene je umístěno jako horní index v textu či v kulatých, nebo hranatých závorkách. Tato čísla odkazují na poznámky, kde jsou odkazy na citace a jsou seřazeny v takovém číselném pořadí, jak jsou uvedeny v textu. Průběžně se číslují v celém příspěvku.

- I když je jeden pramen citovaný vícekrát, musí mít svoje vlastní číslo.

- V poznámce, která se odvolává na dokument citovaný v předcházející poznámce, se buď opakuje celý odkaz či se uvádí příjmení autora verzálkami, zkratka a číslo předcházející poznámky nebo číslo stránek apod.
- Jestliže jsou názvy nebo jména uvedené ve zkrácené formě, v první poznámce by se měly vysvětlit všechny zkratky či uvést informaci, kde se vysvětlení zkratk vyskytuje.
- Při metodě průběžných poznámek je citace pod čarou stručná (pokud se na konci textu uvádí celý seznam použité literatury), měla by obsahovat jméno autora a název.
- Bibliografické odkazy uvedené pod čarou někdy nelze uznat při evidenci publikační činnosti jako „ohlasy“, z důvodů formálních chyb. Výrazy jako: Tamtéž, dtto, porovnej aj. nelze používat v citacích, neboť se tak vylučují z publikační činnosti jako „ohlasy“. Zde není jisté, zda autor informační pramen citoval, či ji doporučuje k porovnání, případně informuje, kde najít zajímavé informace k tématu. Navíc tyto odkazy jsou velmi nepřehledné, a v případě, že je citováno více titulů jednoho autora, není tak úplně zřejmé, které citované dílo má autor příspěvku na mysli.
- Je chybou uvádět jen minimální údaje, na základě kterých není možné dílo vyhledat. Je potřeba zpřehlednění a uvádění poznámek a bibliografických citací v odkazech. Není myslitelné, aby byla poznámka a potom hned v řádku za ní citované dílo apod.

Norma nepředepisuje v tomto případě Seznam bibliografických odkazů, ale pro lepší přehlednost je doporučeno vytvořit buď abecední seznam, nebo číselně řazený seznam podle jednotlivých poznámek. Pokud není seznam na konci textu, musí jednotlivé poznámky pod čarou obsahovat kompletní citaci citovaného dokumentu.

TITUL	VYDAVATEL	CITAČNÍ STYL
IT lib	Centrum vedecko-technických informácií SR, Bratislava	Průběžné poznámky
Knižnica	Slovenská národná knižnica	Průběžné poznámky
Informačný bulletin ÚK SAV	ÚK SAV Bratislava	Nevyžaduje konkrétní citační styl.
Bulletin Univerzitetnej Knižnice v Bratislave	Univerzitná knižnica v Bratislave	Číselný systém
Bulletin SAK	Slovenská asociácia knižníc	Nevyžaduje konkrétní citační styl.
Bibliotheca universitatis	Univerzitná knižnica Univerzity Mateja Bela	Na konci příspěvku seznam použité literatury
Studia Bibliographica Posoniensia	Univerzitná knižnica v Bratislave	Průběžné poznámky

Tabulka 7 Citační styly slovenských oborových časopisů

5.2.2 Česká republika

V České republice je doporučováno citovat normu ISO 690 (010197) z dubna 2011. Tato norma však není závazná, neboť „ČSN nejsou považovány za právní předpisy a není stanovena povinnost jejich dodržování“ (Kratochvíl, 2014b). K zápisu odkazu v textu lze použít některou z následujících forem:

5.2.2.1 Forma jméno – datum (Harvardský systém)

Jméno autora a rok vydání citovaného pramene jsou uvedeny v textu ve formě jméno-datum. Pokud se jméno autora vyskytuje přirozeně v textu, následuje rok vydání v kulatých závorkách. Pokud ne, potom jsou oba údaje uvedeny v kulatých závorkách současně. Pokud odkaz směřuje na jednotlivé části informačního zdroje, potom se lokace, například číslo stránky uvádí po roku vydání v kulatých závorkách. K tomu je na konci článku bibliografická citace informačních zdrojů použitých v textu a ty jsou uspořádány v abecedním pořadí dle příjmení autorů s rokem vydání (případně s malými písmeny, které odlišují jednotlivá vydání), který následuje ihned po jménu autora.

5.2.2.2 Forma číselného odkazu

Číslo je uvedeno buď v kulatých závorkách, hranatých závorkách nebo v horním indexu a odkazuje na informační zdroje v pořadí, v jakém jsou citovány poprvé. Následné použití stejného informačního zdroje obdrží stejné číslo jak o první. Pokud se uvádí části

informačního zdroje, potom se uvádějí po číslících čísla stránek. Bibliografická citace je uspořádána v číselné řadě v číslovaném seznamu.

5.2.2.3 Průběžné poznámky

Číselné odkazy v textu, v kulatých, hranatých závorkách či v horním indexu odkazují na poznámky číslované v pořadí, v jakém se objeví v textu. Poznámky obsahují citace (buď celé, nebo zkrácené). Každá citace má svoje vlastní číslo. Ovšem jedna poznámka může obsahovat více než jeden zdroj. Bibliografické citace poznámky by měly být uvedeny v číselném pořadí. Poznámka, která odkazuje na informační zdroj, popsany v předchozích poznámkách, by měla buď opakovat úplný bibliografický odkaz, či uvést číslo dřívější poznámky s případnými čísly stránek. Pokud jsou jména zkrácena, první poznámka by měla vysvětlit všechny zkratky, nebo uvést, kde lze nalézt jejich vysvětlení.

NÁZEV PERIODIKA	VYDAVATEL	CITAČNÍ STYL
Knihovna	Národní knihovna ČR	Průběžné poznámky
Knihovna plus	Národní knihovna ČR	Průběžné poznámky
Čtenář	Středočeská vědecká knihovna v Kladně	Průběžné poznámky
Duha	Moravská zemská knihovna v Brně	Jméno-datum (Harvardský systém)
Knihy a dějiny	Knihovna AV ČR	Forma číselného odkazu
Informace – zpravodaj knihovny AV ČR	Knihovna Akademie věd ČR	Průběžné poznámky
Lékařská knihovna	Národní lékařská knihovna	Jméno-datum (Harvardský systém)
ProInflow	KISK MU Brno	Průběžné poznámky
Inflow	KISK MU Brno	Průběžné poznámky
Ikaros	Ikaros, o. s.	Průběžné poznámky
Bulletin SKIP	SKIP	Průběžné poznámky

Tabulka 8 Citační styly českých oborových časopisů

Citační styly slovenských i českých časopisů jsou velmi podobné. Nejvíce redakce používají *metodu průběžných poznámek*. Většinou jsou v tištěných časopisech poznámky umístěny na konec jednotlivých příspěvků (u elektronických časopisů vždy), někdy na konec jednotlivých stránek, což je pro čtenáře přehlednější, ale pro grafika pracnější.

V některých periodikách lze dohledat více citačních stylů dokonce v jednom čísle. Je na redakci časopisu, aby dbala na dodržování citačního stylu daného periodika a hlavně důsledně dbala a trvala na dodržování citační etiky a etických pravidel samotného časopisu, které by měly být veřejně přístupné.

Na webových stránkách časopisů by autoři měli najít, jaký styl citování požaduje redakce. Pokud to nelze na webu dohledat, je autor nucen podle starších vydání časopisů vydedukovat, jaký citační styl redakce preferuje. Většinou jsou to „průběžné poznámky“. V časopisech by měl být zachován jednotný citační styl. Může se ovšem stát, že autor tato pravidla poruší, ať již záměrně, či z nevědomosti. V tomto případě lze na konci příspěvku uvést upozornění „Redakce nezasahovala do způsobu citování v tomto článku“.

Je nutné, aby všichni autoři (včetně zahraničních, potom je nutno mít pokyny pro autory aj. v angličtině) byli obeznámeni s citačním stylem daného periodika. Pokud daný styl nedodržují, může jim být příspěvek vrácen z důvodů formálních nedostatků.

5.3 Etika, etické kodexy časopisů

Otázka citování je otázkou širšího okruhu informační etiky. Informační etika je „dílčí část etiky, která se zabývá morálními principy a pravidly souvisejícími se zpracováním informací. **Informační etika** dále zahrnuje etiku tvůrce informace (**autorská etika**), etiku zprostředkovatele informací a etiku uživatele informací“. (Zemánková, 2003)

Jen málo českých má a žádný slovenský knihovnický časopis nemá, na svých webových stránkách zveřejněn etický kodex časopisu či etický kodex pro autory. Ve většině případů lze nalézt pokyny pro autory, kde je etika zahrnuta v jedné větě či v autorském formuláři, kde je obsažena fráze – autoři se zavazují chovat se dle etických zásad časopisu /respektovat etické zásady časopisu, které zde ovšem nejsou jasně napsány.

Každý časopis, bez ohledu na své oborové zaměření, by měl mít na svých webových stránkách zveřejněn etický kodex časopisu, etický kodex pro autory či v případě, že je recenzovaným periodikem – etický kodex pro recenzenty a tím se řídit a důsledně dbát na jeho dodržování.

Citační etika je součástí informační etiky. Citační etika je součástí kurzů informační gramotnosti. V současnosti je velmi jednoduchý přístup i zneužití informačních zdrojů, řeší se problém plagiátorství apod. (Steinerová, 2014)

Citační etika: „Etické normy týkající se citování ve vědecké komunikaci. Všeobecně uznávaným principem citační etiky je morální povinnost autora publikované vědecké práce uvést v této práci ty výsledky svých myšlenkových předchůdců, na které ve své práci bezprostředně a vědomě navázal, a odlišit zřetelně své vlastní výsledky od výsledků jiných autorů. Za tímto účelem má autor práce těchto svých předchůdců citovat, zejména pak ty práce, jejichž výsledků využil (konstruktivní citace). Na druhé straně není správné spekulativně zatěžovat vědecké práce prestižními citacemi, jako jsou některé nekonstruktivní autoritativní citace a nekonstruktivní autocitace“. (Švejda, 2003b)

Autoři si musejí uvědomit, že nelze šířit nepravdivé informace, publikovat a citovat jen vlastní práce, vydávat cizí práce za svoje vlastní, citovat bez použití zdrojů, nepřesně citovat zdroje či citovat zdroje, které autoři pouze převzali, avšak v praxi vůbec neviděli. To vše se bohužel děje a je na redakci, aby si (ačkoliv za obsah článku, včetně seznamu použité literatury odpovídá autor) ověřila prameny uvedené v příspěvku.

Autoři by měli citovat informace přesně. Přesná informace má být úplná, bez chyb a relevantní. (Steinerová, 2014)

Informační etiku je možno vnímat ve třech složkách. *Informace jako zdroj (využívání informací), informace jako produkt (vytváření informací) a informace jako cíl (ovlivňování informačního prostředí).*

Informace jako zdroj se týká především dostupnosti, bezpečnosti a důvěryhodnosti, přesnosti informačních zdrojů

Informace jako produkt se zabývá problematikou zodpovědnosti při tvorbě a dodržování pravidel (například platné legislativy), případně plagiátorství, otázky informace a dezinformace, klamavé reklamy apod.

Informace jako cíl se zabývá otázkou vlivu morálních hodnot na informační prostředí (cenzura, svobodné vyjadřování, kontrola obsahu apod.). (Steinerová, 2014)

V návaznosti na etiku časopisu lze aplikovat **informační etiku tvůrce** (autor), **informační etika zprostředkovatele** (časopis) a **informační etika příjemce** (čtenář). (Steinerová, 2014)

Otázkám etiky publikování v odborném časopise se blíží novinářská etika. Mnohé její zásady jsou přenositelné do oblasti odborného publikování.

Kodexy pro novináře se začaly objevovat v Evropě i v USA na začátku 20. století, rozšířily se během druhé světové války. Etický kodex novináře, který je vypracovaný Syndikátem novinářů České republiky, obsahuje tato důležitá pravidla, která platí i pro naše oborové časopisy:

- *Povinnost šířit pravdivé informace, rozlišovat mezi domněnkami a fakty, fakty a názory.* To znamená vysokou náročnost pro redakci odborných periodik. Redaktoři si v podstatě musejí nové informace ověřovat.
- *Bránit se potencionálnímu nařčení z konfliktu zájmů.* Konflikt zájmů může nastat v případě, že chce někdo z redakční rady publikovat například v recenzované části časopisu, přičemž je členem jeho redakční rady. Redakce by mohla být také nařčena z konfliktu zájmů v případě, že by požádala o vytvoření recenzního posudku jednoho ze členů redakční rady či člověka pracujícího na stejném pracovišti jako autor příspěvku.
- *Respektovat soukromí.* Respektování soukromí se mimo jiné děje, když dochází k anonymnímu recenznímu řízení, kdy autor příspěvku a autoři recenzních posudků navzájem zůstávají v anonymitě.
- *Nikoho nediskriminovat kvůli jeho rase, náboženství, pohlaví atd.* Redakce nesmí diskriminovat autory cizojazyčných příspěvků, kteří splňují pokyny pro autory pro daný časopis.
- *Novinář je povinen nést osobní zodpovědnost za všechny uveřejněné materiály.*
- *Nezneužívat povolání novináře k činnosti reklamního pracovníka a nepřijímat žádnou odměnu přímou nebo nepřímou, od zájemců o reklamu, odmítnout podílet se na publikování skryté reklamy.*
- *Nepodepisovat svým jménem obchodní ani finanční reklamy.*

- *Nezneužívat možných výhod, plynoucích z členství v Syndikátu novinářů, k uspokojování soukromých potřeb.*
- *Nic neomlouvá nepřesnost nebo neprověření informace*
- *Každá uveřejněná informace, která se ukáže jako nepřesná, musí být neprodleně opravena*
- *Plagiát se zásadně zakazuje.*
- *Při reprodukci jakéhokoli textu musí být uveden jeho autor formou adekvátní k rozsahu přetištěného materiálu.*
- *Nesmí vytvářet ani ztvárňovat námět, který by podněcoval diskriminaci rasy, barvy pleti, náboženství, pohlaví nebo sexuální orientace.*
- *Jestliže si zdroj informací přeje zůstat utajen, novinář je povinen zachovávat profesionální tajemství i kdyby mu z toho měly vzniknout potíže.*
- *Zveřejňovat informace, jejichž původ je znám, nebo v opačném případě je doprovodit nezbytnými výhradami.*
- *Respektovat pravdu bez ohledu na důsledky, které to pro něj může mít, vyhledávat informace, které slouží všeobecnému zájmu i přes překážky,*
- *Dbát na rozlišení faktů od osobních názorů.*
- *Hájit svobodu tisku i jiných médií.*
- *Při reprodukci jakéhokoli textu musí být uveden jeho autor formou adekvátní k rozsahu přetištěného materiálu.*
- *Nepřipustit, aby domněnka byla vydávána za ověřený fakt a zprávy byly deformovány zamlčením důležitých dat.*
- *Odmítat jakýkoli nátlak na zveřejnění nepravdivé, nebo jen částečně pravdivé informace.*
- *Přijímat pouze úkoly srovnatelné s jeho profesionální důstojností.*

- *Nepoužívat nepoctivé prostředky k získání informace, fotografie nebo dokumentu nebo využívat nebo využívat k tomu dobré víry kohokoliv. Nepoctivost prostředků je při tom třeba posuzovat v souvislosti s veřejným zájmem na publikování příslušné informace¹¹. (Činčera 2002)*

¹¹ <http://www.syndikat-novinaru.cz/etika/kodex/>

6. Charakteristika knihovnických periodik

Oborová periodika můžeme rozdělit z několika hledisek: mají-li celostátní či regionální působnost, v jaké formě vycházejí (elektronicky, tiskem, obojí), jak často vycházejí, zda jsou recenzovaná či nikoliv, jaká je tematická různorodost, jejich obsah apod.

V České i Slovenské republice najdeme čistě oborová periodika, která se věnují pouze tematice knihovnictví a informační vědy (Knihovna: knihovnická revue, ProInflow, ITlib, Knižnica), jiná jsou literární (například Plž). Některá periodika jsou vydávána knihovnami ve spolupráci s jinými kulturními institucemi, jako jsou například muzea, archivy aj. (Krok, Zvuk a další). V tomto případě mají spíše regionální působnost a zabývají se mnoha otázkami kulturního života, knihovnictví je zde pouze jedním z témat.

Na Slovensku najdeme knihovnická periodika různých vydavatelů, vycházející pod jedním názvem (například časopis Knihovník vydávají tři knihovny (Tribečská knižnica v Topoľčanech, Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach, Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne). I menší knihovny (typu městských) vydávají periodika, mimo jiné s literární tematikou pro čtenáře, zvláště pro děti a mládež.

Recenzovaná knihovnická periodika jsou v ČR v současné době tři: ProInflow a Knihovna: knihovnická revue, Knihy a dějiny. Na Slovensku je recenzovaným časopisem ITlib.

Periodika s celostátní působností, jak na Slovensku, tak v České republice, mají své stálé rubriky. Mnohé z nich mají stálý okruh autorů.

Periodika nemají jen informační, ale i archivační funkci (tím, že se publikuje, uchovává se paměť oboru, informace o tom, jak se v dané zemi obor rozvíjí, čemu se věnuje pozornost apod.). Zajímavou otázkou je cena versus dostupnost periodika, kdy při zvyšujících se nákladech na vydání časopisu současně dochází ke snižování rozpočtů knihoven, zvyšuje se prodejní cena a v důsledku toho se snižuje počet odběratelů časopisu, pak také náklad tištěných výtisků.

Periodika jsou určena především pro odbornou veřejnost (knihovníky, informační pracovníky, vyučující, studenty našeho oboru).

Velmi cennou rubrikou jsou recenze odborné literatury, zvláště ze zahraničí. Dobrý ohlas mají abstrakty článků, informace o výstupech z projektů apod.

6.1 Informace o oborových časopisech

Ucelený seznam oborových periodik se nachází například na stránkách portálu Informace pro knihovny (IPK), který spravuje Knihovnický institut NK ČR: http://ipk.nkp.cz/oborove-baze-dat/06_Knihovnicka_a.htm. Tento seznam se dvakrát ročně aktualizuje. Jsou zde uvedena oborová periodika české a slovenské provenience.

Soupis vycházejících slovenských periodik je umístěn na portálu InfoLib: <http://www.infolib.sk/sk/precitajte-si/knihovnicke-casopisy/casopisy-slovenskych-kniznic.html>. Jsou zde na rozdíl od českého seznamu umístěného na IPK zahrnuta i periodika vydávaná menšími knihovnami v rámci krajů a bývalých okresů.

Většina oborových periodik z obou zemí vychází elektronicky a jejich hledání na síti mnohdy není jednoduché. Někdy mají svoji vlastní webovou stránku, jindy se skrývají pod hlavičkou instituce, která je vydává. Často k časopisům vede cesta přes oborovou bránu Knihovnictví a informační věda <http://kiv.nkp.cz/> (KIV, zde jsou také nově přehledně zpracována i e-periodika) či přes databázi knihovnické literatury KKL, do níž jsou tato periodika excerpována. Česká periodika, která jsou čistě oborově zaměřena, jsou pro bázi KKL excerpována v úplnosti (např. Čtenář, Knihovna: knihovnická revue, ProInflow, Inflow, Ikaros, Knihovna plus aj.). Slovenská oborová periodika jsou excerpována pouze výběrově.

6.2 Časopisy s celostátní působností (včetně spolkových a institucionálních časopisů)

Čtenář: měsíčník pro knihovny

Časopis Čtenář je nejdéle fungujícím celostátním knihovnickým periodikem, vychází od roku 1949, o jeho vydání bylo rozhodnuto na 1. sjezdu českých a slovenských knihovníků v roce 1948 (Šimková, 2013). Měl několik vydavatelů: nejprve Masarykův lidový výchovný ústav v Praze, poté se dostal pod patronaci Ministerstva informací a osvěty ČSSR, poté MK ČR

a nakonec od roku 1993 přešlo pod Středočeskou vědeckou knihovnu v Kladně (tehdy Státní vědeckou knihovnu). Vychází každý měsíc tištěnou formou, o prázdninách vychází dvojčíslo. Jeho aktuální elektronická verze je zatím dostupná jen předplatitelům tištěného čísla. Má stálé rubriky (například Téma, Rozhovor s, Ze zahraničí, Inspirace z knihoven, Ze světa, Novinky z fondu Knihovny knihovnické literatury Národní knihovny ČR), reaguje na aktuální dění v našem oboru. Je to periodikum s celostátní působností. Neaspiruje na zařazování příspěvků do zahraničních databází typu Scopus, ERIH PLUS. Obsah uvádí v češtině, angličtině a němčině.

Čtenář byl kdysi (podle toho jak se měnily jeho podnázvy) měsíčníkem pro práci se čtenářem; měsíčník pro práci se čtenáři; měsíčník pro práci vesnických knihoven; měsíčník pro práci s knihou a nynější podoba názvu a podnázvu je Čtenář: měsíčník pro knihovny.

Tematicky byl v historii poplatný době, ale také informoval o stálých problémech, jako dětské čtenářství, školní knihovny, propagace a spolupráce knihoven. Zlomem byl rok 1989, kdy se píše o zcela nových tématech. V současnosti má toto celostátní periodikum funkci nejen informační, vzdělávací, ale i archivační, kdy se stává „kronikou vývoje (nejen) českého knihovnictví“ (Šimková, 2013).

NÁZEV	Čtenář: měsíčník pro knihovny
ROK VYDÁNÍ	1949
PERIODICITA	11 čísel ročně
VYDAVATEL	Středočeská vědecká knihovna v Kladně
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	čeština, slovenština
RECENZOVANÝ	ne
OPEN ACCES	ne
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	obojí
WEBOVÁ STRÁNKA	http://ctenar.svkkkl.cz/
SOCIÁLNÍ SÍTĚ	ano
ISSN	ISSN 0011-2321 (print) + ISSN 1805-4064 (online)

Inflow: information journal

Časopis neboli internetový magazín (e-zin) Inflow je vydáván Kabinetem informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně (KISK FF MUNI) každý měsíc. Vychází od roku 2008 (díky tehdejší iniciativě studentů a pedagogů KISK), a to pouze elektronicky. Na webu časopisu je umístěn archiv dělený dle jednotlivých ročníků, články dle zařazení do rubrik, autorů a klíčových slov (Melicharová, 2012). Jsou zde blogy. Má plnit funkci vzdělávací, komunitní a inspirativní (Šimková, 2012). Obsahuje: články, blogy, štítky, autory, archiv. Je zde kodex Inflow, pokyny pro autory, pomůcka Chci publikovat: blog, článek, fotku.

NÁZEV	Inflow: information journal
ROK VYDÁNÍ	2008
PERIODICITA	1 číslo měsíčně
VYDAVATEL	KISK FF MU
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	čeština, angličtina
RECENZOVANÝ	ne
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	elektronický
WEBOVÁ STRÁNKA	http://www.inflow.cz/
SOCIÁLNÍ SÍŤ	ano
ISSN	1802-9736

ProInflow: časopis pro informační vědy

ProInflow, odborné recenzované periodikum určené pro odbornou veřejnost, je vydáván Kabinetem informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity

v Brně. Vychází od roku 2009 dvakrát ročně pouze v elektronické podobě. Je určen pro čtenáře z akademického prostředí a výzkumných institucí. Má nezávislé, avšak otevřené recenzní řízení. ProInflow je publikován jako open access, pod licencí Creative Commons. Byl na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik v období 2010—2014. Je v databázi DOAJ a v databázi EBSCO. Od roku 2015 je v databázi ERIH PLUS. Na svých stránkách má vystavenou publikační etiku, kde je popsán průběh recenzního řízení, pravomoci a povinnosti redakční rady, pravomoci a povinnosti výkonné redakce časopisu, pravomoci a povinnosti autorů, recenzentů, vydavatele. Archiv čísel je od roku 2009.

NÁZEV	ProInflow: časopis pro informační vědy
ROK VYDÁNÍ	2009
PERIODICITA	2 čísla ročně
VYDAVATEL	KISK FF MU
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	čeština, angličtina
RECENZOVANÝ	ano
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	elektronický
WEBOVÁ STRÁNKA	http://www.phil.muni.cz/journals/index.php/proinflow/
SOCIÁLNÍ SÍŤ	ano
ISSN	ISSN 1804–2406

Knihovna: knihovnická revue

Časopis Knihovna: knihovnická revue začal vycházet v polovině roku 1990 pod názvem Národní knihovna: časopis pro otázky knihovnické teorie a praxe (ISSN 0862-7487) s dvouměsíční periodicitou. V roce 1995 se změnil podnázev periodika (Národní knihovna – knihovnická revue) a z formátu A5 přešel na formát A4 s navýšením počtu stran. Od roku 2000 časopis vycházel čtvrtletně (ISSN 1214-0678). V roce 2005 došlo zatím k poslední

změně názvu na *Knihovna: knihovnická revue* (ISSN 1801-3252). Změnila se i periodicitu tištěné verze a to na dvě čísla ročně.

Od roku 2009 převzal časopis zásady recenzovaných časopisů (Kubíček, 2014) a hlavní články procházejí nezávislým uzavřeným recenzním řízením. V období 2010—2014 byl časopis zařazen do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik, který spravuje Rada pro výzkum, vývoj a inovace. Od roku 2009 je časopis excerpován do zahraniční bibliografické báze LISA zaměřené na oblast knihovnictví a informační vědy. Je indexován do databáze EBSCO.

Jsou zde pravidelné rubriky: Recenzované příspěvky, Knihovny a informace doma a ve světě, Recenze, Novinky zahraniční knihovnické literatury. Časopis je dostupný v tištěné verzi a převádí se do elektronické verze, které je volně dostupná.

Od roku 2014 je v elektronické verzi připojován anglický supplement, s recenzovanými příspěvky v anglickém překladu. Redakce vítá také články v anglickém jazyce. Od roku 2015 má časopis nové webové stránky v českém i anglickém jazyce, kde je zveřejněna etika pro autory, etika pro recenzenty, etika časopisu, archiv, rubriky aj.

NÁZEV	Knihovna: knihovnická revue
ROK VYDÁNÍ	Od roku 1990, pod tímto názvem od roku 2009
PERIODICITA	2 čísla ročně
VYDAVATEL	Národní knihovna ČR
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	čeština, slovenština, polština, angličtina
RECENZOVANÝ	ano
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	obojí
WEBOVÁ STRÁNKA	http://knihovnarevue.nkp.cz
SOCIÁLNÍ SÍŤ	ano
ISSN	1801-3252(tištěná verze), 1802-8772(elektronická verze)

Knihovna plus

Knihovna plus vycházela původně (od roku 2005) jako elektronická podoba časopisu Knihovna: knihovnická revue 2x ročně a potom jako platforma pro začínající autory, také 2x ročně. Od roku 2006 již vychází jako samostatný časopis (ISSN 1801-5948) a je dohledatelný také v databázi EBSCO.

Knihovna plus nabízí další specializované příspěvky z našeho oboru a hraničních oborů, kratší články včetně obecně kulturních či příležitostných o novinkách a událostech z oboru a také příspěvky začínajících autorů. Každé číslo rovněž obsahuje Novinky zahraniční knihovnické literatury – již tradiční rubriku anotovaných záznamů vybraných článků ze zahraničních odborných časopisů, které odebírá Knihovna knihovnické literatury Národní knihovny ČR, nebo jsou volně dostupné elektronicky. Záznamy příspěvků z časopisu Knihovna plus jsou také dohledatelné v databázích: KKL (Knihovna knihovnické literatury), do níž se excerpuje celý jeho obsah, KIV (Oborová brána knihovnictví a informační věda) a EBSCO.

Časopis je řízen redakcí ve spolupráci s redakční radou. Má pravidelné rubriky: Informace a konference, Historie a současnost, Recenze, Novinky zahraniční knihovnické literatury. Od roku 2010 jsou abstrakty a klíčová slova překládána do angličtiny.

Od roku 2015 má Knihovna plus samostatné webové stránky. Na webových stránkách příspěvatelé najdou pokyny pro autory a formulář pro autory. Jsou zde umístěny dokumenty, jimiž se redakce a redakční rada časopisu chce řídit: etický kodex časopisu, etika pro autory. Samozřejmě nechybí archiv časopisu, přehled aktualit, uvedení jmen členů redakční rady aj.

NÁZEV	Knihovna plus
ROK VYDÁNÍ	2005
PERIODICITA	2 čísla ročně
VYDAVATEL	Národní knihovna ČR
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	čeština, slovenština
RECENZOVANÝ	ne
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	elektronický
WEBOVÁ STRÁNKA	http://knihovnaplus.nkp.cz/
SOCIÁLNÍ SÍŤ	ano
ISSN	1801-5948

Ikaros: elektronický časopis o informační společnosti

Elektronický časopis vznikl v roce 1997 na půdě Ústavu informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Karlovy univerzity v Praze, od roku 2000 jej vydává občanské sdružení IKAROS, o. s. Jedná se též o zpracované a uživatelsky přívětivé, odborné elektronické periodikum s vlastními webovými stránkami. Nabízí čtenářům aktuální číslo, archiv řazený podle roků, abecední seznam autorů, pokyny pro autory, informace o časopisu a nechybí ani kalendář s knihovnickými akcemi či rubrika pracovních příležitostí, statistikami nejčtenějších příspěvků aj.

Časopis založila skupina studentů UISK FF UK. Název Ikaros získal „podle často padajícího univerzitního serveru, na kterém byly webové stránky umístěny“ (Rylich, 2013). Nejprve zde publikovali hlavně redaktoři časopisu, časem se počet publikujících autorů rozrostl. Ikaros má za úkol pokrýt všechny důležité aspekty současné informační společnosti a tematicky od knihoven, informační vědy, Internet, nová média. Vychází 13x ročně (13. číslo je silvestrovské na téma „humor v knihovnictví“) a přináší odborné články a studie, reportáže z konferencí a exkurzí, rozhovory, recenze, aktuality, autorské glosy a úvahy.

NÁZEV	Ikaros: elektronický časopis o informační společnosti
ROK VYDÁNÍ	1997
PERIODICITA	13 čísla ročně
VYDAVATEL	Ikaros, o. s.
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	čeština
RECENZOVANÝ	ne
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	elektronický
WEBOVÁ STRÁNKA	http://ikaros.cz/
SOCIÁLNÍ SÍŤ	ano
ISSN	1212-5075

Lékařská knihovna: časopis pro knihovny a informační střediska ve zdravotnictví

Historie časopisu sahá 60. let minulého století. V roce 1962 začal vycházet časopis Zdravotnická dokumentace (vydavatel Státní ústav pro zdravotnickou dokumentační a knihovnickou službu). V r. 1992 ho nahradil Zpravodaj lékařské knihovny a v roce 1996 začal časopis vycházet pod svým současným názvem. Je určen pro síť veřejných

informačních služeb ve zdravotnictví. Informuje o dění v lékařských, zdravotnických knihovnách a informačních střediscích, o konferencích, projektech apod.

NÁZEV	Lékařská knihovna: časopis pro knihovny a informační střediska ve zdravotnictví
ROK VYDÁNÍ	Od roku 1996 pod tímto názvem. Do roku 2008 vycházel tištěně.
PERIODICITA	2 čísla ročně
VYDAVATEL	Národní lékařská knihovna
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	čeština
RECENZOVANÝ	ne
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	elektronický
WEBOVÁ STRÁNKA	http://www.nlk.cz/publikace-nlk/lekarska-knihovna
SOCIÁLNÍ SÍŤ	ne
ISSN	1804-2031

Bulletin SKIP

Bulletin SKIP je spolkovým časopisem Svazu knihovníků a informačních pracovníků České republiky informujícím o aktivitách SKIP, ale také o dění v českém knihovnictví. Vychází pětkrát ročně, 4x jako pravidelné číslo, 5. číslo je zvláštní, většinou monotematické (například turecké knihovnictví, maďarské knihovnictví apod). Vychází v tištěné podobě a současně je převáděno do elektronického formátu. Zde se uveřejňují tytéž příspěvky i v nezkrácené verzi. Každý člen SKIPU dostává číslo zdarma, proto je

počet výtisků přes 1500. Má své pravidelné rubriky jako například SKIP v akci, aj. (Kurka, 2014)

NÁZEV	Bulletin SKIP
ROK VYDÁNÍ	1992 (1969)
PERIODICITA	5 čísel ročně
VYDAVATEL	SKIP ČR
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	čeština, slovenština
RECENZOVANÝ	ne
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	obojí
WEBOVÁ STRÁNKA	http://bulletin.skipcr.cz/bulletin/Bulletin.htm
SOCIÁLNÍ SÍŤ	ne
ISSN	1210-0927 (tištěné), 1213-5828 (online)

Knihy a dějiny

Časopis *Knihy a dějiny* je recenzovaným periodikem, který vychází pouze v tištěné podobě. Vychází jedenkrát ročně ve sborníkové podobě. V angličtině uvádí název příspěvku a na konci shrnutí. Je vydáván Knihovnou Akademie věd ČR od roku 1994.

Časopis je zaměřen na zveřejňování výsledků bádání v oblasti dějin knihy, knihtisku a knihoven v Čechách a na Moravě s časovým omezením do poloviny 19. století. Vedle pramenných a materiálových studií časopis uveřejňuje recenze a zprávy o domácí a zahraniční knihovědné produkci a informuje o konferencích a výstavách k dané tematice.

Je zařazen do databáze ERIH (European Reference Index for the Humanities). Ročníky 1994—2010 jsou přístupné prostřednictvím digitální knihovny AV ČR.

NÁZEV	Knihy a dějiny
ROK VYDÁNÍ	1994
PERIODICITA	1 číslo ročně
VYDAVATEL	Knihovna Akademie věd ČR
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	čeština, slovenština
RECENZOVANÝ	ano
OPEN ACCES	ne
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	ano/digitální knihovna AV ČR (1994-2010)
WEBOVÁ STRÁNKA	http://www.lib.cas.cz/kvo/casopis-knihy-a-dejiny/
SOCIÁLNÍ SÍŤ	ne
ISSN	1210-8510

Knížnica: revue pre knihovníctvo, bibliografiu, knižnú kultúru, informačné systémy a technológie, biografistiku, archív a múzeum knihy, knižnej grafiky a literárnych pamiatok

Časopis Knížnica vycházel jako měsíčník do roku 2013, poté začal vycházet jako čtvrtletník. Vydavatelem je Slovenská národná knižnica v Martině. Není vypracovaná historie časopisu, informační etika, etika pro autory. Informace o časopisu jsou umístěny na webových stránkách Slovenské národní knižnice, ale jsou těžko dohledatelné či „skryté“ v rubrice o ediční činnosti. Začalo vycházet místo periodika Knížnice a informácie (1991—2002).

Tematicky je široké odborné veřejnosti a publikuje z oblasti knihovnictví, informační věda a příbuzných oborů (knižní kultura, genealogie, bibliografie, ochrana dokumentů, archiv, digitalizace, standardizace, služby, legislativa aj.). (Poláková, 2012)

Časopis Knihnica Slovenská národná knižnica v Martine. Je to profilovaný časopis pro knihovnictví a bibliografii, biografistiku, archivnictví a literární muzejnictví. Má články, recenze, referáty, zprávy, studie, analýzy, úvahy, komentář, přehledy, fejetony, oznámení aj.

NÁZEV	Knižnica: revue pre knihovníctvo, bibliografiu, knižnú kultúru, informačné systémy a technológie, biografistiku, archív a múzeum knihy, knižnej grafiky a literárnych pamiatok
ROK VYDÁNÍ	2000
PERIODICITA	4 čísla ročně (od roku 2014)
VYDAVATEL	Slovenská národná knižnica v Martine
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	slovenština, čeština
RECENZOVANÝ	ne
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	obojí
WEBOVÁ STRÁNKA	http://www.snk.sk/sk/o-kniznici/o-nas/edicna-cinnost/casopis-kniznica.html
SOCIÁLNÍ SÍTĚ	ne
ISSN	1335-7026 1336-0965

ITlib: informačné technológie a knižnice

ITlib: informačné technológie a knižnice je již čtvrtým názvem, pod kterým toto periodikum vychází od roku 1960 a vydává ho Centrum VTI SR. Původně vycházel jako Metodický spravodaj, v roce 1968 byl přejmenován na Spravodajca SITK. V roce 1977 změnil nejen formát na A5, ale i název na Bulletin Centra VTI SR. Od roku 2001 vychází pod svým

současným názvem ITlib: informačné technológie a knižnice a je ve formátu A4. Časopis je určený pro zaměstnance knihoven a informačních center.

ITlib: Informačné technológie a knižnice, je odborný časopis zaměřený na problematiku efektivního využívání moderních informačních technologií při získávání, zpracovávání, uchovávání a zpřístupňování informací a dokumentů. Má uzavřené recenzní řízení. Je to jediný recenzovaný oborový časopis na Slovensku v současnosti.¹² Časopis vychází 4 x ročně (březen, červen, září, prosinec). Vydavatelem je Centrum vedecko-technických informací Slovenské republiky. Jednotlivá čísla mají určené tematická zaměření. Tematické zaměření čísel se zveřejňuje dopředu, aby na ně potenciální autoři mohli reagovat, což je dobrá a osvědčená praxe. Jde o témata: vzdělávání, služby v knihovnách, informační zdroje, řízení a rozvoj knihoven, spolupráce aj. Číslo obsahuje vždy dva hlavní příspěvky (jeden slovenský a jeden zahraniční), následuje blok příspěvků ze Slovenska a ze zahraničí k danému tématu (čísla jsou monotematická). (Tóthová, 2010)

NÁZEV	ITlib: informačné technológie a knižnice
ROK VYDÁNÍ	1960, pod tímto názvem od r. 2001
PERIODICITA	4 čísla ročně
VYDAVATEL	Centrum vedecko – technických informací SR
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	slovenština, čeština
RECENZOVANÝ	ano
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	obojí
WEBOVÁ STRÁNKA	http://itlib.cvtisr.sk/
SOCIÁLNÍ SÍŤ	ano
ISSN	1336-0779 (online vydanie) 1335-793X

¹² KARULOVÁ, Dana. 2015. RE: ITlib [elektronická pošta]. Message to: Renata Salátová. 20. srpna 2015 [cit. 2014-08-21]. Osobní komunikace.

	(tlačené vydanie)
--	-------------------

Bulletin Slovenskej asociácie knižníc

Na www stránkách jsou tyto informace: redakční rada, pokyny pro autory, základní informace. Redakce neuvádí bližší charakteristiku časopisu (ani na webových stránkách). Bulletin vychází 4x ročně. Elektronický archiv čísel je od roku 1993 (v tomto roce vyšlo první číslo časopisu). Archiv umožňuje získat náhled čísel online i ve formátu pdf. Díky tomu lze zjistit, že zpočátku vydavatelé používali název Slovenská asociácia knižníc: bulletin. Současný název se poprvé objevil s prvním číslem v roce 1997, tedy v pátém ročníku. Má čtyři hlavní rubriky, které se opakují: Články, Informácie, Zahraničná spolupráca, Personálie.

NÁZEV	Bulletin Slovenskej asociácie knižníc
ROK VYDÁNÍ	1993
PERIODICITA	4 čísla ročně
VYDAVATEL	Slovenská asociácia knižníc
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	slovenština
RECENZOVANÝ	ne
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	obojí
WEBOVÁ STRÁNKA	http://www.sakba.sk/bulletin/
SOCIÁLNÍ SÍŤE	ne
ISSN	1335-7905

Bulletin Univerzitetnej knižnice v Bratislave

Bulletin vychází od roku 1996, poté následovala dvouletá přestávka ve vydávání. Místo toho vycházelo periodikum Aktuality-informácie z knižničnej a informačnej vedy a to až do roku 2004. Bulletin v současné podobě a pod názvem Bulletin Univerzitetnej knižnice v Bratislave tedy vychází od roku 2005. Informuje přímo o akcích v Univerzitetnej knižnici v Bratislave, má pravidlené rubriky. Informácie z UKB, Informácie zo seminárov a porád, Informácie zo zahraničia, Rozne, Personálie aj. Každých pět let je jeho přílohou abecední, autorský a tematický rejstřík. (Popová, 2012)

NÁZEV	Bulletin Univerzitetnej knižnice v Bratislavě
ROK VYDÁNÍ	1996
PERIODICITA	2 čísla ročně
VYDAVATEL	Univerzitná knižnica
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	slovenština
RECENZOVANÝ	ne
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	obojí
WEBOVÁ STRÁNKA	http://www.ulib.sk/sk/publikacie-ukb/bulletin-univerzitetnej-kniznice-v-bratislave/
SOCIÁLNÍ SÍŤ	ne
ISSN	1210-2016

Informačný bulletin Slovenskej akadémie vied

Tento informační bulletin je určen pro pracovníky knihoven v síti Slovenské akademie věd a pro zaměstnance této instituce. Hlavní náplní periodika je informovat o službách knihovny, dostupných databázích, publikační činnosti pracovníků Slovenské akademie věd, atd.

NÁZEV	Informačný bulletin SAV
ROK VYDÁNÍ	1970
PERIODICITA	2 čísla ročně, mimořádně jako dvojčíslo
VYDAVATEL	Slovenská akadémia vied
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	slovenština
RECENZOVANÝ	ne
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	obojí
WEBOVÁ STRÁNKA	http://www.sav.sk/?lang=sk&doc=journal-list&journal_no=89
SOCIÁLNÍ SÍŤE	ne
ISSN	0139-9993

Bibliotheca Universitatis

Časopis **Bibliotheca Universitatis** je vydáván Univerzitní knihovnou Univerzity Matěje Bela (UMB) v Banskej Bystrici a má seznámit se svými službami uživatele této knihovny. Prvních sedm ročníků vychází čtyřikrát ročně, od osmého ročníku vychází 2x ročně, vždy na začátku semestru. Součástí časopisu je příloha *Informačné listy EDC*.¹³ Od akademického roku 2015-2016 je tato příloha nahrazena rubrikou *Európské dokumentačné centrum informuje*. Jde o elektronické periodikum, jednotlivá čísla jsou dostupná ve formátu pdf.

¹³ http://www.sakba.sk/bulletin/2015/SAK_2015_2.pdf

NÁZEV	Bibliotheca Universitatis
ROK VYDÁNÍ	2005
PERIODICITA	2 čísla ročně
VYDAVATEL	Univerzitná knižnica UMB v Banskej Bystrici
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	slovenština
RECENZOVANÝ	ne
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	obojí
WEBOVÁ STRÁNKA	http://www.library.umb.sk/bibliotheca-universitatis/
SOCIÁLNÍ SÍTĚ	ne
ISSN	1337-4753

6.3 Časopisy s regionální působností v České republice

Duha: informace o knihách a knihovnách z Moravy

Časopis vychází v tištěné i elektronické podobě. Jeho vydavatelem je Moravská zemská knihovna v Brně. Vychází jednou za čtvrt roku a je zaměřen na všechny typy knihoven zvláště v Jihomoravském kraji. Přístupný je na webové stránce <http://duha.mzk.cz>. Na webových stránkách zveřejňuje seznam nejčtenějších článků, dále uvádí, že je regionálním časopisem.

NÁZEV	Duha: informace o knihách a knihovnách z Moravy
ROK VYDÁNÍ	1987
PERIODICITA	4 čísla ročně
VYDAVATEL	Moravská zemská knihovna v Brně
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	čeština
RECENZOVANÝ	ne
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	obojí
WEBOVÁ STRÁNKA	http://duha.mzk.cz/
SOCIÁLNÍ SÍŤ	ne
ISSN	0862-1985 (print), 1804-4255 (on-line)

PLŽ

PLŽ je zkratka, kterou objasňuje podnázev časopisu Plzeňský literární život. Měsíčník je vydáván Knihovnou města Plzně společně s organizací Pro Libris ve spolupráci s ASON klubem a Kruhem přátel knižní kultury. Vychází dvanáctkrát ročně. Nemá vlastní webové stránky, ale je zveřejňován ve formátu pdf a flipbook na webových stránkách města Plzně. Předchůdce časopisu Plž je časopis Pramen.

NÁZEV	PLŽ: plzeňský literární život
ROK VYDÁNÍ	2003
PERIODICITA	12 čísel ročně
VYDAVATEL	Knihovna města Plzně
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	čeština
RECENZOVANÝ	ne
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	obojí
WEBOVÁ STRÁNKA	http://www.knihovna.plzen.eu/publikace.php#plz
SOCIÁLNÍ SÍTĚ	ne
ISSN	1213-9890

ZVUK Zlínského kraje: časopis pro kulturu a společenské dění

Vychází od roku 1990. Vydává ho Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně, Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, Muzeum regionu Valašsko, Slovácké muzeum Uherské Hradiště a Muzeum Kroměřížska. Je to časopis pro kulturně společenské dění v tomto regionu. Témata týkající se našeho oboru jsou zde publikována zřídka. Vychází jako tištěný časopis s barevnou obálkou, v současnosti jsou na webu Krajské knihovny F. Bartoše ve Zlíně čísla z let 1991-2011 ve formátu pdf.

NÁZEV	ZVUK Zlínského kraje: časopis pro kulturu a společenské dění
ROK VYDÁNÍ	1990
PERIODICITA	2 čísla ročně
VYDAVATEL	Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	čeština
RECENZOVANÝ	ne
OPEN ACCES	ne
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	obojí
WEBOVÁ STRÁNKA	http://www.kfbz.cz/zvuk-zlinskeho-kraje-casopis-pro-kulturu-spolecenske-deni
SOCIÁLNÍ SÍŤ	ne
ISSN	1214-0139

SvětLIK: svět libereckých knihoven

Časopis SvětLIK je vydáván od roku 2003 Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci. Časopis vychází v tištěné i elektronické formě. Na webových stránkách Krajské vědecké knihovny v Liberci jsou dostupná čísla časopisu od r. 2011. Má svoje pravidelné rubriky: Svět libereckých knihoven, Svět veletrhů a soutěží, Svět mladé literatury aj. Bohužel nemá vlastní webové stránky. Čísla časopisu jsou dostupná na webových stránkách Krajské vědecké knihovny v Liberci ve formátu pdf. Knihovnický obsah časopisu je doplněn informacemi o literárním, divadelním a dalším kulturním děním, recenzemi a ukázkami literární tvorby.

NÁZEV	SvětLIK – svět libereckých knihoven
ROK VYDÁNÍ	2003
PERIODICITA	4 čísla ročně
VYDAVATEL	Krajská vědecká knihovna v Liberci
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	čeština
RECENZOVANÝ	ne
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	obojí
WEBOVÁ STRÁNKA	http://www.kvkli.cz/svetlik.html
SOCIÁLNÍ SÍŤ	ne
ISSN	1214-2751

Sova: časopis Regionální knihovny Karviná

Časopis je vydáván Regionální knihovnou Karviná a vychází čtyřikrát ročně. Informuje hlavně o službách knihovny, o nových poznacích v našem oboru a o připravovaných akcích. Vychází od roku 2002. Na svých webových stránkách má obsah čísla, archiv čísel (všech), kontakty.

NÁZEV	Sova: časopis Regionální knihovny Karviná
ROK VYDÁNÍ	2002
PERIODICITA	4 čísla ročně
VYDAVATEL	Regionální knihovna Karviná
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	čeština
RECENZOVANÝ	ne
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	obojí
WEBOVÁ STRÁNKA	http://sova.rkka.cz/
SOCIÁLNÍ SÍTĚ	ne
ISSN	1214-6498 (elektronická verze)

Krok: kulturní revue Olomouckého kraje

Časopis je vydáván Státní vědeckou knihovnou v Olomouci jako čtvrtletník od roku 2004. Původní název KROK – Knihovnická revue Olomouckého kraje. Od roku 2010 časopis rozšířil svoji koncepci a přidal podnázev Kulturní revue Olomouckého kraje. Cíl periodika tkví v kultivaci vztahu obyvatel Olomouckého kraje k regionálním hodnotám (např. historické dědictví). Na vydávání časopisu se kromě SVK Olomouc podílí i další příspěvkové organizace ve správě Odboru kultury a památkové péče Olomouckého kraje nebo se sídlem v Olomouci. Časopis je k dispozici zdarma. (Neumann, 2012)

NÁZEV	KROK: kulturní revue Olomouckého kraje
ROK VYDÁNÍ	2004
PERIODICITA	4 čísla ročně
VYDAVATEL	Státní vědecká knihovna v Olomouci
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	čeština
RECENZOVANÝ	ne
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	tištěný / elektronický
WEBOVÁ STRÁNKA	http://www.vkol.cz/data/soubory/krok/krok2015-1.pdf
SOCIÁLNÍ SÍŤ	ne
ISSN	1214-6420 (tištěná verze) 1214-648X (elektronická verze)

Knihovnický zpravodaj Vysočina

Tento regionální knihovnický časopis začal vycházet v roce 2001 v Knihovně Matěje Sychry ve Žďáře nad Sázavou. Zpočátku sloužil jako občasník či „informatorium“ o dění ve žďárské knihovně. Je vydáván elektronicky. Od roku 2003 se k vydávání periodika připojila Krajská knihovna Vysočiny. Mění se periodicita vydávání na čtyři čísla ročně. (Vaníček, 2013) Články jsou rozděleny tematicky do jednotlivých rubrik. Je určen také „neknihovníkům“. Jsou zde témata pro čtenáře, které zajímají novinky ve světě knižním i nakladatelském. Na webových stránkách má umístěn Archiv, Dokumenty ke stažení, Aktuální číslo a Region.

NÁZEV	Knihovnický zpravodaj Vysočina
ROK VYDÁNÍ	2001
PERIODICITA	4 čísla ročně
VYDAVATEL	Krajská knihovna Vysočiny
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	čeština
RECENZOVANÝ	ne
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	elektronicky
WEBOVÁ STRÁNKA	http://kzv.kkvysociny.cz/
SOCIÁLNÍ SÍŤ	ne
ISSN	ISSN 1213-82311

U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královohradeckého kraje

U nás je regionální knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje. Vychází již od roku 1986. V tomto roce začala Státní vědecká knihovna Zdeňka Nejedlého v Hradci Králové vydávat Zpravodaj jednotné soustavy knihoven Východočeského kraje. Ten vycházel až do roku 1990. V dubnu 1990 vyšlo první číslo nového knihovnicko-informačního zpravodaje východních Čech U nás. V průběhu devadesátých let časopis vycházel nepravidelně, v letech 1991–2001 vyšlo 38 čísel. V souvislosti se změnou administrativního uspořádání ČR byla změněna působnost zpravodaje, což se odrazilo i ve změně pod názvu (od r. 2002): knihovnicko–informační zpravodaj Královohradeckého kraje. Tento knihovnický časopis je součástí regionálních služeb knihoven Královéhradeckého kraje. Od roku 2002 se vydává rozšířená elektronická verze. Plné texty jsou na webu knihovny. Zpravodaj je koncipován jako součást vzdělávací a informační činnosti krajské knihovny a je rozšiřován do knihoven kraje v tištěné podobě. Pravidelné rubriky: Na slovíčko, Šumné knihovny, Naše téma, Jak na to?, Nové trendy, Stalo se aj. (Blažková, 2013). Na webových stránkách je stručná historie zpravodaje, archiv čísel, rejstříky, vyhledávání aj.

NÁZEV	U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královohradeckého kraje
ROK VYDÁNÍ	1986, pod tímto názvem od roku 1990
PERIODICITA	4 čísla ročně
VYDAVATEL	Studijní vědecká knihovna v Hradci Králové
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	čeština
RECENZOVANÝ	ne
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	obojí
WEBOVÁ STRÁNKA	http://unas.svkhk.cz
SOCIÁLNÍ SÍTĚ	ne
ISSN	0862-9366

OKOO: občasník knihoven okresu Opava

Vychází od roku 2005. Periodicita je 3 čísla ročně. Není to odborné oborové periodikum, spíše informuje o aktivitách knihoven na území okresu Opava. Má pravidelné rubriky: Aktuálně, Recenze a Závěrem.(Bornová, 2012)

NÁZEV	OKOO : občasník knihoven okresu Opava
ROK VYDÁNÍ	2005
PERIODICITA	občasník
VYDAVATEL	Knihovna Petra Bezruče v Opavě
JAZYK PŘÍSPĚVKŮ	čeština
RECENZOVANÝ	ne
OPEN ACCES	ano
TIŠTĚNÝ/ELEKTRONICKÝ	elektronický
WEBOVÁ STRÁNKA	http://www.okpb.cz/okoo/index.php?doc=/okoo_04_2010/01_01_uvodnik.htm
SOCIÁLNÍ SÍTĚ	ne
ISSN	ISSN 1801-7029

6.5 Časopisy s regionální působností na Slovensku

Slovenská periodika jsou seřazena dle jednotlivých krajů. Všechny podklady jsou čerpány z Bulletinu SAK a jde o časopisy vycházející v období 2009-2012.

KOŠICKÝ A PREŠOVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ¹⁴

TITUL	VYDAVATEL	VYDÁVÁNO OD	PERIODICITA
Knihovnický poradca	Zemplínská knižnica v Trebišove	2008–	2 čísla ročně (poslední z roku 2010)
Knihovník ¹⁵	Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach	1979–	2 čísla ročně

¹⁴ <http://www.sakba.sk/bulletin/?rok=2009&cislo=3>

¹⁵ <http://www.vkjb.sk/index.php?ids=37>

TRNAVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ¹⁶

TITUL	VYDAVATEL	VYDÁVÁNO OD	PERIODICITA
Čaruška : časopis mladých čitateľov	Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave	1995–	2 čísla ročne
Knihovnícky obzor: metodicko-inštruktážny časopis pre knihovníkov verejných knižníc okresu Galanta	Okresná knižnica Galanta	1984–	2 čísla ročne
Knižničný spravodajca : časopis pre verejné knižnice v regióne	Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave	1973–	2 čísla ročne
Metodický list	Záhorská knižnica	1967–	2 čísla ročne

ŽILINSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ¹⁷

TITUL	VYDAVATEL	VYDÁVÁNO OD	PERIODICITA
Kysucký knihovník	Kysucká knižnica v Čadci	2004–	nepravidelne
Priateľ knižníc	Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne	2009–	2 čísla ročne
Krjela	Liptovská knižnica Gašpara Fejerpataky-Belopotockého v Liptovskom Mikuláši	2001–	2x/8x ročne
Podduklianský knihovník ¹⁸	Podduklianska knižnica vo Svidníku	2010–	4 čísla ročne

NITRANSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ¹⁹

TITUL	VYDAVATEL	VYDÁVÁNO OD	PERIODICITA
Život knižníc	Krajská knižnica K. Kmeťka	1997–	nepravidelne
Knihovník	Tribečská knižnica v Topoľčanoch	1988–	2 čísla ročne

BRATISLAVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ²⁰

¹⁶ http://www.sakba.sk/bulletin/2009/SAK_2009_2.pdf

¹⁷ http://www.sakba.sk/bulletin/2010/SAK_2010_1.pdf

¹⁸ <http://www.sakba.sk/bulletin/?rok=2010&cislo=2>

¹⁹ http://www.sakba.sk/bulletin/2011/SAK_2011_1.pdf

TITUL	VYDAVATEL	VYDÁVÁNO OD	PERIODICITA
OČK(o) - Okresný Časopis Knihovníkov (o)	Malokarpatská knižnica v Penzinku	1995–	nepravidelně
Občasník knihovníkov Bratislavského kraja	Verejná knižnica Ružinov a Krajská pobočka Spolku slovenských knihovníkov v Bratislavskom kraji	2000–	2 čísla ročně

BANSKOBYSTRICKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ²¹

TITUL	VYDAVATEL	VYDÁVÁNO OD	PERIODICITA
DŽUSIK ²²	Verejná knižnica Michala Kováča v Banskej Bystrici	2006–	2 čísla ročně
Knihovnícke informácie	Verejná knižnica Michala Kováča v Banskej Bystrici	???	nepravidelná
Metodický spravodaj	Novohradská knižnica v Lučenci	????	2 čísla ročně (poslední číslo 2/2013)
Knížničné noviny ²³	Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici	2000–	občasník

TRENČÍNSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ²⁴

TITUL	VYDAVATEL	VYDÁVÁNO OD	PERIODICITA
Knihovník	Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne	2009–	2 čísla ročně

²⁰ http://www.sakba.sk/bulletin/2011/SAK_2011_3.pdf

²¹ <http://www.sakba.sk/bulletin/?rok=2009&cislo=4>

²² <http://www.vkmk.sk/download.php?sekce=35>

²³ <http://www.svkbb.eu/images/kn/KN2015-01.pdf>

²⁴ <http://www.vkmr.sk/buxus/docs/Knihovník%2015%202015.pdf>

6.6 Elektronická a tištěná periodika (výhody a nevýhody)

Z celkového počtu 33 oslovených redakcí oborových periodik odpovědělo 7 dotazovaných, že vychází pouze elektronicky, 3 jen v tištěné podobě a 23 periodik vychází v elektronické i tištěné podobě. Periodika vycházející pouze v elektronické podobě mají svůj vlastní obsah a jsou volně dostupné (open access).

Periodika, která vycházejí nejprve v tištěné a později v elektronické podobě, nejprve vydávají tištěné číslo a později ho převádějí do elektronické podoby, která je dostupná zdarma. Některá periodika nezveřejňují svoji elektronickou verzi ihned, ale nějakou dobu čekají, nebo e-časopis vydají jako supplementum (tzn. s doplněním anglického textu (Knihovna: knihovnická revue) či zveřejněním textu, který se již nevešel do tiskové verze (Bulletin SKIP). Jiná (například Čtenář) zveřejňují svoji elektronickou verzi souběžně s tištěnou, ale nejnovější online verze je dostupná pouze předplatitelům.

Jsou tedy tři druhy elektronického periodika: první zveřejňuje celý obsah (například Ikaros), druhé plné texty vybraných příspěvků (ITlib u aktuálního čísla), třetí jen obsah a anotace (Čtenář, pro předplatitele celé aktuální číslo, pro ostatní uživatele jsou v plné elektronické verzi přístupná čísla šest měsíců od vydání²⁵). (Jedličková, 1999)

Výhody elektronického publikování:

- Publikace je dostupná jako open access větší skupině čtenářů (neplatí v případě předplatného. Vyjma časopisu Čtenář není u žádného analyzovaného českého či slovenského oborového periodika zpoplatněna elektronická verze).
- Čtenář má všechny potřebné informace na jednom místě (včetně archivu čísel) a může si libovolně vyhledávat.
- Vyhledávání dle rejstříků (autorského, názvového, tematického aj.).
- Možnosti elektronického publikování: hypertextualita, multimedialita, vyhledávací nástroje.
- Aktuálnost elektronického periodika. Obsah lze upravovat i po zveřejnění čísla.

²⁵ <http://ctenar.svkkk.cz/>

- Menší finanční náročnost (nemusí se například vybírat a platit tiskárna, ušetří se za distribuci periodika či za skladovací prostory).
- Možnost snadného uvádění komentářů k příspěvkům – dobré zajištění zpětné vazby (komunikace mezi čtenáři a periodikem). Zpětná vazba může být vyžádaná (redakce chce, aby čtenář napsal svůj názor či připomínku) a nevyžádaná (čtenář píše sám z vlastní iniciativy). (Bednář, 2011, s. 20). Může se jednat o komentáře pod článkem či ohodnocení článku (například známkou).
- Možnost přečíst si periodikum i pomocí chytrých mobilů, čteček apod.
- Je zde možnost blogování, tzn. umístění blogů (např. časopis Inflow má na svých stránkách tuto možnost).

Nevýhody elektronického publikování:

- Je závislé na internetu, na CMS (systém pro správu obsahu) nebo redakčním systému²⁶ (Bednář, 2001).
- Není dobré zde umístit dlouhé příspěvky, neboť čtenář ztrácí pozornost po určité době.
- Zastarávání formátů.
- Možnost napadení ze strany internetových pirátů.
- Ke čtení je nutné potřebné technické vybavení.
- Aby byl elektronický časopis uživatelsky přívětivý, musí být publikován v určitých formátech.
- Nutnost koupit redakční systém. Některé redakční systémy lze samozřejmě stáhnout zdarma, ale již k nim není prováděn servis.
- Pokud se změní redakční systém elektronického periodika, může dojít ke ztrátě starších příspěvků (pokud nemají přiděleno DOI²⁷).
-

²⁶ Systém pro správu obsahu (CMS) a redakční systém se používají jako synonyma. Redakční systém je specifický systém používaný v redakcích elektronických časopisů. Má oproti CMS určité specifické funkce. CMS je obecnější označení pro systém správy webu (Bednář, 2011). Viz také: <http://www.adaptic.cz/znalosti/slovnicek/cms/>

²⁷ Digital object identifier (DOI) <http://www.doi.org/>

Výhody tištěných periodik:

- Nemění se formát.
- Budou zde i pro budoucí generace (například v rámci konzervačního /archivního fondu knihovny).
- Jsou známy a prozkoumány vlastnosti papíru.
- Nejsou závislá na technickém vybavení.
- Je možno se jimi prezentovat v rámci mediálního partnerství (rozdávání výtisků).
- Lze umístit i dlouhé příspěvky.
- Na obálky lze umístit trvalou reklamu a upoutávku, která tam zůstane „napořád“.

Nevýhody tištěných periodik:

- Jsou finančně náročnější.
- Je potřeba více lidí k jejich vydávání.
- Na příspěvky nelze okamžitě reagovat v rámci komentářů a odezvy.
- Nemožnost pružně reagovat na aktuální události (ani v rámci komentářů).
- Je potřeba mít skladovací prostory.

7. Mezinárodní databáze a Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik

7.1 ERIH PLUS

ERIH PLUS (European Reference Index for the Humanities) je seznam vědeckých časopisů z oblasti **humanitních a sociálních věd**, kde lze dohledat základní informace o nich. Ke každému časopisu je přiřazena 1–2 vědecké disciplíny z oblasti humanitních a sociálních věd. Databáze ERIH PLUS je využívána jako jedna z **databází pro hodnocení výsledků výzkumných organizací** v České republice (viz tabulka níže).²⁸

ERIH PLUS má za cíl zvýšit viditelnost vysoce kvalitního výzkumu z oblasti humanitních společenských věd v Evropě a usnadnit přístup k evropským vědeckým časopisům. ERIH PLUS je nástupcem seznamu ERIH. Ten původně obsahoval pouze časopisy z oblasti humanitních věd.²⁹ Ke změně došlo na začátku července 2014. ERIH PLUS na rozdíl od předcházejícího seznamu má nové informace o časopisech, jako například eISSN, URL, status aj. Nyní zařazuje i časopisy vydávané mimo EU apod. (Tomanová, 2013)

Kritéria pro zařazování časopisů:³⁰

- proces externího recenzování (external peer review),
- akademická redakční rada složená z vědeckých pracovníků,
- platné ISSN (potvrzeno mezinárodní databází ISSN),
- vydávání původních vědeckých článků s abstrakty a adresami všech autorů v angličtině či v jiném jazyce příslušejícím k oboru,
- informace o autorech a jejich adresa,
- mezinárodní nebo národní autorství.

²⁸ <http://pez.cuni.cz/prehled/zdroj.php?id=711&lang=cs>

²⁹ <https://www.vse.cz/zpravodaj/1173>

³⁰ https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/erihplus/about/criteria_for_inclusion

Autorství je určováno na základě jednotlivých čísel vydaných za poslední dva roky (posuzuje NSD) :

- a) **mezinárodní** – méně než 2/3 autorů pochází ze země vydávání
- b) **národní** – více než 2/3 autorů pochází ze země vydávání
- c) **místní** – více než 2/3 autorů pochází ze stejné instituce, tento časopis není zařazen do ERIH PLUS

Ke kritériu autorství jsem připravila srovnávací tabulky časopisů Knihovna: knihovnická revue, ITlib, ProInflow (tento časopis je od roku 2015 v indexované databázi ERIH PLUS).

PROINFLOW	1/2013	2/2013	SPECIÁL 2013	1/2014	2/2014	1/2015
Celkový počet autorů	21	29	11	5	5	13
Z toho zahraničních	1	1	-	-	-	1
Čeští autoři (externí)	7	14	11	2	2	7
Čeští autoři (domácí)	13	14	-	2	3	5
Články v angličtině	1	0	-	1	2	1

Tabulka 9 Čeští a zahraniční autoři publikující v časopise Proinflow v období 2013-2015

KNIHOVNA: KNIHOVNICKÁ REVUE	1/2013	2/2013	1/2014	2/2014	1/2015
Celkový počet autorů	10	15	11	12	11
Z toho zahraničních	1	-	1	-	-
Čeští autoři (externí)	2	12	5	6	4
Čeští autoři (domácí)	7	3	5	6	7
Články v angličtině	-	-	3	3	2

Tabulka 10 Čeští a zahraniční autoři publikující v časopise Knihovna: knihovnická revue v období 2013-2015

ITLIB	1/2013	2/2013	3/2013	4/2013	1/2014	2/2014	3/2014	4/2014	1/2015
Celkový počet autorů	20	21	22	20	22	26	15	23	20
Z toho zahraničních	7	12	9	6	11	11	6	6	7
Slovenští autoři (domácí)	3	5	5	0	5	9	6	4	6
Slovenští autoři (externí)	6	7	8	16	8	6	4	8	7
Články v angličtině	2	0	0	0	0	2	0	1	0
Články v češtině	4	7	8	4	6	3	4	4	5

Tabulka 11 Čeští a zahraniční autoři publikující v časopise ITlib v období 2013-2015

7.2 Scopus

Scopus je bibliografická a citační databáze, vznikla v roce 2004. Je denně aktualizovaná. Báze dat sledovala (v září 2014) 21000 titulů od 5000 nakladatelů z celého světa. Zahrnovala k tomuto datu kolem 54 milionů záznamů. Nejstarší záznamy jsou z roku 1823. V databázi jsou dohledatelné časopisy od roku 1996 výše a bez přerušení, ovšem jen u těch zdrojů, jejichž obsah a další náležitosti jsou ve shodě s požadavky producenta. Časopisy, které byly do Scopus zahrnuty až po zveřejnění v r. 2004, jsou dostupné až od okamžiku zařazení daného titulu do databáze, starší ročníky tam nejsou zpětně vkládány.³¹

Žádost o indexaci časopisu do databáze Scopus může poslat redakce sama, nebo zažádat prostřednictvím Ústřední knihovny ČVUT. Doba hodnocení (rozhodování o přijetí či odmítnutí) se pohybuje od několika měsíců až do jednoho roku. V případě nepřijetí časopisu se lze do databáze Scopus přihlásit znovu. Důležitý je mezinárodní dosah titulu a jeho kvalita.

³¹ <http://knihovna.vsb.cz/sluzby/scopus.htm>

Titul by měl být vydáván minimálně dva roky před zasláním přihlášky.³² Lze zaslat i pre-evaluační formulář pro časopisy. Odborníci zkontrolují dodržení kritérií a poradí, jak napravit nedostatky.

Vyplnění přihlášky trvá dlouho. Kromě základních kritérií jako jsou název, recenzní řízení a jiné, je třeba znát historii časopisu (kdy začal vycházet, všechny editory a zástupce vydavatele, průměrný počet vědeckých článků a recenzovaných článků publikovaných za rok, indexování časopisu v jiné databázi). Dále se vkládají ukázkové články v pdf, zasílají se tři poslední čísla. Ukázkové časopisy musejí mít abstrakty v angličtině.

Způsob hodnocení probíhá tak, že se nejprve zkontrolují minimální kritéria STEP. Poté dochází k hodnocení časopisu CSAB (Content Selection and Advisory Board), která má 40 členů a hodnotí časopis z kvalitativního a kvantitativního hlediska.

Výsledek hodnocení může být: úplné přijetí, částečné odmítnutí (je možné výtky zapracovat a po stanovené době se znovu přihlásit), úplné odmítnutí (stává se zřídka).

Vydavatelství Elsevier a jeho pravidla pro zařazení do SCOPUSⁱ :

- názvy a abstrakta v angličtině,
- všechny citace v latinské abecedě,
- existence redakční politiky/konceptu časopisu,
- úroveň recenzování (peer-review). Příspěvek je recenzován minimálně dvěma recenzenty, nejlépe, když je to uvedeno i v tiráži časopisu,
- geografická pestrost redaktorů a autorů (např. mezinárodní složení redakční rady, autoři z různých zemí apod.)
- titul časopisu musí mít akademický přínos pro daný obor,
- srozumitelnost abstraktu,
- soulad příspěvků s tematikou/zaměřením časopisu,

³² <http://cz.elsevier.com/zarazeni-casopisu-do-databaze-scopus>

- srozumitelnost článků,
- citovanost redaktorů časopisu ve Scopusu,
- citovanost článků z časopisu ve Scopusu,
- pravidelné vydávání (vydávání není opožděno),
- obsah je dostupný online,
- posuzuje se úroveň homepage a homepage titulu musí být dostupná v angličtině,
- užší zaměření je velkou výhodou,
- výhodou mohou být čísla DOI, která se přidělují jednotlivým článkům:
<http://knihovna.cvut.cz/veda/doi-na-cvut/>

Webové stránky časopisu musí obsahovat:

- jména šéfredaktora, editorů, členů redakční rady, případně dalších spolupracovníků,
- pokyny pro autory, způsob zaslání článku, způsob komunikace s redakcí, kritéria posuzování článku,
- informace o recenzním řízení,
- prohlášení o publikační etice, včetně sankcí za její porušení,
- v případě open access publikování - poplatky za publikování článku,
- informace o dostupnosti plných textů,
- informace o vydavateli. <http://knihovna.cvut.cz/veda/citacni-databaze/kriteria-scopus-pro-casopis.html>.

7.3 Web of science

Databáze Web of Science je výběrová citační databáze pokrývající vysoce odborné mezinárodní i regionální časopisy z oblastí přírodních věd, společenských věd, humanitních věd a umění vydávaná společností Thomas Reuters. Obsahuje také sledování citovanosti vědeckých článků i pravidelné aktualizace bibliografických údajů (včetně abstraktu).

Při hodnocení časopisu se berou v potaz kvantitativní i kvalitativní údaje. Hodnoceny jsou publikační standardy, redakční rada, mezinárodní rozmanitost autorů aj. Při hodnocení se předkládá aktuální číslo (v tištěné nebo elektronické podobě). Vydavatel je povinen dodat tři po sobě jdoucí čísla. (Burešová, 2013)

Základní standardy pro přijetí:

- dodržování termínů vydávání (časopis se nesmí zpozdít a musí být zasílán včas do Thomas Reuters),
- mezinárodní publikační standardy (například informace o autorech, informativní titul časopisu aj.),
- recenzní řízení (ucelené recenzní řízení),
- redakční obsah (obohacující databázi Web of Science),
- mezinárodní rozmanitost (autoři, editoři i členové redakční rady),
- angličtina (minimálně abstrakta a bibliografické informace, lépe plné texty),
- regionální časopisy (Thomas Reuters několik z nich každoročně zařazuje, pravidla jsou stejná jako u mezinárodních),

- citační analýza (u nových časopisů se bere v potaz citační záznamy přispívajících autorů a členů redakční rady),
- společenské vědy (citovanost v oblasti společenských věd je nižší než například v oblasti přírodních věd),
- humanitní vědy (nejsou požadovány plné texty v angličtině, pokud lokální zaměření periodika znemožňuje její užití).

U elektronických časopisů je důležité: titul, název, rok vydání, ročník, číslo (je-li uvedeno), název článku nebo číslo článku (jako číslo článku by nemělo být uváděno DOI), autoři (jméno a adresa instituce), dále všechny identifikátory.

7. 4. Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik Rady pro vědu, výzkum a inovace vlády České republiky

Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR (dále Seznam) byl původně vytvořen z důvodu rozhodnutí Rady pro vědu, výzkum a inovace na 230 zasedání této rady 8. února 2008. Aktualizace Seznamu byla provedena v letech 2009, 2010, 2013, 2014.

Kód výsledku	Druhy výsledku	Bodové ohodnocení	Poznámka
<i>Jimp</i>	Článek v impaktované časopise (zahrnutí v databázi Journals Citation Reports)	10-305	Hodnota se vypočítává na základě impakt faktoru (IF) časopisu. Více na: http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=495942
<i>Jsc</i>	Článek zahrnutý v databázi SCOPUS	10-305	Hodnota se počítá podobně jako hodnota <i>Jimp</i> na základě indexu SJR daného časopisu.
<i>Jneimp</i>	Článek zahrnutý v databázi ERIH PLUS	Dle oboru	Hodnotí se pouze pro společenské a humanitní vědy – v klasifikaci začínající písmenem A
<i>Jrec</i>	Článek v českém recenzovaném časopise	4	Časopisy zahrnuté na Pozitivní seznam RVVI – hodnotí se pouze pro některé společenské a humanitní vědy

Tabulka 12 Druhy výsledků a jejich bodové ohodnocení dle metodiky pro léta 2013–2015 (část tabulky čerpána z <http://knihovna.cvut.cz/veda/hodnoceni-vavai/>)

Oborové časopisy Knihovna: knihovnická revue a ProInflow byly do Seznamu zařazeny v roce 2010. Byly zde až do roku 2014, kdy z rozhodnutí byla RVVI 290. zasedání (dne 31. 1. 2014) tato oborová periodika z tohoto Seznamu vyškrtnuta a to bez udání důvodů a bez jakéhokoliv oznámení o vyřazení. Na Seznamu tudíž není v současné době jediné oborové periodikum.

Po vyplnění a zaslání přihlášky na Úřad vlády ČR v řádném termínu došlo ke kontrole těchto údajů:

- Údaje uvedené v dotazníku byly porovnávány s údaji registrovanými u Českého národního střediska ISSN kódů (katalog Národní technické knihovny). Jedná se o: název periodika, ISSN, název vydavatele, roční periodicitu, splnění evidenční povinnosti dle zákona 46/2000 Sb. (pouze u periodik vycházejících minimálně 2x v kalendářním roce), evidenční číslo přidělené Ministerstvem kultury vycházející se stejného zákona. Dále evidence povinných výtisků u některého z určených příjemců.
- RVVI si vyžádala stanovisko svého poradního orgánu pro společenské a humanitní vědy, případně dalších orgánů či institucí a provedla kontrolu periodika.
- Periodika, která jsou zařazena na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik mají tuto skutečnost uvést vhodnou a důstojnou formou v časopise a na internetových stránkách. Dále mohou uvést při reklamních, marketingových a sponzorských akcích. Mohou prostřednictvím oprávněné osoby písemně požádat o písemné vyřazení z tohoto Seznamu. Aktualizovaný seznam je platný do 31. 12. 2015.

Kritéria nezbytná pro zařazení periodika na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik. Na webových stránkách časopisu musí být:

- poslání časopisu,
- datum vzniku časopisu,
- jak často vychází (roční periodicitu),
- skutečnost, zda jde o recenzovaný odborný časopis,
- základní údaje o vydavateli,
- složení redakční rady a to včetně údajů, ze kterých vyplývá, že redakční rada má víc než polovinu členů externích (nejsou zaměstnanci vydavatele),
- pokyny pro autory (typy rukopisů, způsob doručování aj.),
- průběh recenzního řízení.

Publikování příspěvků:

- *U každé stati v časopise je explicitně vyznačeno (zařazením do sekce časopisu věnované určitému druhu statí, explicitním uvedením v záhlaví statí nebo jiným jednoznačným a snadno verifikovatelným způsobem), zda se jedná o vědeckou nebo přehledovou stať, či zda se jedná o stať jiného druhu.*
- *Původní vědecké nebo přehledové statí publikované v českém jazyce jsou doprovázeny abstrakty, z nichž alespoň jeden je uváděn v cizím jazyce (nejčastěji angličtina, francouzština, němčina, ruština, španělština).*
- *Původní vědecká nebo přehledová stať je publikována pouze po nezávislém recenzním řízení, ze kterého vzejdou nejméně dva posudky, přičemž ani jeden z recenzentů nesmí být pracovníkem stejného pracoviště jako autor či jeden ze spoluautorů nebo být jakýmkoliv jiným způsobem v konfliktu zájmů ohledně recenzované statí. Redakce je povinna archivovat posudky nejméně po dobu pěti let.*
- *Počet původních vědeckých nebo přehledových statí, jejichž autoři jsou afiliováni k určité instituci (ústavu, fakultě apod.), a to i ve spoluautorství s autory z jiných institucí, nesmí v kalendářním roce překročit jednu třetinu všech vědeckých nebo přehledových statí vydaných v časopise.³³*

³³ <http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=495942>

VÝZKUM

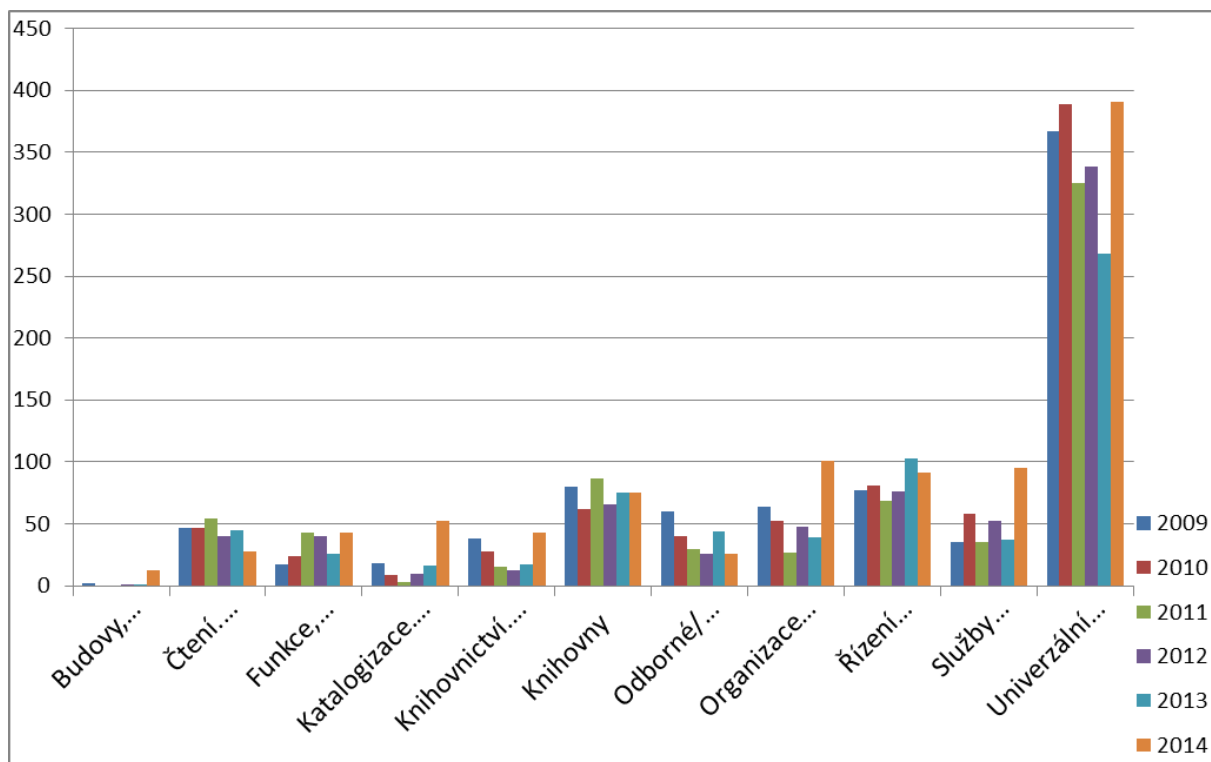
1. Témata v oborových periodikách – základní obsahová analýza

Tematické okruhy v knihovnických časopisech

Pro tematickou analýzu českých knihovnických periodik byla zvolena metoda konspektu, která je popsána na www.konspekt.nkp.cz. V analýze je srovnána četnost výskytu knihovnických a ostatních témat (s knihovnictvím a informační vědou propojených) v oborových periodikách v období 2009-2014. Na základě provedené analýzy byly vypracovány přehledové tabulky a grafy. Jsou v nich obsaženy údaje s názvem skupiny konspektu, počtem výskytu dané skupiny konspektu v určitém roce. Okruh časopisů podrobených této analýze je excerpován do databáze KKL (databáze Knihovny knihovnické literatury).

SKUPINA KONSPEKTU	POČET ČLÁNKŮ PODLE SKUPINY KONSPEKTU V JEDNOTLIVÝCH LETECH					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Budovy, areály a zařízení knihoven	2	0	0	1	1	13
Čtení. Četba	47	47	54	40	45	28
Funkce, význam a využívání knihoven	17	24	43	40	26	43
Katalogizace. Selekční jazyky	18	9	3	10	16	52
Knihovnictví. Informatika	38	28	15	13	17	43
Knihovny	80	62	87	66	75	75
Odborné/ speciální knihovny	60	40	30	26	44	26
Organizace knihoven a knihovnických fondů	64	52	27	48	39	101
Řízení knihoven	77	81	69	76	103	91
Služby knihoven	35	58	35	52	37	95
Univerzální knihovny. Veřejné knihovny	367	389	325	338	268	391

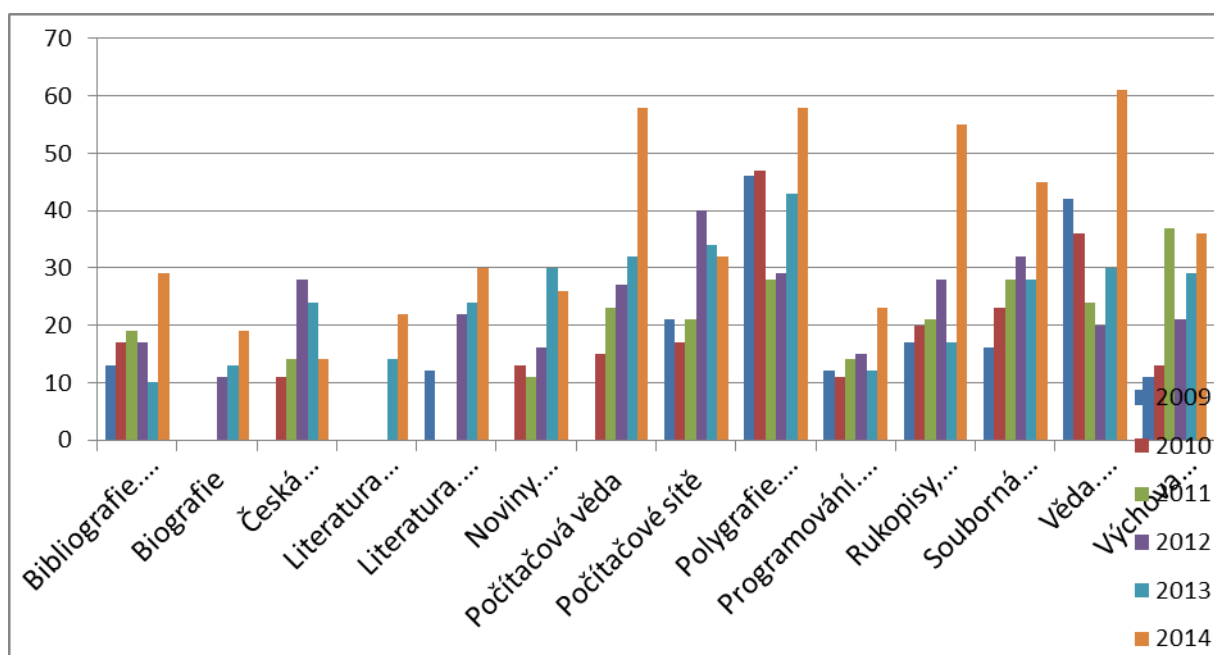
Tabulka 13 Knihovnická témata v českých knihovnických periodikách v období 2009–2014

Graf č. 4 Knihovnická témata v českých knihovnických periodikách v období 2009–2014

SKUPINA KONSPEKTU	POČET ČLÁNKŮ PODLE SKUPINY V JEDNOTLIVÝCH LETECH					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bibliografie. Katalogy	13	17	19	17	10	29
Biografie	0			11	13	19
Česká literatura (o ní)	0	11	14	28	24	14
Literatura pro děti a mládež (o ní)	0	0	0	0	14	22
Literatura. Literární život	12	0	0	22	24	30
Noviny. Tisk. Žurnalistika	0	13	11	16	30	26
Počítačová věda	0	15	23	27	32	58
Počítačové sítě	21	17	21	40	34	32
Polygrafie. Vydavatelství a knižní obchod	46	47	28	29	43	58
Programování. Software	12	11	14	15	12	23
Rukopisy, prvotisky, staré tisky	17	20	21	28	17	55
Souborná díla	16	23	28	32	28	45
Věda. Všeobecnosti	42	36	24	20	30	61
Výchova a vzdělávání	11	13	37	21	29	36

Tabulka 14 Ostatní témata v českých knihovnických periodikách v období 2009–2014

Graf č. 5 Ostatní témata v českých knihovnických periodikách v období 2009–2014

Spolupráce českých periodik se slovenskými autory: V českých časopisech bylo v období 2000–2014 publikováno **331 článků ve slovenštině** (českých článků z českých oborových časopisů je v databázi KKL v uvedeném období zastoupeno celkem 5197).

Spolupráce slovenských periodik s českými autory – ve slovenských knihovnických časopisech je **182 českých článků**, údaje jsou ze šesti periodik a jsou od roku 2000 do roku 2014.

2. Dotazník I

- 1) Vychází vaše periodikum elektronicky či v tištěné formě, ev. obojí?
- 2) Jak často vychází váš časopis?
- 3) Je vaše periodikum recenzované, nerecenzované či částečně recenzované?
- 4) Kolik členů má redakční rada vašeho časopisu?
- 5) Jak často se schází redakční rada vašeho časopisu?
- 6) Převažující vzdělání členů redakční rady?
- 7) Průměrný věk členů redakční rady?
- 8) Je členství v redakční radě funkcí čestnou nebo placenou?
- 9) Jaký druh komunikace používáte v rámci redakční rady?
- 10) Jaký druh komunikace preferujete?

- 11) Z čeho čerpáte náměty pro svoji práci?
 12) Kdo spravuje webové stránky časopisu?

Dotazník a jeho výsledky

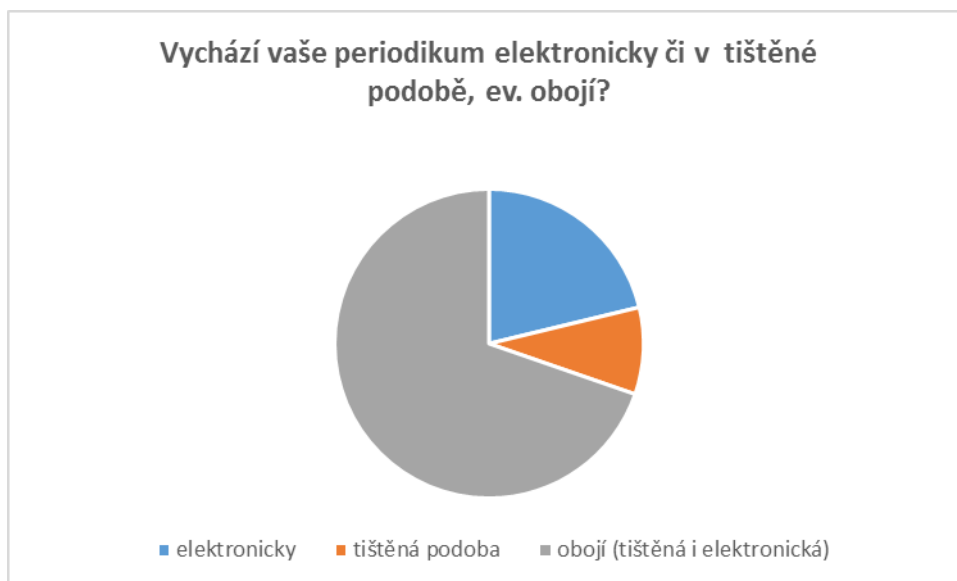
Průzkum knihovnických periodik probíhal v období listopad 2013 – leden 2014. Byla použita kvantitativní metoda průzkumu, tj. byla oslovena všechna knihovnická periodika v České a Slovenské republice. Kontakty na tato periodika byly čerpány z databáze Knihovny knihovnické literatury http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=06_Knihovnicka_a.htm.

Dotazník byl sestaven ve spolupráci s vedoucím práce doc. Papíkem. Bylo osloveno 33 redakcí, redakcím byl zaslán mail s žádostí o vyplnění dotazníku v rámci méj rigorozní práce. Bylo položeno 12 otázek s uzavřenými odpověďmi. Několik z nich umožňovalo více odpovědí. Vrátilo se 33 odpovědí, tj. návratnost dotazníku dosáhla 100 %. Výsledky průzkumu jsou následující:

1. Vychází vaše periodikum elektronicky či v tištěné podobě, ev. obojí?

Odpovědělo 7 dotazovaných redakcí, že vychází pouze elektronicky, 3 v tištěné podobě a 23 periodik vychází elektronicky i v tištěné podobě. Některá knihovnická periodika byla nucena z ekonomických důvodů přestat vydávat tištěnou verzi svého časopisu a uchýlit se pouze k elektronické publikaci. Jiná přistoupila na kompromis a časopis vydává nejprve v tištěné formě a po určité době jej převede na formu elektronickou (např. Knihovna: knihovnická revue). Elektronická forma je pak přístupná bezplatně všem. Další periodika (např. Čtenář) vychází v tištěné formě, ale aktuální elektronická verze je přístupná pouze předplatitelům a jiní uživatelé se k ní volně nedostanou.

FORMA	POČET
elektronicky	7
tištěná podoba	3
Obojí	23

Graf 6 Poměr tištěných a elektronických oborových periodik

2. Jak často vychází váš časopis?

Překvapivě nejvíce periodik vychází měsíčně (13), poté čtvrtletně (12) a nejmenší část pololetně (6). Žádnou odpověď neuvedly redakce dvou časopisů, s vysvětlením, že již nemají pravidelnou periodicitu. V posledních letech opět z ekonomických důvodů část knihovnických periodik musela svoji periodicitu omezit.

PERIODICITA	POČET ČASOPISŮ
měsíčně	13
čtvrtletně	12
pololetně	6
žádná odpověď	2

Graf 7 Periodicita vydávání časopisů

3. Je vaše periodikum recenzované nebo nerecenzované či částečně recenzované?

Z českých a slovenských knihovnických periodik je nerecenzováno 23, částečně recenzováno je 8, zcela recenzováno 0. Jedna odpověď byla, že redakce neví. Převahu nerecenzovaných periodik lze zcela pochopit. Proces recenzování a recenzních posudků má svá poměrně náročná pravidla, která časopis musí splnit. V našem oboru je jen úzký okruh „vhodných recenzentů“ a ti jsou časově velmi zaneprázdněni. Poté je to také otázka finančních možností časopisu. V ČR a SR není ještě zaběhnutá praxe, že autor (nikoliv periodikum) hradí si náklady za recenzní posudky a sám také platí periodiku za to, že svůj příspěvek může vůbec uveřejnit. Počet částečně recenzovaných periodik je velmi překvapující. Oficiálně jsou recenzovány 3 časopisy v ČR a jeden časopis na Slovensku. Lze předpokládat, že otázka byla špatně pochopena. Z výsledků vyplývá, že částečně recenzované časopisy byly především časopisy vydávání s měsíční periodicitou. To jsou časopisy, které vydávají recenze na publikace.

PERIODIKUM	POČET ČASOPISŮ
recenzované	0
nerecenzované	23
částečně recenzované	8
neví	2

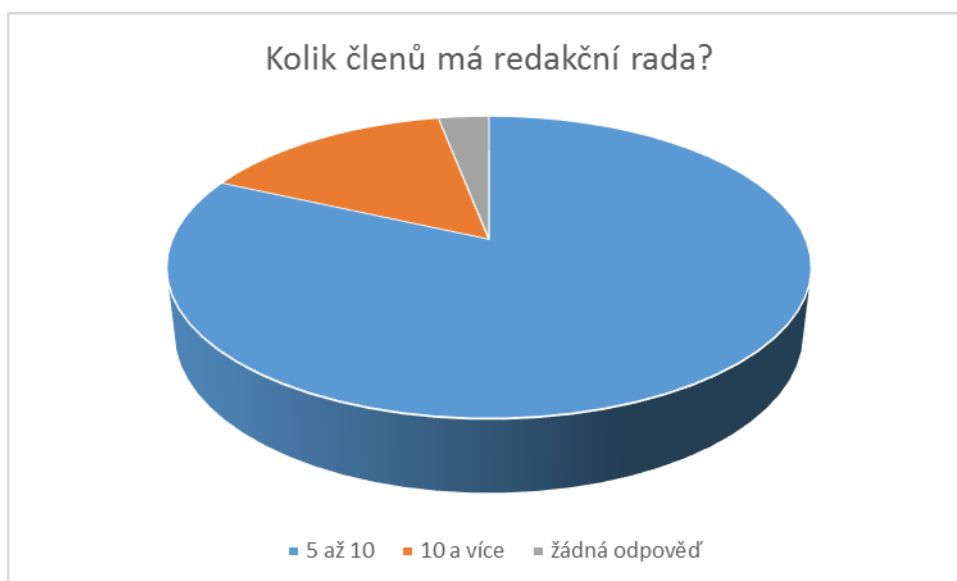

Graf 8 Recenzovaná a nerecenzovaná periodika

4. Kolik členů má redakční rada vašeho časopisu?

Největší počet (27 redakčních rad) má od 5 do 10 členů. Další (5) mají více než 10 členů. Jedna redakce neodpověděla.

POČET ČLENŮ REDAKČNÍ RADY	ODPOVĚDI REDAKČÍ
5 až 10	27
10 a více	5
žádná odpověď	1

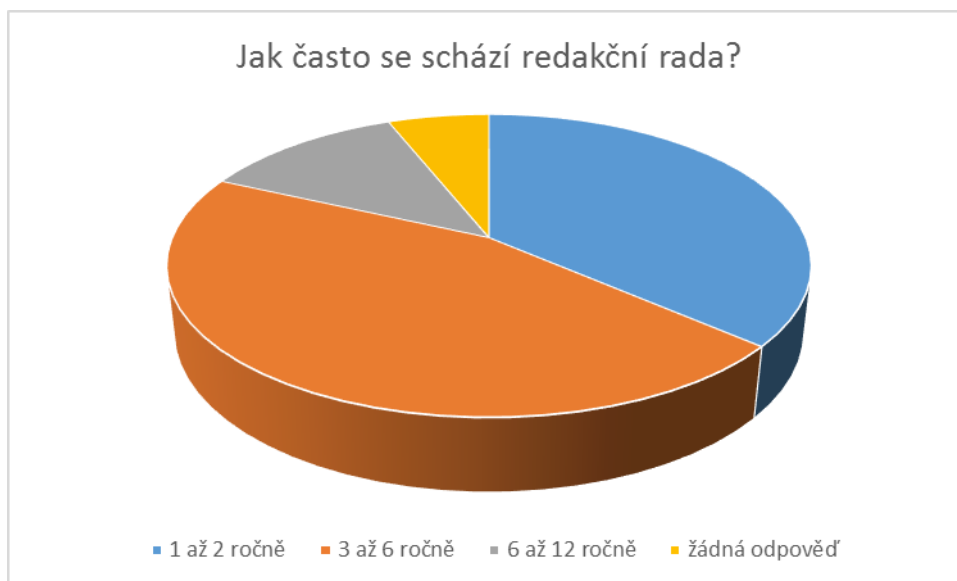

Graf 9 Počet členů redakčních rad oborových časopisů

5. Jak často se schází redakční rada?

Jako výkonná redaktorka jsem byla sama zvědava, jak často se scházejí v jiných časopisech. Odpovědi byly následující: 1–2krát ročně se schází 12 redakčních rad. Nejvýše 3–6krát ročně se schází 15 redakčních rad a 6–12krát ročně jen 4 redakční rady. Na tuto otázku neodpověděly redakce 2 periodik. Z vlastní zkušenosti vím, jak je obtížné skloubit termín redakční rady s pracovním vytížením jejích členů.

PERIODICITA	POČET
1 až 2 ročně	12
3 až 6 ročně	15
6 až 12 ročně	4
žádná odpověď	2

Graf 10 Počet redakčních rad oborových časopisů za rok

6. Převažující vzdělání členů redakční rady?

Zde bylo jednoznačně převažující vysokoškolské vzdělání, a to v 32 redakčních radách, pouze v jedné bylo převažující středoškolské vzdělání. K tomu bych doplnila, že jde o redakční radu, jejíž členové mají do 40 let věku. Je pochopitelné a důležité, aby v redakčních radách pracovali lidé, kteří mají jak vzdělání, tak zkušenosti z našeho oboru.

VZDĚLÁNÍ	POČET ODPOVĚDÍ
převažuje středoškolské	1
převažuje vysokoškolské	32

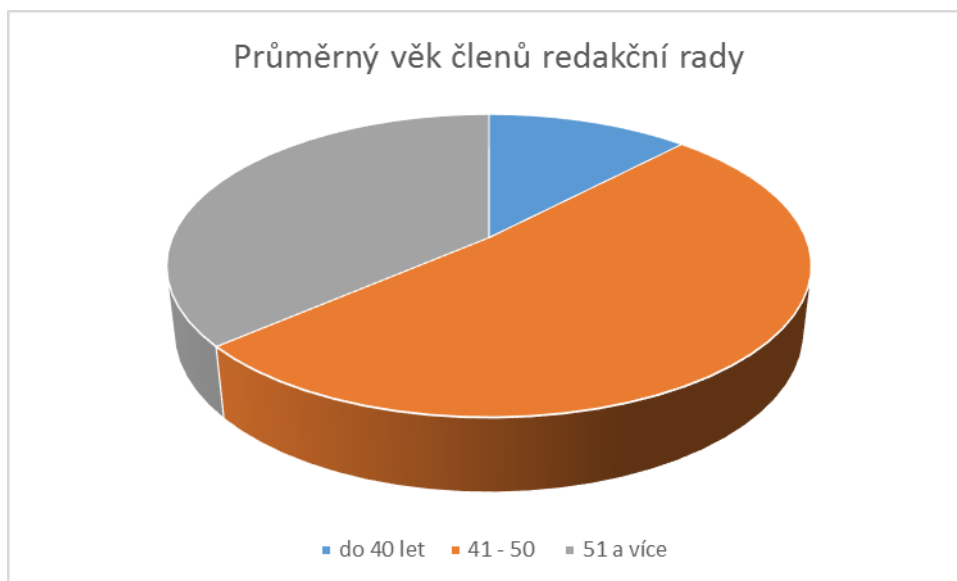

Graf 11 Převažující vzdělání členů redakčních rad

7. Průměrný věk členů redakční rady?

Nejvíce členů redakčních rad je ve věku od 41 do 50 let (17 periodik), potom následuje věk 51 a více let (12 periodik), nejméně redakčních rad má své členy ve věku do 40 let (4 periodika).

VĚK	POČET REDAKČNÍCH RAD
do 40 let	4
41 –50 let	17
51 a více let	12

Graf 12 Průměrný věk členů redakčních rad oborových časopisů

8. Je členství v redakční radě funkcí čestnou nebo placenou?

Funkci čestnou uvedlo 31 periodik, placenou 1 periodikum, neuvedeno v 1 případě.

FORMA ČLENSTVÍ	POČET REDAKČNÍCH RAD
čestná	31
placená	1
neuvedeno	1

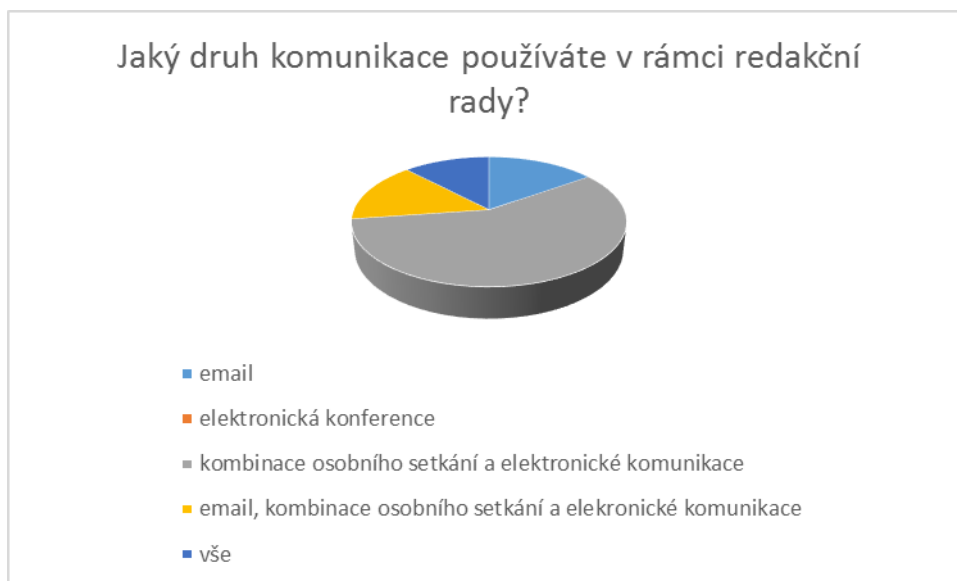

Graf 13 Členství v redakčních radách (čestné či placené)

9. Jaký druh komunikace používáte v rámci redakční rady?

U této otázky byla možnost výběru z více odpovědí. Pouze e-mail používá 5 periodik, elektronickou konferenci nevedlo žádné periodikum. Nejvíce (19 periodik) uvádělo kombinaci osobního setkání a elektronické komunikace. V 5 případech došlo na e-mail, kombinaci osobního setkání a elektronické komunikace. Ve 4 případech byly uvedeny všechny možnosti: e-mail, elektronická konference, kombinace osobního setkání a elektronické komunikace.

DRUH KOMUNIKACE	POČET ODPOVĚDÍ
e-mail	5
elektronická konference	0
kombinace osobního setkání a elektronické komunikace	19
e-mail, kombinace osobního setkání a elektronická komunikace	5
vše	4

Graf 14 Druh komunikace používaný v rámci redakčních rad oborových časopisů

10. Jaký druh komunikace preferujete?

Osobní setkání uvedla 4 periodika, elektronickou komunikaci 6 periodik, kombinaci osobního setkání a elektronické konference 23 periodik.

KOMUNIKACE	POČET ODPOVĚDÍ
osobní setkání	4
elektronická komunikace	6
kombinace osobního setkání a elektronické konference	23

Graf 15 Preferovaný druh komunikace v rámci redakčních rad oborových časopisů

11. Z čeho čerpáte náměty pro svoji práci?

Nejvíce redakcí čerpá z vlastních námětů (31), následuje vlastní iniciativa autorů (30), poté konference a odborné akce (25), reakce na aktuální dění, výročí, úmrtí apod. (21). K tomuto bych ráda dodala, že ne všechna periodika mají redaktory pracující na plný úvazek, proto se také nemohou zúčastňovat konferencí a odborných akcí.

NÁMĚTY	POČET ODPOVĚDÍ
konference a odborné akce	25
vlastní náměty	31
reakce na aktuální dění, výročí, úmrtí apod.	21
vlastní iniciativa autorů	30

Graf 16 Z čeho redakce čerpají náměty pro svoji práci

12. Kdo spravuje webové stránky časopisu?

32 periodik si je spravuje webové stránky časopisu vlastními silami, jen jedno jediné využívá externích služeb.

ZPŮSOB	POČET ODPOVĚDÍ
vlastními silami	32
externě	1

Graf 17 Správa webu oborových časopisů

3. Dotazník II

Pro druhý dotazník byla použita kvalitativní metoda a byla oslovena jen česká a slovenská periodika s celostátní působností. Dotazník byl odeslán do 13 redakcí. Návratnost byla 12 odpovědí, což je 92 %. Otázky byly uzavřené s možností jedné odpovědi, uzavřené s možností více odpovědí, a otázky otevřené, kde měly redakce možnost se vyjádřit. Dotazník proběhl v červenci a srpnu 2015 a kontakty byly čerpány z osobních zdrojů. Byli oslovení jmenovitě redaktoři periodik. Výsledky jsou prezentovány v tabulkách a formou grafů.

1. Jste české nebo slovenské periodikum?

Bylo osloveno 10 českých a tři slovenská periodika. Jedna redakce z českých celostátních oborových periodik neodpověděla.

ČESKÉ NEBO SLOVENSKÉ PERIODIKUM	POČET
české	9
slovenské	3

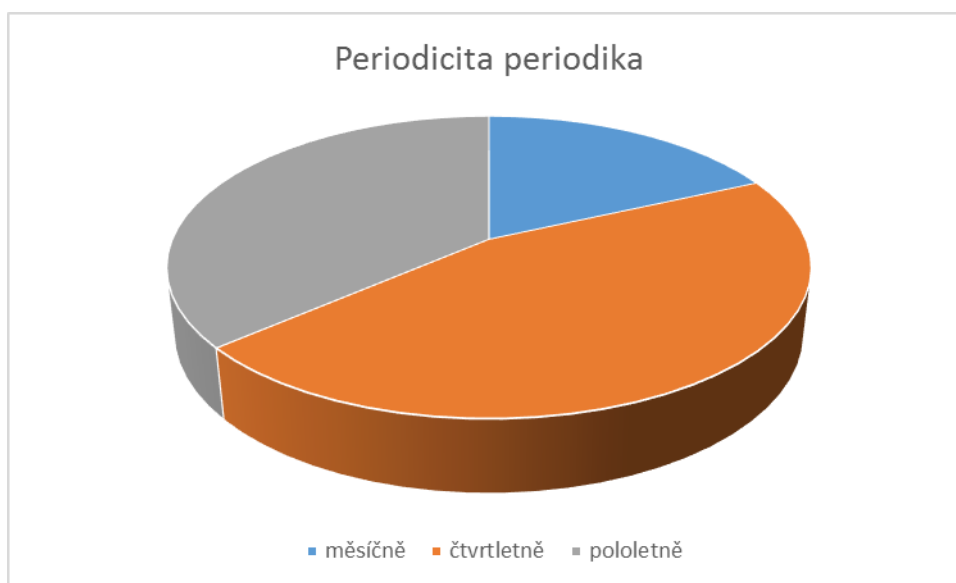

Graf 18 Česká a slovenská oborová periodika

2. Jak často vychází váš časopis?

Oslovených periodik (a následných odpovědí) nejvíce časopisů vychází čtvrtletně, poté pololetně, a nejméně měsíčně, 2 redakce napsaly, že jejich periodikum vychází nepravidelně (jedna redakce napsala, že periodikum vychází 5x ročně, a jedna uvedla 1x ročně).

PERIODICITA	POČET ODPOVĚDÍ
měsíčně	2
čtvrtletně	4
pololetně	4
jiná periodicita	2

Graf 19 Periodicita oslovených periodik

3. Jaký je náklad vašeho periodika (pouze u tištěných periodik)?

Na otázku odpovídaly redakce, které vydávají tištěná periodika. Nejméně bylo 150, nejvíce 1500 kusů.

POČET VÝTISKŮ	POČET PERIODIK
100–200	2
300–350	2
500	2
830	1
1500	1

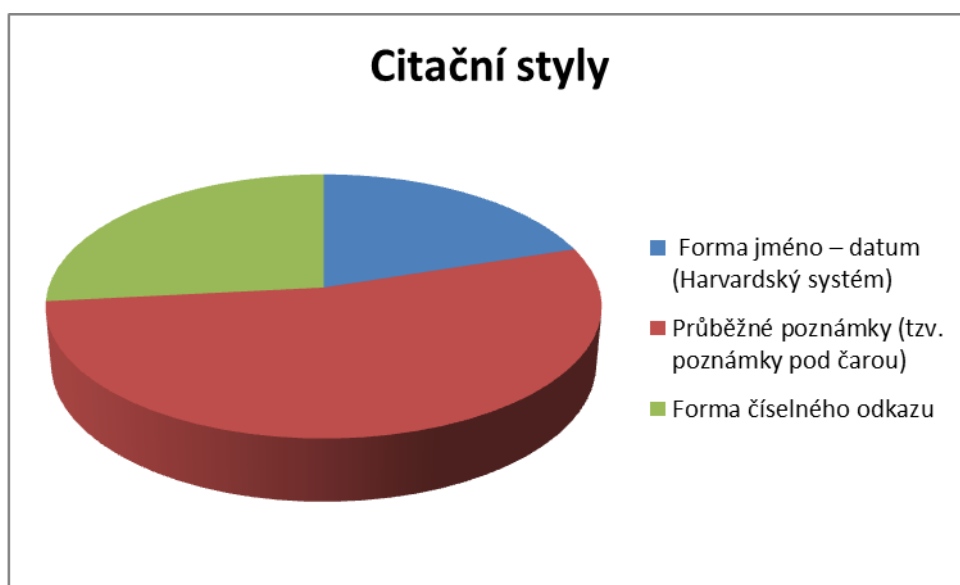

Graf 20 Počet výtisků tištěných oborových periodik

4. Jaký citační styl je používán ve vašem periodiku?

U této otázky některé redakce odpovídaly, že povolují více stylů. Jedna redakce napsala, že se řídí prozatím dle platné normy. Některé redakce volily více možností.

CITAČNÍ STYL	POČET ODPOVĚDÍ
Forma jméno – datum (Harvardský systém)	3
Průběžné poznámky (tzv. poznámky pod čarou)	8
Forma číselného odkazu	4

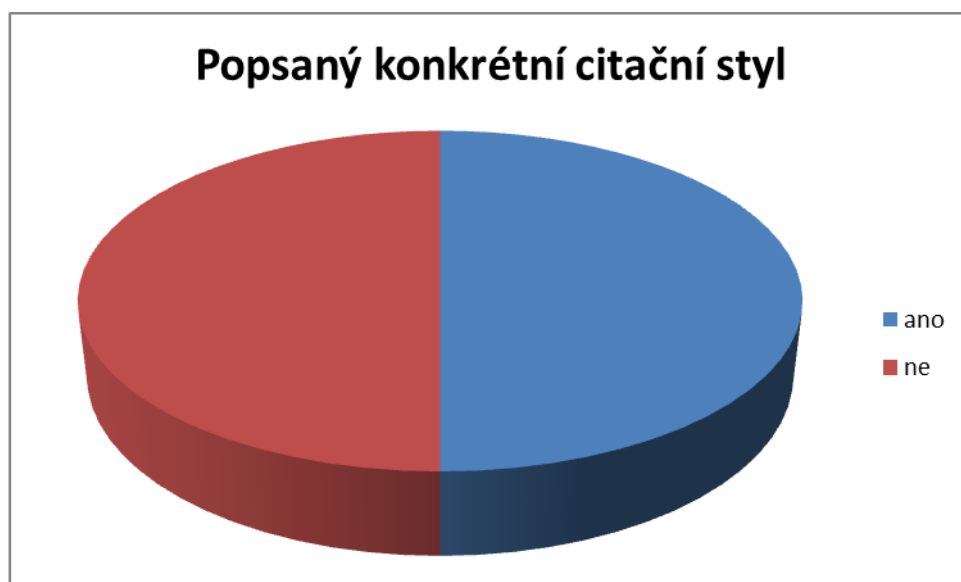

Graf 21 Citační styly v oborových časopisech

5. Máte na svých webových stránkách přesně popsán konkrétní citační styl, který vyžaduje vaše redakce?

Nadpoloviční většina oborových periodik nemá na svých stránkách popsán konkrétní citační styl, který vyžaduje. Autor je tedy nucen si přečíst starší vydání časopisů a rozpoznat, jaký citační styl redakce vyžaduje.

POPSÁN KONKRÉTNÍ CITAČNÍ STYL	POČET ODPOVĚDÍ
ano	6
ne	6

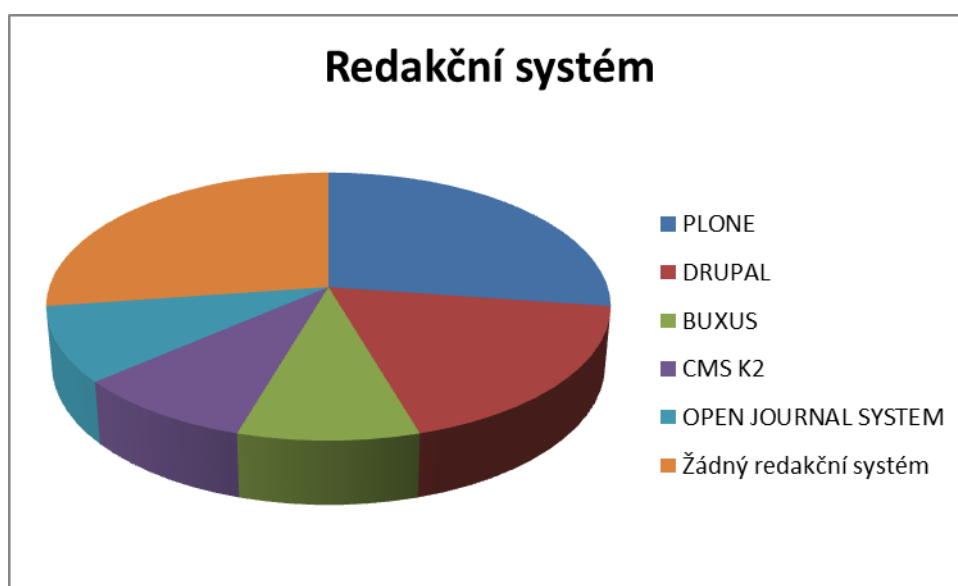

Graf 22 Počet časopisů majících na svých stránkách popsán konkrétní citační styl

6. Jaký druh redakčního systému používáte (například PLONE)?

BUXUS, 2XDRUPAL, 3XPLONE, CMS K2, 2 redakce nepoužívají žádný redakční systém, Open Journal System.

REDAKČNÍ SYSTÉM	POČET ODPOVĚDÍ
PLONE	3
DRUPAL	2
BUXUS	1
CMS K2	1
OPEN JOURNAL SYSTEM	1
žádný redakční systém	3

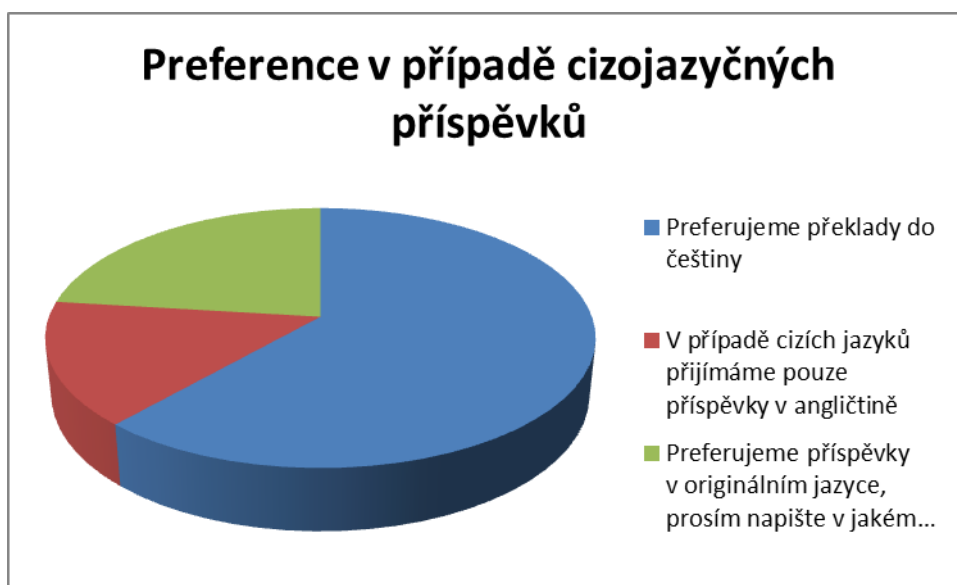

Graf 23 Používaný redakční systém v jednotlivých oborových časopisech

7. Publikují-li u vás i zahraniční autoři, preferujete překlad či publikujete příspěvky v cizích jazycích? Je možno zvolit více odpovědí.

Nejvíce redakcí preferuje překlady do češtiny/slovenštiny, v případě publikování v cizích jazycích jde o angličtinu.

PŘEKLADY PŘÍSPĚVKŮ	POČET ODPOVĚDÍ
Preferujeme překlady do češtiny	8
V případě cizích jazyků přijímáme pouze příspěvky v angličtině	2
Preferujeme příspěvky v originálním jazyce, prosím napište v jakém...	3
Umožňujeme publikování v jiném jazyce, v jakém....	2x slovenština, polština, angličtina s překladem

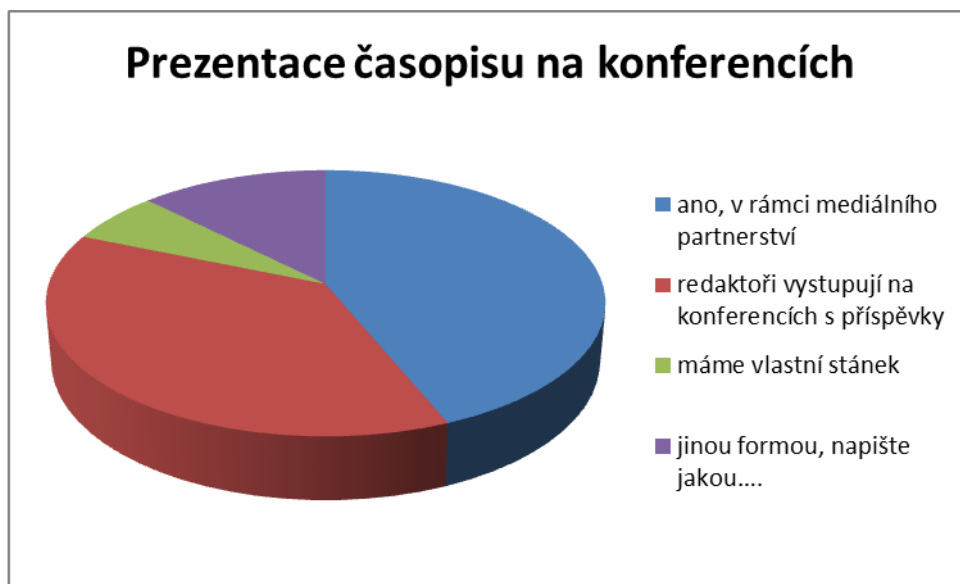
Graf 24 Preference v případě cizojazyčných příspěvků

8. Prezentuje se váš časopis na konferencích, jakým způsobem? Je možno zvolit více odpovědí.

Nejvíce oborových časopisů se prezentuje v rámci mediálního partnerství, poté redaktoři vystupují na konferencích. Vlastní stánek či jinou formou (například vystavování časopisu na různých akcích, časopis k rozebrání) uvedlo méně redakcí.

PREZENTACE ČASOPISU	POČET ODPOVĚDÍ
ano, v rámci mediálního partnerství	7
redaktoři vystupují na konferencích s příspěvky	6
máme vlastní stánek	1
jinou formou, napište jakou....	2

Ne 1x, slovenský portál Infolib, Vystavování časopisů na různých akcích, časopis k rozebrání

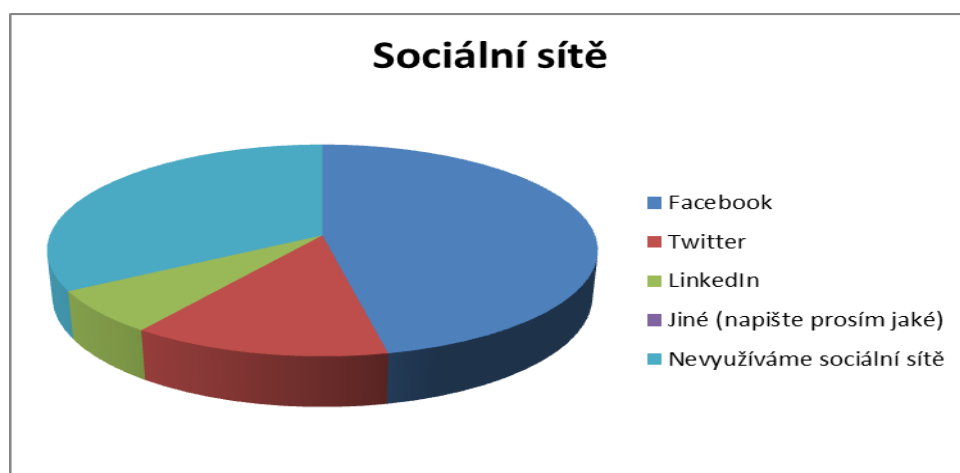

Graf 25 Způsob prezentace oborových časopisů na konferencích

9. Presentujete se prostřednictvím sociálních sítí? Je možno zvolit více odpovědí.

Nejvíce oborových časopisů se prezentuje prostřednictvím Facebooku, poté Twitteru, LinkedIn, dále Google+. Překvapivě 4 časopisy se vůbec neprezentují prostřednictvím sociálních sítí.

SOCIÁLNÍ SÍŤ	POČET ODPOVĚDÍ
Facebook	7
Twitter	2
LinkedIn	1
Jiné (napište prosím jaké)	Google+
Nevyužíváme sociální síť	5

Graf 26 Presentace oborových časopisů prostřednictvím sociálních sítí

10. Můžete uvést celkový počet celých úvazků redaktora/ů ve vašem časopise?

Nejvíce zaměstnávají oborová periodika na žádný nebo půlku úvazku, potom na jeden celý úvazek redaktora, poté 1-2 úvazky (nejčastěji 1,5). Redaktoři totiž mají svoji práci a redakci časopisu nedělají jako hlavní pracovní náplň.

ÚVAZKY REDAKTORA	POČET ODPOVĚDÍ
0-0,5 úvazku	5
1 úvazek	5
2 úvazky	0
1-2 úvazky	2

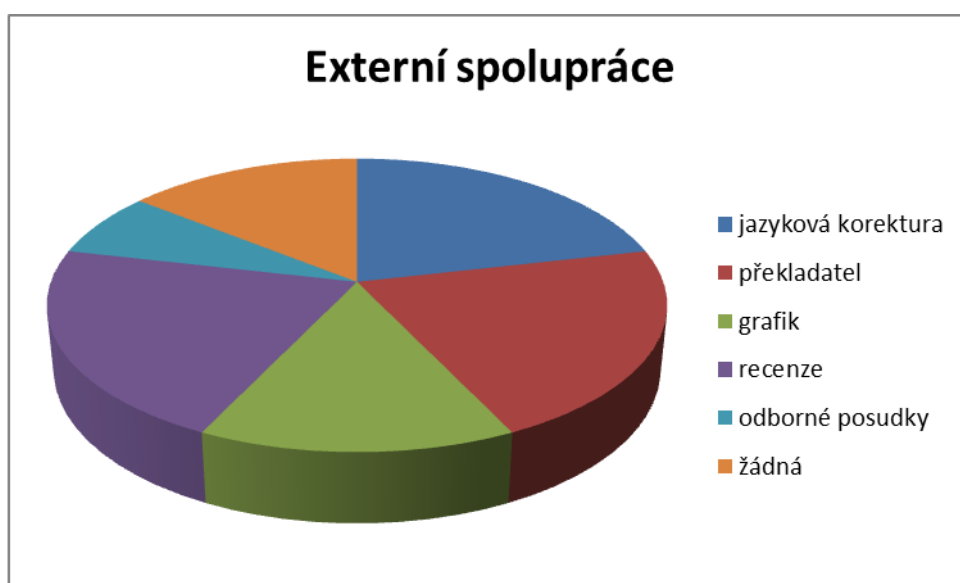

Graf 27 Počet celých pracovních úvazků redaktorů v oborových časopisech

11. Využíváte externí pracovníky pro spolupráci s redakcí časopisu?

Nejvíce redakcí využívá na externí spolupráci pracovníky pro jazykovou korekturu a poté překladatele a recenze. Dvě redakce uvedly grafika. Jedna potom vypracování odborných posudků. Žádné externí spolupracovníky nevyužívají dvě redakce.

EXTERNÍ SPOLUPRÁCE	POČET
jazyková korektura	3
překladatel	3
grafik	2
recenze	3
odborné posudky	1
žádná	2

Graf 28 Využití externích pracovníků v rámci oborových časopisů

Závěr

V závěru bych ráda shrnula několik poznatků vyplývajících z mé rigorózní práce.

Redakční práce pro výkonného redaktora vlastně nikdy nekončí. Nad svojí prací přemýšlí i mimo pracovní dobu, což je samozřejmě dobře. Velkou výhodou je, když jakýkoliv odborný časopis spravuje a vede člověk, který je z oboru. V redakcích dochází nejen k čistě redakční práci, kterou má na starosti editor, ale také k jazykové úpravě (korektor), k tvorbě vlastních textů (redaktor, případně nositel aktuálních informací, reportér). Práce ve specializovaných vědeckých periodikách se nejvíce přibližuje redakční práci v nakladatelstvích. Práce v tomto periodiku se ve výsledku totiž rovná vydání sborníku.

Česká a slovenská oborová periodika mají společnou minulost a to až do rozdělení Československa v roce 1993. Od tohoto okamžiku se periodika každé z republik vydala na vlastní cestu. V něčem jinou, v něčem velmi podobnou. Mnoho periodik vzniklo, mnoho zaniklo. O historii zaniklých periodik pojednávám stručně a předkládám jejich výčet v kapitole druhé.

Redakční práce a postupy v redakcích jsou stejné a jsou popsány ve třetí kapitole. Tento závěr vyplývá z průzkumů (obou) publikovaných v rámci výzkumné části a osobní konzultace s redaktory těchto periodik. Práce redakčních rad a proces recenzního řízení také. O tom pojednává kapitola čtvrtá. V České republice jsou tři oborová recenzovaná periodika, na Slovensku jen jedno.

Formální náležitosti vyplývající z publikování odborných a vědeckých příspěvků jsou stejné pro obě země. V páté kapitole předkládám srovnání citačních stylů v českých a slovenských oborových periodikách. Jsou zde rozdíly, i když ne výrazné.

Také málokterý z oborových českých i slovenských časopisů má vypracovaný etický kodex pro autory, pro recenzenty či vůbec etický kodex časopisu. Je to jeden z předpokladů, aby se recenzovaný časopis mohl ucházet o to, být excerpován do některé ze světových oborových databází, a tedy i touto cestou rozšířit povědomí o vlastní existenci a kvalitě.

V České republice je vydáváno 9 celostátních periodik a 9 regionálních. Na Slovensku je vydáváno 6 celostátních periodik a 19 regionálních. Téměř všechna oborová periodika jsou přístupná v elektronické podobě. Analyzovala jsem je z hlediska open access, sociálních sítí,

periodicity vydavatelů aj. V sedmé kapitole, která uzavírá teoretickou část rigorózní práce, přibližuji metodologie přijetí nových časopisů do mezinárodních databází. Pravidla platí pro všechny stejně. Navíc zde uvádím svoji vlastní zkušenost se Seznamem recenzovaných neimpaktovaných periodik Rady pro vědu, výzkum a inovace

Ve výzkumné části analyzuji česká a slovenská periodika z hlediska tematického a to díky excerpci článků do databáze Knihovny knihovnické literatury, osobní analýze periodik (zvláště slovenských), dále dvěma dotazníkům porovnávacím nejen periodika samotná (periodicita, počet členů redakční rady, získávání námětů aj.), ale i ohledně redakční práce (počet úvazků redaktorů, citační styl v časopisech, překlady v časopisech a umístování cizojazyčných příspěvků, redakční systémy apod.).

Doufám, že tato obsáhlá práce o českých a slovenských oborových periodikách tuto tematiku osvětlí a zpopularizuje. Dáváme totiž o sobě vědět pouze prostřednictvím mediálního partnerství na odborných konferencích, sociálních sítích, inzerce v jiných oborových periodikách či portálech, zřídka díky vystoupení na konferencích. Ovšem všeobecně o sobě dáváme vědět velmi málo, málo se prezentujeme, neříkáme nic o naší redakční práci apod.

Oborová periodika mají své nezastupitelné místo v oboru knihovnictví a informační věda. Jsou jedním z informačních zdrojů a kanálů, kterými se informace dostávají ke koncovému uživateli. Musíme dbát na to, abychom při dodržování všech zásad citační a informační etiky pravdivě a nezaujatě informovali o dění v našem oboru. Také musíme pružněji reagovat na dění v oboru, trendy v publikování odborných a vědeckých časopisů (zvláště pokud se chceme dostat do zahraničních databází), více se otevírat čtenářům.

Seznam použité literatury

AMRICHOVÁ, Jana. 2009. Knihovnicke časopisy na východnom Slovensku. Košický samosprávny kraj. Prešovský samosprávny kraj. *Bulletin Slovenskej asociácie knižníc*, **17**(3), s. 39-41. ISSN 1335-7905. Dostupné také z: <http://www.sakba.sk/bulletin/?rok=2009&cislo=3>

BEDNÁŘ, Vojtěch. 2011. *Internetová publicistika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 210 s. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3452-1.

Bibliotheca Universitatis: časopis Univerzitetnej knižnice Univerzity Mateja Bela. Banská Bystrica: Univerzitná knižnica Univerzity Mateja Bela, 2005- . ISSN 1337-4753. Dostupné také z: <http://www.library.umb.sk/bibliotheca-universitatis>

BLAŽKOVÁ, Božena. 2013. Ohlédnutí za dvaadvaceti ročníky knihovnického zpravodaje U nás. Duha [online]. roč. 27, č. 1 [cit. 2013-12-08]. ISSN 1804-4255. Dostupný z: <http://duha.mzk.cz/clanky/ohlednuti-za-dvaadvaceti-rocniky-knihovnickeho-zpravodaje-u-nas>.

BORNOVÁ, Zuzana. 2012. OKOO – Občasník knihoven okresu Opava. Duha [online]. roč. 26, č. 3 [cit. 2013-12-08]. ISSN 1804-4255. Dostupný z: <http://duha.mzk.cz/clanky/okoo-obcasnik-knihoven-okresu-opava>.

Bulletin Slovenskej asociácie knižníc [online]. Bratislava: Slovenská asociácia knižníc, 2001- [cit. 2015-09-12]. ISSN 1335-7905. Dostupné z: <http://www.sakba.sk/?page=bulletin>

Bulletin SKIP [online]. Praha: Svaz knihovníků a informačních pracovníků. [cit. 2015-08-21]. ISSN 1213-5828. Dostupný z: <http://skip.nkp.cz/Bulletin/Bulletin.htm>

Bulletin UKB [online]. Bratislava: Univerzitná knižnica, 2005- [cit. 2015-09-12]. ISSN 1210-2016. Dostupné z: <http://www.ulib.sk/sk/publikacie-ukb/bulletin-univerzitetnej-kniznice-v-bratislave>.

BUREŠOVÁ, Iva. 2013. Podmínky pro zařazení časopisu do databáze Web of Science. *Informace* [online]. č. 3 [cit. 2015-09-06]. ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/podminky-pro-zarazeni-casopisu-do-databaze-web-of-science/>

BURGETOVÁ, Jarmila. 2013. Slovenská knihovnická periodika online. *Informace* [online]. č. 1 [cit. 2013-12-08]. Dostupné z: <http://www.lib.cas.cz/casopis-informace/slovenska-knihovnicka-periodika-online/>

BURKE, Peter a Martin POKORNÝ. 2007. *Společnost a vědění: od Gutenberga k Diderotovi*. 1. české vyd. Praha: Karolinum, 304 s. Limes. ISBN 978-80-246-1319-2.

CELBOVÁ, Ludmila. Elektronické periodikum. 2003a. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR. [cit. 2015-08-27]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000868&local_base=KTD

CELBOVÁ, Ludmila. Elektronický časopis. 2003b. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR. [cit. 2015-07-17]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000869&local_base=KTD

ČINČERA, Jan. 2002. *Informační etika: sylabus k bakalářskému studiu informační vědy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 81 s. ISBN 80-210-2981-1.

ČSN 01 6910 - *úprava písemností zpracovaných textovými procesory = Guidelines for text writing layout of word processed documents*. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2014. 73 s.

ČSN ISO 690. *Informace a dokumentace - Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů*. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2011. 39 s. Třídící znak 01 0197.

Čtenář: měsíčník pro knihovny [online]. Kladno: Středočeská vědecká knihovna, 2007- [cit. 2015-09-12]. Dostupné z: <http://ctenar.svkkl.cz>

DAŠKOVÁ, Jiřina. 2014. RE: *SCOPUS, WOS a ERIH* [elektronická pošta]. Message to: Renata Salátová. 18. dubna 2014 [cit. 2014-05-02]. Osobní komunikace.

Duha: informace o knihách a knihovnách z Moravy [online]. Brno: Moravská zemská knihovna v Brně, 2010- [cit. 2015-09-12]. ISSN 1804-4255. Dostupné z: <http://duha.mzk.cz>.

ECO, Umberto. 1997. *Jak napsat diplomovou práci*. 1. vyd. Olomouc: Votobia, 271 s. Velká řada; Sv. 27. ISBN 80-7198-173-7.

Encyklopedie praktické žurnalistiky. 1. vyd. Praha: Libri, 1999. 256 s. ISBN 80-85983-76-1.

HAVLOVÁ, Jaroslava. 2003. Impaktovaný časopis. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR. [cit. 2015-07-17]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000013935&local_base=KTD

HAVLOVÁ, Jaroslava a Jiří MAREK. 2003. Otevřený časopis. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR. [cit. 2015-07-17]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000015848&local_base=KTD

Ikaros: elektronický časopis o informační společnosti [elektronický zdroj]. Praha: Ikaros, 1997- . ISSN 1212-5075. Dostupné z: <http://www.ikaros.cz>

Inflow: information journal [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2008- [cit. 2015-09-12]. ISSN 1802-9736. Dostupné z: <http://www.inflow.cz>.

Informace pro knihovny: *Knihovnická (a příbuzná) periodika ČR a SR (kontaktní adresy redakcí)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 14. 1. 2015 [cit. 2015-08-21]. Dostupný z: http://ipk.nkp.cz/oborove-baze-dat/06_Knihovnicka_a.htm

Infolib: portál pre knižničnú a informačnú teliu a prax. *Slovenské knihovnícke časopisy*. [online]. Bratislava: Spolok slovenských knihovníkov a knižníc © 2015 [cit. 2015-08-21]. Dostupný z: <http://www.infolib.sk/sk/precitajte-si/knihovnicke-casopisy/casopisy-slovenskych-kniznic.html>

ITlib. Informačné technológie a knižnice [online]. Bratislava: Centrum vedecko-technických informácií SR, 2001- [cit. 2015-09-12]. ISSN 1336-0779. Dostupné z: <http://www.cvtisr.sk/buxus/itlib/index.htm>.

JEDLIČKOVÁ, Petra. 1999. Elektronické publikování. *Ikaros* [online]. Roč. 3, č. 3 [cit. 2015-08-20]. ISSN 1212-5075. Dostupný z: <http://www.ikaros.cz/node/314>

JIRKALOVÁ, Hana. 2013. Nenápadné výročí Čtenáře, aneb, Malý návrat proti proudu času. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*, **65**(7/8), s. 266-267. ISSN 0011-2321.

KARULOVÁ, Dana. 2015. RE: ITlib [elektronická pošta]. Message to: Renata Salátová. 20. srpna 2015 [cit. 2014-08-21]. Osobní komunikace.

Knihovna plus [online]. Praha: Národní knihovna České republiky, 2005- [cit. 2015-09-12]. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <http://knihovna.nkp.cz>

Knihovna: knihovnická revue [online]. Praha: Národní knihovna České republiky, [cit. 2015-08-20]. ISSN 1802-8772. Dostupný z: <http://knihovnarevue.nkp.cz/>

Knihovnický zpravodaj Vysočina [online]. Havlíčkův Brod: Krajská knihovna Vysočiny, 2001- [cit. 2015-09-12]. ISSN 1213-8231. Dostupné z: <http://kzv.kkvysociny.cz>.

Knihy a dějiny. Praha: Knihovna Akademie věd ČR, 1994- . ISSN 1210-8510.

Knižnica: revue pre knihovníctvo, bibliografiu, knižnú kultúru, informačné systémy a technológie, biografistiku, archív a múzeum knihy, knižnej grafiky a literárnych pamiatok. Martin: Slovenská národná knižnica, 2000-. ISSN 1335-7026. Dostupné také z: <http://www.snk.sk/?casopis-kniznica>

KRATOCHVÍL, Jiří. 2014. Analýza užívaných citačných stylů v publikacích autorů z lékařských, sportovních a přírodovědných oborů na Masarykově univerzitě. *IT lib*, Bratislava: Centrum vedecko-technických informací SR, č. 2, s. 36-40. ISSN 1335-793X. Dostupný také z: http://itlib.cvtisr.sk/buxus/docs/36_analyza%20%20uzivanych.pdf

KRATOCHVÍL, Jiří. 2014b. JAK CITO VAT [online]. Brno: Masarykova univerzita. [cit. 2015-08-21]. Dostupné z: https://kuk.muni.cz/animace/eiz/pdf.php?file=publikacni_etika/citace.pdf

Krok: kulturní revue Olomouckého kraje. Olomouc: Vědecká knihovna v Olomouci, 2004- . ISSN 1214-6420. Dostupné také z: <http://www.vkol.cz/cs/dokumenty/krok---kulturni-revue-olomouckeho-kraje>

KUBÍČEK, Jaromír. 2014. České knihovnické časopisy dříve a dnes. In: *Konference Kniha ve 21. století: téma Trendy rozvoje veřejných knihovnických a informačních služeb: 5. – 6. února 2014* [online]. V Brně: Moravská zemská knihovna, s. 100-107 [cit. 2015-08-31]. ISBN 978-80-7051-200-5. Dostupné z: http://k21.fpf.slu.cz/wp-content/uploads/2014/10/Sbornik_Konference_kniha_v_21-stol_ekniha.pdf.

KUCIANOVÁ, Anna. 2014. Citovanie dokumentov podľa STN ISO 690: 2012. *Knižnica*, **15**(2), s. 43-50. ISSN 1335-7026. Dostupné také z: http://www.snk.sk/images/Edicna_cinnost/Casopis_Kniznica/2014/Kniznica_2014_02.pdf

KURKA, Ladislav. 2014. Bulletin SKIP. *Bulletin Slovenskej asociácie knižníc*, 22(4), s. 44-47. ISSN 1335-7905. Dostupné také z: http://www.sakba.sk/bulletin/2014/SAK_2014_4.pdf

Lékařská knihovna: časopis pro odborné knihovny a informační střediska ve zdravotnictví [online]. Praha: Národní lékařská knihovna, [cit. 215-08-20]. Dostupný z: <http://www.nlk.cz/publikace-nlk/lekarska-knihovna>

MATUŠÍK, Zdeněk. 2003a. Časopis. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR. [cit. 2015-07-17]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000960&local_base=KTD

MATUŠÍK, Zdeněk. 2003b. Odborný časopis. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR. [cit. 2015-07-17]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001011&local_base=KTD

MATUŠÍK, Zdeněk. 2003c. Periodikum. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR. [cit. 2015-08-27]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001023&local_base=KTD

MATUŠÍK, Zdeněk. 2003d. Pokračující informační zdroj. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR. [cit. 2015-08-27]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001027&local_base=KTD

MATUŠÍK, Zdeněk. 2003e. Vědecký časopis. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR. [cit. 2015-07-17]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001069&local_base=KTD

MELICHOVÁ, Tereza. 2012. Česká knihovnická periodika online. Informace [online]. č. 3 [cit. 2013-12-08]. Dostupné z: <http://www.lib.cas.cz/casopis-informace/ceska-knihovnicka-periodika-online/>

MEŠKO, Dušan a kol. 2006. *Akademická příručka*. 1. české upr. vyd. Martin: Osveta, 481 s. ISBN 80-8063-219-7.

NEUMANN, Lukáš. 2012. Časopis KROK. Duha [online]. roč. 26, č. 2 [cit. 2013-12-08]. ISSN 1804-4255. Dostupný z: <http://duha.mzk.cz/clanky/casopis-krok>

OKOO: občasník knihoven okresu Opava [online]. Opava: Knihovna Petra Bezruče, c2009 [cit. 2015-09-04]. ISSN 1801-7029. Dostupný z: <http://www.okpb.cz/OKOO/index.php?doc=>

PASTORKOVÁ, Natália. Predstavujeme Informačný bulletin SAV. 2014. *Bulletin Slovenskej asociácie knižníc*, 22(3), s. 56-57. ISSN 1335-7905. Dostupné také z: http://www.sakba.sk/bulletin/2014/SAK_2014_3.pdf

PAVLÍČKOVÁ, Eva a Pavla GAJDOŠÍKOVÁ. 2013. ZVUK Zlínského kraje – časopis pro kulturu a společenské dění. Duha [online]. roč. 27, č. 4 [cit. 2015-09-04]. ISSN 1804-4255. Dostupný z: <http://duha.mzk.cz/clanky/zvuk-zlinskeho-kraje-casopis-pro-kulturu-spolecenske-deni>.

PETRÁČKOVÁ, Věra a kol. 1997. *Akademický slovník cizích slov: [A-Ž]*. 1. vyd. Praha: Academia, 834 s. ISBN 80-200-0607-9.

Plž: plzeňský literární život [online]. Plzeň: Knihovna města Plzně, 4. 9. 2015 [cit. 2015-09-05]. Dostupný z: <http://www.knihovna.plzen.eu/publikace.php>

POKORNÁ, Dana a POKORNÝ, Milan. 2010. *Základy redakční práce*. 1. Vyd. České Budějovice: Vlastimil Johanus, 119 s. ISBN 978-80-904247-4-6.

POLÁKOVÁ, Ivana. 2012. Vydávanie periodík v Slovenskej národnej knižnici v Martine. *Bulletin Slovenskej asociácie knižníc*, **20**(2), s. 48-51. ISSN 1335-7905. Dostupné také z: <http://www.sakba.sk/bulletin/?rok=2012&cislo=2>

POPOVÁ, Tatiana. 2012. Predstavujeme Vám Bulletin Univerzitnej knižnice v Bratislave. *Bulletin Slovenskej asociácie knižníc*, **20**(1), s. 57-60. ISSN 1335-7905. Dostupné také z: <http://www.sakba.sk/bulletin/?rok=2012&cislo=1>

ProInflow: časopis pro informační vědy [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2009- [cit. 2015-09-12]. ISSN 1804-2406. Dostupné z: <http://pro.inflow.cz>.

RICHTER, Vít. 2012. Časopis Knihovna a Knihovna Plus. Duha [online]. roč. 26, č. 4 [cit. 2013-12-08]. ISSN 1804-4255. Dostupný z: <http://duha.mzk.cz/clanky/casopis-knihovna-knihovna-plus>.

RYLICH, Jan. 2013. Časopis Ikaros: šestnáct let na vlnách internetu = Ikaros journal: sixteen years of surfing the internet. *Bulletin Slovenskej asociácie knižníc*, **21**(2), s. 59-61. ISSN 1335-7905. Dostupné také z: http://www.sakba.sk/bulletin/2013/SAK_2013_2.pdf

SALÁTOVÁ, Renáta. Česká knihovnická periodika v současnosti. In: *Bulletin SKIP*, 2015, **24**(1), s. 33-35. ISSN 1210-0927. Dostupné také z: http://bulletin.skipcr.cz/bulletin/Bull15_126.htm#ti.

SALÁTOVÁ, Renáta. Mají česká knihovnická periodika budoucnost? In: *INFORUM 2014: 20. ročník konference o profesionálních informačních zdrojích* [online], 2014, **20** [cit. 2015-09-10]. ISSN 1801-2213. Dostupné z: <http://www.inforum.cz/pdf/2014/salatova-renata.pdf>.

SALÁTOVÁ, Renáta. Česká a slovenská periodika: několik poznámek k historii a současné redakční praxi. In: STASSELOVÁ, Silvia, ed., KMEŤOVÁ, Jitka, ed. a GÁBRIŠOVÁ, Henrieta, ed. *INFOS 2015: zborník príspevkov 38. medzinárodného informatického sympózia o nových výzvach 21. storočia pre pamäťové inštitúcie: (R)evolúcia v knižniciach a knihovníctve: ± 25 rokov: bilancia, realita, perspektívy: 14.-17. apríl 2015, Stará Lesná - Vysoké Tatry* [online]. Bratislava: Spolok slovenských knihovníkov, 2015 [cit. 2015-09-10]. ISBN 978-80-89586-08-0. Dostupné z: http://www.infolib.sk/files/infos_2015_prezentacie/zbornik-infos-2015_web_27_6_2015.pdf

Sova: časopis Regionální knihovny Karviná [online]. Karviná: Regionální knihovna, 2002- [cit. 2015-09-12]. Dostupné z: <http://sova.rkka.cz>.

STEINEROVÁ, Jela. 2014. Informačná etika v súvislostiach informačnej ekológie. *Knihovna: knihovnická revue*, **25**(1), s. 23-35. ISSN 1801-3252. Dostupné také z: <http://knihovna.nkp.cz/knihovna141/141023.htm>.

SUCHÁ, Ladislava. 2012. ProInflow: Časopis pro informační vědy. Duha [online]. roč. 26, č. 1 [cit. 2013-12-08]. ISSN 1804-4255. Dostupný z: <http://duha.mzk.cz/clanky/proinflow-casopis-pro-informacni-vedy>

Světlik: svět libereckých knihoven. Liberec: Krajská vědecká knihovna, 2003- . ISSN 1214-2751. Dostupné také z: <http://www.kvkli.cz/svetlik.html>

Syndikát novinářů ČR. [online]. Syndikát novinářů ČR, © 2015. [cit. 2015-08-30]. Dostupné z: <http://www.syndikat-novinaru.cz/etika/kodex/>

ŠANDEROVÁ, Jadwiga. 2005. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách: několik zásad pro začátečníky*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 209 s. Studijní texty; sv. 34. ISBN 80-86429-40-7.

ŠIMKOVÁ, Gabriela. 2012. Inflow – vize a poslání elektronického periodika. Duha [online]. roč. 26, č. 1 [cit. 2013-12-08]. ISSN 1804-4255. Dostupný z: <http://duha.mzk.cz/clanky/inflow-vize-poslani-elektronickeho-periodika>

ŠIMKOVÁ, Lenka. 2013. Časopis Čtenář se představuje v roce svých oslav = Journal Čtenář presents itself in the year of its anniversary. *Bulletin Slovenskej asociácie knižníc*, **21**(3), s. 27-30. ISSN 1335-7905. Dostupné také z: http://www.sakba.sk/bulletin/2013/SAK_2013_3.pdf

ŠIROKÝ, Jan a kol. 2011. *Tvoříme a publikujeme odborné texty*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 208 s. ISBN 978-80-251-3510-5.

ŠROMOVÁ, Gabriela. 2007. *Přehled a analýza českých periodik týkajících se knihovnictví a informační vědy*. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, 66 s. Vedoucí diplomové práce Mgr. Monika Kratochvílová. Také dostupné z: http://is.muni.cz/th/146082/ff_b/bc_sromova.pdf

ŠUŠOLIAKOVÁ, Katarína. 2010. Knihovnicke periodiká vydávané v Žilinskom samosprávnom kraji. *Bulletin Slovenskej asociácie knižníc*, **18**(1), s. 45-46. ISSN 1335-7905. Dostupné také z: http://www.sakba.sk/bulletin/2010/SAK_2010_1.pdf.

ŠVEJDA, Jan. Anotace. 2003a. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2015-07-14]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001780&local_base=KTD

ŠVEJDA, Jan. Citační etika. 2003b. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2015-01-12]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000364&local_base=KTD.

ŠVEJDA, Jan. Resumé. 2003c. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2015-06-08]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001791&local_base=KTD.

TOMANOVÁ, Hana. 2013. Zařazování časopisů do databáze Scopus. *Informace* [online]. č. 4 [cit. 2015-09-05]. ISSN 1805-2800. Dostupné z: <https://www.lib.cas.cz/casopis-informace/zarazovani-casopisu-do-databaze-scopus/>

TÓTHOVÁ, Daniela. 2010. ITlib. Informačné technológie a knižnice. *Bulletin Slovenskej asociácie knižníc*, **19**(4), s. 65-66. ISSN 1335-7905. Dostupné také z: http://www.sakba.sk/bulletin/2011/SAK_2011_4.pdf.

Trnavský samosprávny kraj. 2009. *Bulletin Slovenskej asociácie knižníc*, **17**(2), s. 46. ISSN 1335-7905. Dostupné také z: http://www.sakba.sk/bulletin/2009/SAK_2009_2.pdf

U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje. Hradec Králové: Státní vědecká knihovna, 1991- . ISSN 0862-9366. Dostupné také z: <http://unas.svkhk.cz>

VANÍČEK, Jakub. 2013. Knihovnický zpravodaj Vysočiny. Duha [online]. roč. 27, č. 3 [cit. 2013-12-08]. ISSN 1804-4255. Dostupný z: <http://duha.mzk.cz/clanky/knihovnicky-zpravodaj-vysociny>

Výzkum, vývoj a inovace [online]. Rada pro výzkum, vývoj a inovace, poradní orgán vlády České republiky, © 2013 [cit. 2015-01-12]. Dostupné z: <http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=679030>

ZEMÁNKOVÁ, Ladislava. Informační etika. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2015-01-12]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000699&local_base=KTD.

SEZNAM ZKRATEK

KKL	Knihovna knihovnické literatury
NKC	Katalog Národní knihovny ČR
TDKIV	Terminologická databáze knihovnictví a informační vědy
NK ČR	Národní knihovna České republiky
DPP	Dohoda o provedení práce
RVVI	Rada pro vědu výzkum a inovace vlády České republiky
KISK FF MUNI	Kabinet informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně
UISK FF UK	Ústav informačních studií Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze
IPK	Informační portál pro knihovny
NLK	Národní lékařská knihovna
SKIP	Sdružení knihovníků a informačních pracovníků
ERIH PLUS	European Reference Index for the Humanities
AV ČR	Akademie věd České republiky
VTI SR	Centrum vedecko – technických informací SR
UMB	Univerzita Matěje Bela v Banskej Bystrici
ISSN	International standard seriál number
e ISSN	Elektronické ISSN
DOI	Digital Object Identifier
IF	Impact faktor
e-zin	Elektronický magazín
e-časopis	Elektronický časopis
KIV	Oborová brána knihovnictví a informační vědy

webzine	Online magazín
ČVUT	České vysoké učení technické
CMS	System pro správu obsahu

Seznam tabulek

Tabulka 1 Zaniklá slovenská oborová periodika (archivní fond KKL)

Tabulka 2 Zaniklá česká oborová periodika (archivní fond KKL)

Tabulka 3 Cesta časopisu od redakce ke grafikovi a zpět (na příkladu časopisu Knihovna: knihovnická revue 1/2015)

Tabulka 4 Složení redakční rady časopisu Knihovna: knihovnická revue a Knihovna plus

Tabulka 5 Účast na redakčních radách časopisu Knihovna: knihovnická revue a Knihovna plus

Tabulka 6 Odmítnuté a přijaté příspěvky do recenzované části časopisu Knihovna: knihovnická revue v období 2013-2015

Tabulka 7 Citační styly slovenských oborových časopisů

Tabulka 8 Citační styly českých oborových časopisů

Tabulka 9 Čeští a zahraniční autoři publikující v časopise Proinflow v období 2013-2015

Tabulka 10 Čeští a zahraniční autoři publikující v časopise Knihovna: knihovnická revue v období 2013-2015

Tabulka 11 Čeští a zahraniční autoři publikující v časopise ITlib v období 2013-2015

Tabulka 12 Druhy výsledků a jejich bodové ohodnocení dle metodiky pro léta 2013- 2015 (Část tabulky čerpána z <http://knihovna.cvut.cz/veda/hodnoceni-vavai/>)

Tabulka 13 Knihovnická témata v českých knihovnických periodikách v období 2009-2014

Tabulka 14 Ostatní témata v českých knihovnických periodikách v období 2009-2014

Seznam grafů

Graf 1 Redakční rada časopisu Knihovna: knihovnická revue a Knihovna plus

Graf 2 Účast členů redakční rady na redakčních radách

Graf 3 Odmítnuté a přijaté příspěvky do recenzované části časopisu

Knihovna: knihovnická revue v období 2013-2015

Graf č. 4 Knihovnická témata v českých knihovnických periodikách v období 2009–2014

Graf č. 5 Ostatní témata v českých knihovnických periodikách v období 2009–2014

Graf 6 Poměr tištěných a elektronických oborových periodik

Graf 7 Periodicita vydávání časopisů

Graf 8 Recenzovaná a nerecenzovaná periodika

Graf 9 Počet členů redakčních rad oborových časopisů

Graf 10 Počet redakčních rad oborových časopisů za rok

Graf 11 Převažující vzdělání členů redakčních rad

Graf 12 Průměrný věk členů redakčních rad oborových časopisů

Graf 13 Členství v redakčních radách (čestné či placené)

Graf 14 Druh komunikace používaný v rámci redakčních rad oborových časopisů

Graf 15 Preferovaný druh komunikace v rámci redakčních rad oborových časopisů

Graf 16 Z čeho redakce čerpají náměty pro svoji práci

Graf 17 Správa webu oborových časopisů

Graf 18 česká a slovenská oborová periodika

Graf 19 Periodicita oslovených periodik

Graf 20 Počet výtisků tištěných oborových periodik

Graf 21 Citační styly v oborových časopisech

Graf 22 Počet časopisů majících na svých stránkách popsany konkrétní citační styl

Graf 23 Používaný redakční systém v jednotlivých oborových časopisech

Graf 24 Preference v případě cizojazyčných příspěvků

Graf 25 Způsob prezentace oborových časopisů na konferencích

Graf 26 Prezentace oborových časopisů prostřednictvím sociálních sítí

Graf 27 Počet celých pracovních úvazků redaktorů v oborových časopisech

Graf 28 Využití externích pracovníků v rámci oborových časopisů

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA Č. 1 FOTOGRAFIE ZANIKLÝCH ČESKÝCH OBOROVÝCH ČASOPISŮ (ARCHIV AUTORA)

PŘÍLOHA Č. 2 FOTOGRAFIE AKTUÁLNÍCH ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH OBOROVÝCH ČASOPISŮ (ARCHIV AUTORA)

PŘÍLOHA Č. 3 OBÁLKY (VNĚJŠÍ A VNITŘNÍ), TIRÁŽ, OBSAH ČASOPISU KNIHOVNA: KNIHOVNICKÁ REVUE (ARCHIV REDAKCE)

PŘÍLOHA Č. 4 MEDIÁLNÍ PREZENTACE ČASOPISU KNIHOVNA: KNIHOVNICKÁ REVUE A KNIHOVNA PLUS V KNIHOVNICKÉM KALENDÁŘI 2016

PŘÍLOHA Č. 5 KOREKTORSKÉ ZNAČKY (<http://www.pistorius.cz/PUMA/Korekturni%20znacky.pdf>)

Knihovna

- Dr. Edvard Beneš.*
Milan Jungmann: Mrtvému básníkovi.
K. J. Beneš: Na novou cestu.
Dr. Josef Bečka: Slovanská knihovnická politika.
Dr. Jan Švob: Lidové knihovnictví v státní osvětové péči.
Milan Jungmann: Dělník a kniha.
Miloslav Novotný: Museum české knihy?
Josef Žilka: Opravte v katalozích!
Jan Petráček: Jednotná síť a rozdělení knihoven v SSSR.
Draboslav Gavrecki: Venkovskými očima.
- Zora Srámková:* Knihovnici mladým.
Jaroslav Kunc: Přepis abukvy.
Dr. Wanda Fuxová: O J. O. Golubovi.
- Svaz českých knihovníků
Knihovny v pohraničí
Z ciziny
Hudební knihovny
Knihovnické školství
Závodní knihovny
Vojenské knihovny
Z našich knihoven
Drobné zprávy
Z nakladatelských programů
Z nových knih

ČASOPIS INFORMAČNÍCH
PRACOVNÍKŮ, KNIHOVNIKŮ
A UŽIVATELŮ INFORMACÍ

4

1996

'96

K-071

Chcete se sítí
spojovat, umínat
INTERNETU?
Číslo sory začít na s. 13

INFOCUS
INFOCUS
INFOCUS
INFOCUS

informační ZDROJE - SLUŽBY - SYSTÉMY - SÍTĚ

2

1996

Z OBSAHU:

Recenzje v odborní knihy

* Online léze dat a marketing - ověření (a nutná) symbolůza

Zdroje ekonomických informací v amerických veřejných knihovních

Zaostřeno na Internet

* Jak se stát úspěšným uživatelem Internetu (?)

* Internet akce: jeje směřování aktivitu na poli elektronického copyrightu

Dělečky vzdělání pojetí informatiky ve školství aneb Je škola také informační institucí?

Dva pod lupou:

* Databáze hospodářských informací

Co napadlo M. Babku

PLUS:

INTERVIEW, AKTUALITY, RECENZE, PŘEHLED ODBORNÝCH AKČÍ, PŘEHLED BÁZÍ DAT ONLINE,
NOVÉ ČESKÉ ODBORNÉ KNIHY, NOVÉ ČESKÉ ODBORNÉ SERIALOVÉ PUBLIKACE,
INFORMAČNÍ SVĚTŮCIMA ZAHRANIČNÍCH ČASOPISŮ

K otázkám metadatového popisu systémů organizace znalostí / Towards issues of descriptive metadata for knowledge organization systems

Pěče o tisky 19. století v Národní knihovně ČR / Care for 19th century printed matter in the National library of the Czech republic

Ročník 26

1

2015 Ročník 26

16.3.2015 16:05:11

16.3.2015 16:05:11

SUMMARY

Towards issues of descriptive metadata for knowledge organization systems / PhDr. Eva Braňková, Ph.D., PhDr. Helena Kucerová

Submitted study follows the previous one published in 2014 which was devoted to „Knowledge organization system” term definition and to typology issues of such systems. The new study is aimed at problems of their descriptive metadata. The study is based on representative set of knowledge organization systems (recently processed and stored in the prototype of knowledge base, which is prepared within the project DF13P01OV0V13 „knowledge base for the subject area of knowledge organization” as part of the NAKI Programme). The data collection representing these systems pointed out a necessity to describe these systems as entities of very changeable character, from the beginning of their creation, via their current transformations, up to their contemporary representations in free available structures of linked open data given by semantic web technologies. The study presents the result of these systems description in knowledge base proposal which is based on general principles of FRBR conceptual model, and on NKOS Application Profile – metadata elements for knowledge organization systems description being prepared by Dublin Core Metadata Initiative Networked Knowledge Organization Systems (DCMI NKOS) Task Group. Designed metadata schema is compared with existing metadata schemes used for similar purposes. The study comprises selected examples set of these systems description main types (classification schemes, thesauri, subject headings schemes).

Keywords: knowledge organization systems, metadata description, metadata elements, NKOS Application Profile, FRBR conceptual model, knowledge base

Care for 19th century printed matter in the National Library of the Czech republic / Ing. Petra Vávrová, Ph.D., Tereza Kašráková, Mgr. Jilka Neoralová, Ing. Kristýna Bouřmová, Tereza Sazamová

The Collection Preservation Division of the National Library of the Czech Republic has devoted special attention to the care for the so-called modern library collections (beginning in 1801, down to the present day) among its recent activities of the last 5 years. Unfortunately the material used for their production after 1845 (light containing paper) as well as changed technologies and substances, result in very low lifetime. That is why we have decided to focus the protective measures for library collections to the highly valued and materially most diversified collection of books produced in the 19th century.

Keywords: preservation, restoration, 19th century prints, binding, light containing paper

RESUMÉ

K otázkám metadatového popisu systémů organizace znalostí / PhDr. Eva Braňková, Ph.D., PhDr. Helena Kucerová

Předložená studie navazuje na práci zveřejněnou v roce 2014, kež byla věnována výmecní termínu „systém organizace znalostí“ a problematice typologie těchto systémů. Nová studie je zaměřena na problematiku jejich metadatového popisu. Vychodiskem studie se stala reprezentativní množina zobrazení systémů organizace znalostí zpracovaných a uložených v prototypu znalostní báze, která je připravována v rámci projektu DF13P01OV0V13 programu NAKI „Znalostní báze pro obor organizace informací a znalostí“. Sběr dat reprezentativních typů systémů poukazuje na potřebnost popisu jako entity velmi proměnlivého charakteru od doby jejich zrodu, přes jejich přibližné proměny až po jejich současné reprezentace ve volně dostupných strukturách propojených sémantických dat datových technologií sémantického webu. Studie představuje výsledek návrhu popisu těchto systémů ve znalostní bázi, který vychází z obecných principů konceptálního modelu FRBR a také z návrhu metadatových prvků pro popis systémů organizace znalostí v rámci Aplikace profilu NKOS, který připravuje Pracovní skupina DCMI NKOS (Dublin Core Metadata Initiative Networked Knowledge Organization Systems Task Group). Navržena metadatové schéma je porovnávána s existujícími metadatovými schémata, používanými pro podobné účely. Studie zahrnuje množství vybraných příkladů popisu hlavních typů těchto systémů (klasifikační schémata, thesaury, předmětové hesláře).

Keřová slova: systémy organizace znalostí, metadatový popis, metadatové prvky, Aplikace profilu NKOS, konceptuální model FRBR, znalostní báze

Pěče o tisky 19. století v Národní knihovně ČR / Ing. Petra Vávrová, Ph.D., Tereza Kašráková, Mgr. Jilka Neoralová, Ing. Kristýna Bouřmová, Tereza Sazamová

V rámci činnosti Oddělení ochrany knihovních fondů Národní knihovny ČR je v posledních pěti letech věnována zvláštní péče i tzv. novodobým knihovním fondům (podleje rokem 1801 až do současnosti). Bohužel vzhledem k materiálu, z něhož jsou knihy vytvářeny po roce 1845 (světlo papír), a současně kvůli změnám technologie a materiálů je jejich životnost velmi nízká. V rámci péče o knihovní fondy jsme se proto zaměřili na velmi cennou a materiálově velmi pestrou sbírku knih vzniklou v 19. století.

Keřová slova: konzervace, restaurování, tisky 19. století, kněžní vazba, papír s obsahem ligninu

16.3.2015 16:05:11

16.3.2015 16:05:11

KNIHOVNA – knihovnická revue
Roč. 26, 2015, č. 1

<http://knihovna.nkp.cz>

Vydává Národní knihovna ČR

Redakční rada:

Mgr. Adolf Knoll, předseda;

PhDr. Barbora Drobilková, Ph.D.; Mgr. Tomáš Gec; PhDr. Hanuš Hemola;

prof. Andrew Lass, M.A., Ph.D.; PhDr. Anna Machová; doc. PhDr. Richard Papik, Ph.D.;

Děvana Pavlíková, FCLIP; PhDr. Vít Richter, doc. PhDr. Pavel Rankov, Ph.D.;

PhDr. Milena Redínová; PhDr. Radka Římanová; Mgr. Martin Sekera, Ph.D.; Ing. Martin Svoboda

Odpovědný redaktor:

PhDr. Vít Richter

tel. 221 663 338

e-mail: vit.richter@nkp.cz

Výkonná redaktorka:

Mgr. Renata Salátová

tel. 736 787 153, 221 663 343

e-mail: renata.salatova@nkp.cz

Redakce:

Národní knihovna ČR – Knihovnický institut

Klementinum 190

110 00 Praha 1

Redakční uzávěrka: 3. 3. 2015

Foto: Národní knihovna ČR a archivy autorů

Sazba: Alena Křesalová

Tisk: Carier/reproplus, s. r. o.

Vychází 2x ročně v tištěné podobě

Cena: 200 Kč

Rozšiřuje, objednávky a předplatné přijímá Vydavatelské oddělení NK ČR

Národní knihovna ČR, Hostivař

Sodomňkova 2/1146

102 00 Praha 10

tel. 221 663 451

e-mail: renata.flatova@nkp.cz

Reg. číslo MK ČR E 6129

© Národní knihovna ČR, 2015

ISSN 1801-3252 (tištěná verze)

ISSN 1802-8772 (elektronická verze)

Zřizovatel Národní knihovny České republiky

Partneři Národní knihovny České republiky

Český rozhlas

Česká televize

KNIHOVNA – knihovnická revue

Ročník 26, 2015, č. 1

Obsah

Předmluva

Recenzované příspěvky

Příspěvky uvedené v této rubrice byly před publikováním recenzovány nezávislými recenzenty a jejich připomínky byly před publikováním zohledněny.

- 5 Eva BRATKOVÁ, Helena KUČEROVÁ:
K otázkám metadatového popisu systémů organizace znalostí
- 37 Petra VÁVROVÁ, Tereza KAŠŤÁKOVÁ, Jitka NEORALOVÁ, Kristýna BOUMOVÁ, Tereza SAZAMOVÁ: Péče o tisky 19. století v Národní knihovně ČR

Knihovny a informace doma a ve světě

- 58 Jaroslava HAVLOVÁ: Terminografická práce a databáze TDKIV
- 73 Libor JŮN, Petra VÁVROVÁ: Katedra fotografie FAMU v Havaně – počátek česko-kubánské spolupráce při ochraně fotografického kulturního dědictví?

Recenze

- 82 RANKOV, Pavol. *Znalostní pracovník v informační společnosti*. 1. vyd. Opava: Slezská univerzita, Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, Ústav Informatiky, 2014. 152 s.
ISBN 978-80-7510-123-5. (Richard Papík)

Novinky zahraniční knihovnické literatury

Contents

Preface

Reviewed Articles

Contributions presented in this column were reviewed before publishing by independent reviewers and their remarks were considered before publishing.

- 5 Eva BRATKOVÁ, Helena KUČEROVÁ:
Towards issues of descriptive metadata for knowledge organization systems
- 37 Petra VÁVROVÁ, Tereza KAŠŤÁKOVÁ, Jitka NEORALOVÁ, Kristýna BOUMOVÁ, Tereza SAZAMOVÁ: Care for 19th century printed matter in the National Library of the Czech republic

Libraries and information at home and abroad

- 58 Jaroslava HAVLOVÁ: Terminographical work and the TDKIV database
- 73 Libor JŮN, Petra VÁVROVÁ: Department of Photography of Film and TV School of Academy of Performing Arts (Prague) in Havana – Starting Czech-Cuban collaboration in protecting the photographic cultural heritage?

Reviews

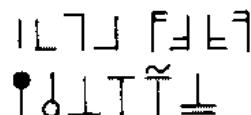
- 82 RANKOV, Pavol. *Znalostní pracovník v informační společnosti*. 1. vyd. Opava: Slezská univerzita, Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, Ústav Informatiky, 2014. 152 s.
ISBN 978-80-7510-123-5. (Richard Papík)

News of foreign library science literature

Při korigování se používají následující znaménka:

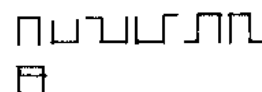
Vyměnit či vsunout písmeno nebo několik písmen

Znaménkem se přeškrtně chybný znak a na pravém okraji se uveďte správné písmeno nebo správná skupina písmen. Chybě-li v sazbě písmeno, přeškrtně se předchozí a na okraji se uveďte přeškrtnuté spolu se vsouvaným.

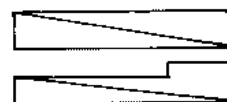
Vyměnit skupinu písmen, slovo nebo několik slov

Znaménkem se přeškrtnou příslušná písmena či slova a na okraji se uveďte správný text.

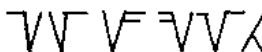
Vyměnit rozsáhlejší text

Znaménkem se přeškrtně chybný text a na okraji se uveďte správný text.

Vsunout slovo nebo kus textu

Znaménko se uveďte na místě, kam je třeba vsunout slovo či kus textu, a na okraji se vedle stejného znaménka uveďte vsouvaný text. Je-li delší, uveďte se odkaz na rukopis.

Vsunout řádek

Znaménko se uveďte na místě, kam je třeba vsunout slovo či kus textu, a na okraji se vedle stejného znaménka uveďte vsouvaný text. Je-li delší, uveďte se odkaz na rukopis.

Vypustit chybné písmeno nebo část textu

Vyznačí se písmeno, slovo či text, jež se mají vypustit, a na okraji se vedle příslušné značky uveďte znaménko „deleatur“.

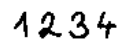
Zaměnit vedlejší písmena či slova

Znaménkem se označí písmena či slova, jež mají být vyměněna.

Zaměnit pořadí slov

Nad slova se umístí číslice ve správném pořadí.

Zaměnit pořadí řádků

Přehozené řádky se na konci označí čárkami a číslicemi indikujícími správné pořadí.

Přesunout část textu na jiné místo

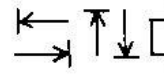
Přesouvavý text se zakroužkuje a šipkou se označí jeho nové místo.

Přesunout jeden či více řádků

Znaménkem se označí příslušný řádek (řádky) a místo, na něž má (mají) být přesunut(y).

Posunout sazbu k zarážce

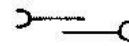
Šipkou se označí místo, kam se má posunout text; v případě, že se text zužuje, použije se alternativního znaménka, jehož okrajové čárky vyznačují místo, k němuž má být text posunut.

Zarážka**Zvětšit mezeru mezi slovy**

Znaménkem se označí příslušná mezera.

Zvětšit mezeru mezi řádky

Znaménkem se označí příslušná mezera.

Vsunout mezislovní mezeru

Znaménko se zapíše do místa požadované mezery.

Zmenšit mezeru mezi slovy

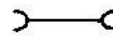
Znaménko se zapíše na místo mezery

Zrušit mezeru mezi slovy

Znaménkem se přeškrtně mezera

Vsunout prázdný řádek

Znaménko se zapíše do místa požadované mezery.

Udělat odstavec

Znaménko se umístí před písmeno, jímž má začít nový odstavec.

Zrušit odstavcový předěl

Znaménkem se spojí konec a začátek sousedních odstavců, které mají být spojeny.

Vycentrovat

Šipky se uvedou na obou koncích příslušného textu.

Vysadit prostrkané

Příslušný text se podtrhne čárkovaně.

Zrušit prostrkání

Příslušný text se podtrhne obloučky.

Vysadit z jiného řezu či druhu písma

Znaménkem podtrhneme příslušný text nebo jej vyznačíme svíslým znaménkem po pravém kraji. Na okraji pak uvedeme požadovaný řez či druh písma.

Vysadit polotučně

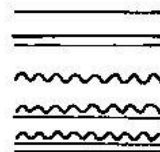
tučně

kurzívou

polotučnou kurzívou

tučnou kurzívou

Text se podtrhne příslušným typem čáry.

Obrátit písmeno či řádek

Prakticky jen u knižtisku: obrácený text se vyznačí korekturním znaménkem a na okraji se označí symbolem „vertatur“.

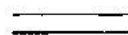
Vyrovnat okraje

Příslušný kus textu se vyznačí znaménkem po obou stranách.

Vyrovnat účafi řádku

Příslušný kus textu se vyznačí vodorovnou čarou nad řádkem i pod řádkem.

Zesílit nebo zeslabit tisk

Nesprávně vytištěné místo se zakroužkuje.

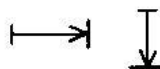
Změnit druh linky v tabulce

Nesprávná linka se označí znaménkem, které se uvede i na okraji.

Prodloužit linku

Znaménkem se označí příslušná linka, přičemž šipka a čárka znázorňují, kam má být linka dotažena.

Zkrátit linku

Část linky, která má být odstraněna, se přeškrtně znaménkem.

Odstranit řeku

„Řeka“ se vyznačí rovnoběžnými čarami po obou stranách a na okraji se uvede příslušná značka.

Zrušit nesprávnou korekturu

Nesprávná korektura, tj. korektura, která nemá být provedena, se v textu podtrhne tečkovaně a na okraji se příslušné korekturní znaménko přeškrtně.

Příklady správného vyznačování korektur

Výměna chybného písmene. Chceme-li vyměnit jedno písmeno za druhé, označíme chybné písmeno přeškrtnutím svislou čarou nebo svislou čarou s „vlaječkou“ nahoře či dole a na okraji vedle téhož znaménka napíšeme písmeno řprávné. L n
/ s

Cizí nebo nezřetelná písmena. Při opravě „cizího písmene“, tj. písmene z jiného fontu, řezu či stupně ř nebo při opravě nezřetelného písmene se postupuje jako při opravě chybného písmene, ale opravené písmeno na okraji se dvakrát podtrhne. / f F ě

Oprava chybně rozdělených slov. Je-li slovo chybně rozděleno, musíme vyznačit dvě opravy: na konci řádku s rozdělovacím znaménkem ř i na začátku řádku dalšího. Pěn-
/ v

Vsunutí chybějících písmen, slov a větších částí textu. Chybějící písřna opravíme tak, že přeškrtneme přeřzející písmeno a v opravě na okraji stránky je napíšeme znovu s písmeny chybějícími. Tato oprava je tedy analogická nahrazení písmene jiným (písmeno zde nahrazujeme skupinou písmen). V místě chybějícího ř nebo několika slov v textu použijeme značku vsuvky a na okraji k ní napíšeme chybějící slovo (slova). Pokud je chybějící část textu většího rozsahu, připíšeme ke vsuvce na okraji odkaz na příslušné místo v rukopisu, kde se chybějící text nachází. Tuto část pak v rukopisu zřetelně označíme. Pro vyznačení vsunutí chybějících řádků se používá ležatá vsuvka z okraje. Tato vsuvka se doplní chybějícím textem nebo odkazem na rukopis. T me
/ dchá
V slova

Vypuštění přebytečného písmene, slova či větší části textu. Přebytečné písmeno přeškrtneme korekturním znaménkem pro výměnu písmene a na okraji k použitému znaménku připojíme značku „deleatur“ (tj. latinsky „budiž vypuštěno!“), která se podobá řeckému písmenu théta. Při nutnosti vypuštění více písmen ř nebo celého ř slova postupujeme analogicky - příslušný úsek vyznačíme znaménkem pro označení více znaků a slov. Pro odstranění divisu, když je vysazen pro spojení dvou slov tam, kde být nemá, nebo pro vypuštění jednoho přebytečného písmene ř uvnitř slova lze také užít znaménko pro stažení. Delší text v rozsahu dvou a více řádků, který má být vypuštěn, vyznačíme „obálkovým“ přeškrtnutím nežádoucího textu a připojíme znaménko deleatur, a to viz ruko-
pis / 31
/ v
/ / v
/ - v
/

buď hned vedle přeškrtnuté části, nebo vedle miniatury přeškrtnutí, zakreslené na okraj vedle. Delší text v rozsahu dvou a více řádků, který má být vypuštěn, vyznačíme „obálkovým“ přeškrtnutím nežádoucího textu a připojíme znaménko deleatur, a to buď hned vedle přeškrtnuté části, nebo vedle miniatury přeškrtnutí, zakreslené na okraj vedle.

Změna pořadí písmen, slabik a slov. Při výskytu přehozených písmen, slabik nebo slov provádíme opravu přestavovacími znaménky (která samozřejmě vyznačíme i na okraji). Při větším výskytu přehození (kromě) používáme obyčejné vlnovky také vlnovku hranatou. Chceme-li změnit slovosled více slov, nadepíšeme nad číslice jednotlivá arabské slova ve správném pořadí, v jakém mají být slova uvedena. Tyto číslice zapíšeme i na okraj, přičemž zde uvedeme všechny použité číslice.

Přesun slova nebo skupiny slov do jiného řádku. Pokud slovo nebo souvislá skupina slov umístěny na jiném řádku (s) označíme toto slovo nebo skupinu orámováním a spojenou šipkou vyznačíme jejich správné umístění.

Oprava chybného pořadí řádků. Při psaní titulků nebo položek různých seznamů se můžeme rozhodnout pro jejich jiné pořadí. každý z nich šipkou směřující do strany („otočenou stříškou“). Jedná-li se pouze o prohození dvou následujících řádků, označíme a tato znaménka spojíme oboustrannou šipkou záměny. Větší počet řádků s nesprávným pořadím vyznačíme po straně vodorovnými čárkami a očíslováme čísla, tak aby posloupnost číslic označovala správné pořadí.

Oprava chybné zarážky a zapomenuté zarážky. Pro zarážku se užívá značka v podobě malého přeškrtnutého čtverečku.

← Pro označení správného umístění zarážky se používají znaménka pro posun začátku řádku k vyznačené zarážce - „doraž k zarážce“ (totéž vyznačení uvedeme samozřejmě i na okraji).

Při zapomenuté zarážce provedeme vyznačení znaménkem pro posun textu vpravo s vyznačením správné zarážky.

Posunutí textu doprava, doleva, nahoru, dolů. Chceme-li posunout celý odstavec doprava nebo doleva, použijeme značku posunutí zarovnání. Pro posun textu nahoru a dolů se používají analogická znaménka nakreslená naležato.

Změníme-li odstavcovou zářezku na předsazení prvního řádku, použijeme stejné označení s vyznačením zářezky u všech následujících odsazených řádků v celém odstavci.

Zvětšení či zmenšení mezery mezi slovy. Pro zvětšení úzké mezery používáme znaménko sestávající z kolmé čáry a obloučku s konci směřujícími ven (jakýsi klín zaražený do těsné mezery). Pro stažení mezery směřuje naopak pomyslný klín ven z mezery. Při více požadavcích na zmenšení mezislovní mezery na jednom řádku nebo na řádcích sousedících (tj. chceme-li komprimovat celý úsek) mohou být obloučky nakresleny i na dolní straně. V případě, že na řádku uvedeme větší počet značek pro zmenšení mezer, musíme shodný počet značek uvést i na okraji, případně místy tohčmůžeme na okraji před značku zúžení uvést počet jejího opakování.

Vsazení nebo zrušení mezislovní mezery. Chybějící mezeru značíme znaménkem podobným znaménku pro rozšíření mezery, obloučky jsou ale nakresleny na obou koncích. Pro zrušení mezery na nesprávném místě použijeme spojovací obloučky.

Zmenšení či zvětšení mezery mezi řádky. Zmenšení nebo zvětšení řádkového prokladu se vyznačuje stejnými znaménky jako pro změnu mezer mezi slovy kreslenými vodorovně.

> **Vyznačení titulku** < Pokud má být titulek na samostatném řádku, vyznačíme oba jeho okraje šípkami směřujícími do stran. Na okraj můžeme mezi stejnými značkami vyznačit způsob úpravy titulku.

Nový odstavec. V případě rozdělení odstavce označíme začátek nového odstavce značkou rozdělení řádku (tuto značku opět uvádíme i po straně). Zde je tedy například vyznačen nový odstavec.

Zrušení odstavce. Při zatažení odstavce spojíme čarou konec předchozího odstavce se začátkem odstavce, který má být zatažen.

Změna řezu písma. Požadujeme-li změnu řezu písma pro jedno slovo nebo úsek textu kratší než jeden řádek, vyznačíme tento úsek a ke stejné značce na okraji přepíšeme požadovaný řez. V případě změny řezu písma pro delší úsek podtrhneme příslušný úsek daným způsobem:

Prostrkaně
Zrušit prostrkání

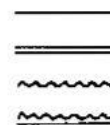
vvvvvv

Polotučně

Tučně

Kurzívou

Půltučnou kurzívou

Při vyznačení změny řezu můžeme na okraji uvést požadovaný text navíc nad smluvenou značkou i slovně.

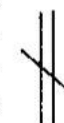
Vyrovnaní okraje sazby. Vyrovnaní okraje sazby u řádků, jejichž okraj vyrovnán není, se vyznačí dvojitou svislou čarou u okraje příslušných řádků.

Vyrovnaní účaří. Požadavek vyrovnání účaří (zpravidla pouze při použití špatného fontu) vyznačíme vodorovnými čarami pod i nad úsekem, v němž je účaří porušeno.

Odstranění řeky. Řeka je seskupení mezislovních mezer, které vycházejí pod sebou a vytvářejí souvislé světlé pruhy, narušující obraz sazby. Jako řeka jsou přítomny již tři mezery pod sebou. Sazba takového odstavce musí být upravena. Vyznačení provedeme dvěma souběžnými čarami ohraničujícími řeku. Na okraji uvedeme značku dvou svislých rovnoběžných čar, kterou přeškrtneme obloučkem.

Zrušení chybné korektury. V případě, že jsme vyznačili chybně korekturní opravu a nechceme, aby byla provedena, přeškrtneme na okraji jí odpovídající značku a vyznačení korektury v textu tečkovaně podtrhneme.

